

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

VOR SLÆGTS HISTORIE

SAMLET AF
GAARDEJER PETER OLSEN, SVINNINGE

HOLBÆK AMTSTIDENDES BOGTRYKKERI
1942

VOR SLÆGTS HISTORIE

VOR SLÆGTS HISTORIE

SAMLET AF
GAARDEJER PETER OLSEN, SVINNINGE

HOLBÆK AMTSTIDENDES BOGTRYKKERI
1942

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
INDLEDNING af Peter Olsen	7
OM SLÆGTEN PAA KRØJERUPGAARD	9
FÆSTEBREV 1806	9
TESTAMENTE OVER RASMUS LARSEN KRØJERUP	10
KIRSTEN OG JENS RASMUSSEN, KRØJERUPGAARD	11
FÆSTEBREV AF 1838	11
RASMUS LARSENS FAMILIEBILLEDER	12
RASMUS LARSENS BØRN OG SVIGERBØRN	13
JENS RASMUSSEN FIK SKØDE PAA KRØJERUPGAARD	15
MAJOR LUNN OG HUSTRUS DIAMANTBRYLLUP 1862	17
BRORFÆLDESLÆGTEN	18
BAKKERUPSLÆGTEN	18
SEJRGAAARDSLÆGTEN	18
HVALSØSLÆGTEN	18
BAKKERUPSLÆGTEN (Maren Kirstine og Henrik Olsen, Bakkerup), meddelt af Peter Olsen	19
OLE JENSENS FÆSTEBREV 1839	19
ET BREV af Maren Kirstine Olsen, født Jensen	22
ØSTRUPSLÆGTENS FAMILIEBILLEDER	23
MAREN KIRSTINE OG HENRIK OLSENS GULDBRYLLUPSBILLEDE af 1919	25
KNABSTRUPSLÆGTEN af Laurits Carlsen	28
BAKKERUPSLÆGTEN Nr. 2 af Kristian Olsen	30
SVINNINGESLÆGTEN	32
SEJRGAAARDSLÆGTEN OG BRORFÆLDESLÆGTEN MED BILLEDER meddelt af Th. Jensen, Baarse	33
HVALSØSLÆGTEN MED BILLEDER meddelt af Peter Jensen, Nr. Hvalso	35
TJEPPEUPSLÆGTEN MED BILLEDER meddelt af Peter Olsen	37
KRØJERUPSLÆGTEN Nr. 3 (Marie og Lavrits Jensen) meddelt af Peter Olsen	40
SVINNINGESLÆGTEN, 45 Aars Virksomhed i Svinninge fra 1895 til 1940	42
MINDER OM AUGUSTDAGENE og de første Aar under Verdenskrigen af Johs. Christensen, Langholtegaard	46
BILLEDER AF JOHANNES CHRISTENSEN OG HANS BRØDRE OG SVOGRE, der var med i Verdenskrigen Nr. 1	47
KRIGSSKUEPLADSEN VED VERDUN 1916 af Johs. Christensen	50
HVORFOR af Johs. Christensen	53
STAMTAVLE A	56
STAMTAVLE B	57
STAMTAVLE C	58
OMSLAGSBILLEDE: Gammel Krøjerupgaard bygget 1849. Tegning af Holger Nielsen, Vallekilde.	

INDLEDNING

Denne Slægtshistorie omhandler en sjællandsk Bondeslægt, der fra 1806 har haft Tilknytning til Krøjerupgaard under Godset Knabstrup, og med Udspring herfra har Slægten delt sig ud i flere Slægtsgrene, som alle har haft Hjemsted paa sjællandske Bøndergaarde. Begyndelsen falder saaledes i det Tidsrum, der i dansk Landbrug benævnes Reformperioden. Det er Tiden, hvor Bonden faar Muligheder for at løse sig fra sit Afhængighedsforhold til Herremandsstanden og fra det indbyrdes Afhængighedsforhold, som Fællesdriften var, Reformer, der banes Vej for gennem Regeringens Forordninger om Stavnsbaandets Ophævelse, Hoveriets Begrænsning og Afløsning, Udskiftningen og Fæstejordens Overgang til Selveje, og i nævnte Tidsrum begunstiget af en for Landbruget gunstig økonomisk Udvikling, en Følge af de store Uroligheder ude omkring i Verden, Uroligheder som Danmark stort set holdt sig udenfor.

Den heraf følgende tekniske og økonomiske Udvikling inden for dansk Landbrug stagnerer dog hurtigt paa Grund af Landets Pengevanskeligheder, og den praktiske Gennemførelse af Landboreformerne kommer derfor til at foregaa gennem flere Slægtled, hvilke denne Slægts-historie blandt andet fortæller noget om.

Ved en mere udførlig Omtale af et Hjem fra hvert Slægtled er det endvidere søgt at give et lille Indtryk af de vekslende Slægters daglige Liv. Her er det de forhaandenværende Oplysninger, som har været afgørende for hvilke Hjem, der er omtalt.

I øvrigt er søgt at meddele de vigtigste Data for alle Slægtsmedlemmer.

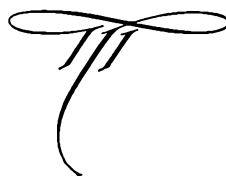
Ved Udarbejdelsen er søgt Oplysninger i Kirkebøgerne, ligesom Fæstebreve og enkelte fra ældre Tid opbevarede private Skrifter har været brugt, og dertil er føjet, hvad der er bleven mig fortalt, særlig af ældre Slægtsmedlemmer.

Desværre er det paa Grund af manglende Oplysninger ikke lykkedes at faa alle Slægtsgrene omtalte lige udførligt, men jeg takker alle for den Imødekommenhed og Velvilje, jeg har mødt og uden hvilket det ikke vilde være lykkedes at faa Materialet saa fyldigt, som Tilfældet er, og det vilde være mig en Glæde, om det senere kunde lykkes at faa udfyldt de nu manglende Afsnit.

En særlig Tak til min Morbror, Lavrits Jensen, Krøjerup, der har været til stor Hjælp for Udarbejdelsen af Afsnittet om Krøjerupslægten, og til mine Fætre, Theodor Jensen, Baarse, og Peder Jensen, Hvalsø, der har fortalt om Slægtsgrenene i Brorfælde, Tølløse og Hvalsø. Og en Tak til min Svigersøn, Johannes Christensen, som paa min Opfordring har overladt mig nogle Optegnelser om sine Oplevelser under Verdenskrigen, som han har deltaget i. Og saa vil jeg opfordre dem inden for Slægten, som har Interesse for et fortsat Arbejde for vor Slægts Historie, at fortsætte paa de blanke Blade bag i Bogen, hver inden for sin Familie.

Birkholm, i December 1940.

PETER OLSEN.

Om Slægten paa Krøjerupgaard

(Se Stamtavle B)

Krøjerupgaard i Krøjerup By, Sønder Jærnløse Sogn, var Fæstegaard under Godset Knabstrup, der fra 1776 har været i Slægten Lunn's Eje.

Den 3. Januar 1806 fæstede Ungkarl Rasmus Larsen fra Smidstrup By i Soderup Sogn Krøjerupgaard. Gaarden var paa dette Tidspunkt udskiftet og det indgaaede Fæstegældende for Livstid og med en nøje aftalt aarlig Hoveripligt og Pengeafgift til Herregaarden, hvilket fremgaar af følgende Afskrift af det oprettede Fæstebrev:

Udskrift

af Knabstrup Gods Fæsteprotokol 1719—1826,
autoriseret den 25. April 1719, Folio 272 f.

No. 5 C 7timus 54 Skill:
1806.

Jeg Christian Ditlev
Lunn til Knabstrup,
Deres kongelige Maje-

stæts Justits-Raad, gjør hermed vitterligt: at have stædt og fæst, ligesom jeg ogsaa herved stæder og bortfæster til Rasmus Larsen af Smidstrup en i Krøjerup Bye, Sønder Jærnløse Sogn udskiftet Bondegaard Hans Jørgen Christensen sidst beboede, hvilken Gaard, som formedelst den imod Kagerup til Huus-Jord fratagne Krog med tilhørende og reserverende Veie, hvis Hartkorn er fraregnet, nu staaer for Hartkorn nye Matricul Agger og Eng 7 Tdr. med sit dertil tilliggende bemeldte Rasmus Larsen sin Livs Tid maae nyde, bruge og udi Fæste beholde paa efterskrevne Vilkaar — nemlig:

1.

At han aarlig til sine behørige Forfaldstider og -Stæder betaler alle kongelige Skatter og andre Paabudde af hvad Navn være kand, som allerede er eller herefter af Gaarden og dens Hartkorn, Folk og Besætning paabudne vorder, hvorunder Brand-Contingent, $\frac{1}{4}$ pro Cto med videre, hvilket tager sin Begyndelse fra 1ste Maj h: a: —

Ligeledes yder han Tiende og alle andre Afgiffter og Rettigheder, som gaaer af Gaarden og dens Tilliggende, være sig til Præst, Degn, Skole- og Skolelære, Herretsfoged og andre, samt forretter Konge- og Amts-Reiser, Vei-Reparation, Flødnings- og Udflødnings-Hjelp og deslige.

2.

Gaardens Bygninger af Stue- og Udhuuse med deri værende Skorstene, Loffte, Gavle, Skillerume, Gulve, Døre og Vinduer, Tag og Vægge, Porte og deslige, som alt imodtages effter det derover tagne Syns-Tings-Vidne af Dato ... tilsvare Fæsteren og ved Fratrædelsen afleverer i fuldkommen god Stand og i mang-

lende Fald erstatte Brøstfældigheden. — Ligeledes forbindes Fæsteren at vedligeholde Stengierder og anden forsvarelig Hegn om Haven, Frugt- og andre Træer i og omkring samme Ledde og Udhægn, hvorunder især indberegnes 28 Favne Stengierder og Hegn imod Knabstrups Hov-Marker, som stedse af Fæsteren vedligeholdes i god Stand. — Med Gaarden følger ingen Besætning eller Inventarium undtagen den lagte Rug, som opgaves at være 7 Td. 2 Skp., men ellers andsettes til Sex Tønder à 6 Rdr., er 36 Rdr. Tillige er denne Fæstere leveret til Voorsær Tie Tønder Byg à 20 Mark, er 33 Rdr. 2 Mark og Tie Tønder Havre à 3 Rdr., er 30 Rdr. — Til hvilke Sæde-Vahre Fæsteren bliver ansvarlig og ved Fratrædelse eller Dødsfald erstatte sammes andsatte Verdie. — Ligeledes tilsvare han 2 Læs Høe og 3 Læs Halm. —

3.

I aarlig Afgifft til Eieren af denne udskiftte Gaard betaler Fæsteren i 4 Qvartaler, nemlig: Julii, Octobr., Janv: og April, for Hoverie og Landgilde de 2de første Aar, nemlig fra 1ste Maj 1805 og 1806 hver Aar Tresinstyve Rigsdaler, men effter den Tids Forløb svares aarlig Halvfierdesinstyve Rigsdaler samt aarlig forretter 1 Kiøbenhavns Reise med Læs ud og hjem, alt paa hvad Tid af Aaret forlanges. Ligeledes udager herfra i Gaardens Marker i 2 Dage hver Dag med 2 Vogne og Folk, indager Høe en Dag og Sæd en Dag, hver Gang med en Vogn. I Stæden for 1 Kiøbenhavns Reise kan fordres 2 Roeskilde eller 2 Callundborg Reiser eller ligelange eller 4 Rdr. i Penge.

4.

Eieren forbeholder sig og Fæsteren forpligtes at udlægge Vei fra Krøjerup saavel til den fra Gaardens forige Areal tagne Huus-Jord imod Kagerup som til Kagerup og den bageste Deel af de 2de Hov-Marker, nemlig Baune-Marken og store Græs-Mark, som er tilgrensende, og hvor Jord kunde overlades til Beboere i Krøjerup. — Saavel Huus-Jord som Vei ere fraregnede Gaardens Hartkorn, ligesom og Smedekrogen paa Gaarden er Fæsteren u-vedkommende, og Leed fra Byen settes Østen fra det lille Gadekier mellem Gaarden og Smeden. —

5.

Christen Hansens gamle Enke nyder fri Huusleje i Gaarden, hvor er indrettet, og forbindes Fæsteren aarlig at give hende Fiire Skiæpper Rug og Fiire Skiæpper Byg uden Afgang i den til Eieren bestemte Afgifft. —

6.

Gaardens tilliggende Jorder skal han ved Giødskning, som ej maae bortkomme, søge paa beste at dyrke, forbedre samme med Vand at udgrave, Sten at afsamle og deslige, Tørve-Jorden sparsom omgaas, og deraf ikke skiære uden til nødvendig eget Brug 20 à 24 Læs efter

Andvisning af Hosbonden. — Intet af Jorden til andre at bortleie eller til Upligt bruge eller bruge lade, ei at tage nogen til Huuse under 4 Rdr. Mulct. I øvrigt haver merbemeldte Rasmus Larsen at rette sig efter Deres Kongelige Majestæts Lov og Forordninger, og ellers viise Tjenstagtighed imod Ejeren og hans beskikkede Fuldmægtig. — I Betragtning af, at Fæsteren har istandsat nogle Mangler paa Gaardens Bygninger, hvortil han har faaet alle Materialier, er Indfæstet ham forundt for 300 Rdr., som er betalt. — Til Bekræftelse under min Haand og hostrykte Signete. —

Knabstrup den ... Dec: 1806.

L u n n.

(L:S:)

Jeg undertegnede tilstaar at have modtaget lige-lydende Original-Fæstebrev med vedhæftet Gienpart-Syns-Tingsvidne, og forpligter jeg mig herved ikke allene at efterkomme og opfylde mit Fæstebrevs Indhold, men endog at tilsvare alt hvad ermeldte Syns-Tingsvidne ommelder.

R a s m u s L a r s e n.

Til Vitterlighed:

... ..

Udskriftens Rigtighed bekræftes.

København, den 15. Juli 1938.

I L. F.

E. B.

Caroline Emilie Andersen.

/ Bagge.

Rasmus Larsen giftede sig kort efter at have fæstet Gaard med Maren, Hans Olsens Datter fra Vented, hun er døbt i Mørke Kirke 20. Marts 1785, og hendes Fader var Gaardfæster Hans Olsen fra Vented, der foruden at passe Gaarden ogsaa drev noget Landhandel. Dette har vel nok været Anledningen til, at Rasmus Larsen har lært Familien at kende, idet Rasmus Larsen, før han fæstede Krøjerupgaard, ogsaa drev Handel, hvorved han havde tjent en Del Formue, der satte ham i Stand til at fæste Krøjerupgaard, hvor Indfæstningen som anført i Fæstebrevet var 300 Rigsdaler og dertil uden Besætning og Inventar.

Om Rasmus Larsen fortælles der i øvrigt i det herefter anførte saakaldte Testamente, der er skrevet til hans Begravelse og senere er bleven bevaret.

TESTAMENTE

OVER

RASMUS LARSEN

FORHENVÆRENDE GAARDMAND
I KRØJERUP DØD DEN 7DE OG
BEGRAVET DEN 15DE MARTS 1849.

Rasmus Larsen, som vi i Dag yder den sidste Tjeneste, er født i Foraaret 1773 i Smedstrup

By, Soderup Sogn, og døbt og konfirmeret dersteds. Sin Ungdoms Tid tilbragte han hos sin Fader Gaardmand Lars Pedersen i Smedstrup. Det blev da ikke hans Lod efter vanlig Skik at overtage Faderens Gaard, hvilken derimod blev overdragen hans eneste Søster Else Larsen, der blev gift med Gaardmand Ole Jensen af Smedstrup.

Rasmus Larsen selv tog Tjeneste paa Soderup Gaard, men mere end almindelig begavet og med Lyst til at se sig om i Verden beskæftigede han sig snart med anden hæderlig Syssel, hvorved han fik mere Brug for sine Evner, fik sin Lyst tilfredsstillet, og hvorved han tillige erhvervede sig en Del Formue, saa at han den 3die Januar 1806 fik Fæste paa den Gaard, hvorfra vi i Dag have bragt hans trætte jordiske Levninger.

Ikke længe efter at have fæstet Gaard indgik Rasmus Larsen Ægteskab med Maren Hansen, Datter af Gaardmand Hans Olsen i Vented. Dette Ægteskab blev velsignet med 3 Børn: En Søn Gaardmand og Sognefoged Jens Rasmussen i Krøjerup og tvende Døtre: Ane Rasmussen, gift med Gaardmand Jens Krestoffersen i Sonnerup, og Karen Rasmussen, gift med Gaardmand Niels Nielsen i Hanerup. Ægteskabet varede i over 30 Aar indtil den 26de Februar 1836, da Rasmus Larsen mistede sin Hustru og sine tre Børns Moder.

De ældre iblandt os ville kunne erindre, hvilken gavnlig Virksomhed Rasmus Larsen udviklede som Bonde, og vi alle kunne se, ligesom ogsaa hans Søn og Eftermand, fornævnte Gaardmand og Sognefoged Jens Rasmussen, taknemlig vil erkende, at han har haft en sjælden og dygtig Formand. Alle Gaardens Bygninger have under Rasmus Larsen faaet et betydeligt forandret og forbedret Udseende. Lodden har han forbedret, inddelt og med utrolig Arbejde og Møje rensset for Sten og indhegnet den med Stengærde.

I henvend 33 Aar virkede Rasmus Larsen som Bonde, indtil han — nogle Aar efter sin Hustrus Død — afstod Gaarden til sin kære eneste Søn, fornævnte Jens Rasmussen, der skulde drage Omsorg for sin gamle Fader i hans Livs Aften, og som det saaledes lykkedes at se Lejlighed til at gengælde den faderlige Æmhed, hvilket vi og vide, han troligen har gjort, og i Dag hæderlig yder sin hedenfarne Fader den sidste Pligt.

Hos denne sin Søn, i hvem Rasmus Larsen med faderlig Glæde gensaa sin Lyst til Virksomhed og Orden, hvortil og Gud har givet sin

Velsignelse, henlevede han en sjælden lykkelig Alderdom. Fri for Næringsorger saa han sine kære Børn i agtede og lykkelige Stillinger, og saa var han Bedstefader til sytten levende Børnebørn, der altid bidroge saa meget til hans Alderdoms Glæde.

Han var aldrig egentlig syg, men derfor stærk og rask, saa Legemet svarede til Sjælen. Heller ikke var hans Afsked lang og smertelig. Han laa kun elleve Dage og var stedse ved Fornuftens Brug. Og som vi vide det, at Støvets Aar er 70 og om megen Styrke 80, saa behager det det alvise Forsyn at kalde Rasmus Larsen til sig i hans Alders 76de Aar den 7de Marts 1849.

Gud glæde hans Sjæl i Evighed! Amen!

Rasmus Larsens Børn og Svigerbørn.

(Se Stamtavle A og B.)

Maren og Rasmus Larsens ældste Barn, en Datter, blev født 20. Juli 1807 og fik Navnet Ane. Hun blev gift 20 Aar gammel den 14. December 1827 med en Enkemand, Gaardmand Jens Krestoffersen fra Hanerup, denne var da 38 Aar og var født i Englerup By, Kirke Sonnerup Sogn. Ane og Jens Krestoffersen flyttede senere fra Hanerup til Kirke Sonnerup, hvor de overtog en Gaard efter Lars Krestoffersen, der var Broder til Jens Krestoffersen.

Den næstældste af Rasmus Larsens Børn var en Søn, der fik Navnet Jens og som fulgte efter Faderen som Fæstebonde paa Krøjerupgaard. Jens Rasmussen blev født 18. April 1809, og efter Kirkebogens Optegnelse er alle Børnene hjemmedøbte 1 eller 2 Dage efter deres Fødsel. 20. Juni 1839 blev Jens Rasmussen viet i Sonnerup Kirke til Pigen Kirsten Nielsen fra Røjerup i Hornsherred. Forlover var Kirsten Nielsens Morbroder Lars Krestoffersen fra Kirkesonnerup og Peter Krestoffersen fra Røjerup, begge var Brødre til Jens Krestoffersen.

Den yngste af Rasmus Larsens Børn var en Datter, der blev født 8. September 1815 og i Daaben fik Navnet Karen. 23 Aar gammel, den 21. September 1838, blev hun gift med den da 32-aarige Gaardmand Niels Nielsen fra Hanerup.

Kirsten og Jens Rasmussen, Krøjerupgaard.

Kirsten var født 6. Marts 1817. Faderen var Gaardmand Niels Ejlertsen i Røjerup inde i Hornsherred, og Moderen var en Søster til Lars og Jens Krestoffersen, sidstnævnte var gift med Jens Rasmussens ældste Søster, Ane.

Som 18-aarig ung Pige kom Kirsten i Huset hos Morbroderen Lars Krestoffersen i Kirke Sonnerup. Hun skulde styre Huset for denne, en Opgave, det ikke var helt let for den unge Pige at gaa ind til. Fra Hjemmet var hun mere vant til udendørs Sysler end til det huslige Arbejde, blandt andet havde hun deltaget i Hoveriarbejdet paa Herregaarden.

Morbroderen mente dog nok, at hun kunde dirigere baade ude og inde, og det gik da ogsaa godt nok, hvortil vel nok hjalp, at der paa Gaarden var en ældre dygtig Pige, der hed Karen. Af hende lærte Kirsten meget.

Men Kirsten, der var høj og slank og med et bestemt og roligt Væsen, havde ogsaa et godt Haandelag for Arbejde. Disse Egenskaber gjorde, at hun altid havde let ved at færdes mellem Folk. Det fortælles da ogsaa, at hun selv paa Hovmarken stod sig godt med de overordnede og gerne var blandt dem, der fik det letteste Arbejde hjemme ved Gaarden.

Udskrift

af Knabstrup Gods Fæsteprotokol 1825—1865, autoriseret den 11. April 1826, Side 145 ff.

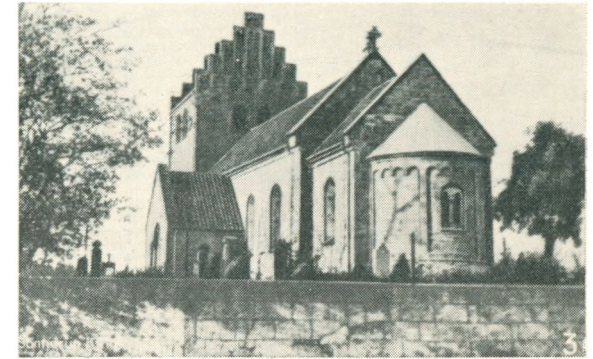
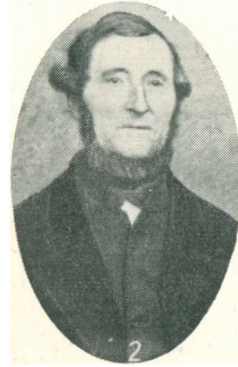
Nyt Hartkorn 5 Td. 7 Skp. 3 Fdk. 2¼ Alb.
Gammelskat 47 Rdl. 5 Mark.

No. 5	FVIIR	4de Klasse		Willars Knudsen Lunn, Major af Infanteriet, og Ejer af Knabstrup Gaard og Gods, gør vitterligt: At have stædt og fæst, ligesom jeg herved stæder og fæster til Jens Rasmus- sen af Krøjerup den Gaard i Krøjerup Bye, Sdr. Jern- løse Sogn under Knabstrup Gods, som hans Fader Ras- mus Larsen sidst har havt i Fæste, men nu til Sønnen haver afstaaet, hvilken Gaard med Tilliggende, der staaer for uforandret Hartkorn 7 Tdr. Ager og Eng, bemeldte Jens Rasmussen med Kone, saalænge hun efter hans Død maatte hensidde som Enke, deres Levetid maa nytte og bruge, samt udi Fæste beholde paa føl- gende Vilkaar:
1838	84	Rbsk. Sølv.		

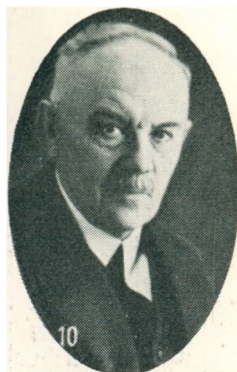
1.

Gaardens Bygninger, som ifølge den herved hæftede Syns-Forretning af 11te December sidstleden, er Fæsteren overleveret i god Stand uden Mangler, forbindes han desaarsag stedse tilbørlig at vedligeholde, samt i Tilfælde af Dødsfald eller Fratrædelse at erstatte de Mangler, som maatte findes paa samme. — Besætning og Inventarium har Fæsteren ikke modtaget, hvilket saaledes, som Synsforretningen udviser, er Fæsterens Eiendom, dog derfra undtagen 6 Tdr., er Sex Tønder Rug, 10 Tdr., er Ti Tønder Byg og 10 Tdr., er Ti Tønder Havre, som er Fæsteren overleveret og som han desaarsag er pligtig i Tilfælde af Dødsfald eller Fratrædelse at tilsvare, enten in natura, eller efter de paa den Tid gangbare Priser. — Endvidere er Fæsteren forbunden stedse vel at vedligeholde al øvrig Besætning og Inventarium af Vogne og Plouge o. s. v. i saadan Stand, som det ved den optagne Synsforretning er foreviist.

Rasmus Larsens Slægtsbillede fra 1806 til 1870

Svinningslægten fra Aarene omkring 1940

FORTEGNELSE OVER RASMUS LARSENS FAMILIEBILLEDER

(Se Stamtavle A og B).

1. Krøjerupgaard med det gamle Stuehus, som Sognefoged Jens Rasmussen byggede omkring Aarene 1850 (se Snedker Lars i Bakkerupslægten).
2. Gaardfæster Rasmus Larsen (se Fæstebrevet af 1806 og Testamentet efter hans Død).
3. Kirke-Sonnerup Kirke, hvor Sonnerupslægten ligger begravet, og hvor Kirsten og Jens Rasmussen blev viet (se Krøjerupslægten). Maren og Lars Hansen blev ogsaa viet i Sonnerup Kirke (se Tjepperupslægten).
4. Kirsten og Jens Rasmussen (se Krøjerupslægten).
- 5a. Karen, Rs. Larsens yngste Datter, gift med Gmd. Niels Nielsen, Hanerup.
- 5b. Ane, gift med Jens Krestoffersen, Kirke Sonnerup, Rasmus Larsens ældste Datter. (Se Stamtavle A.)
6. Maren Kirstine og Henrik Olsen (se Bakkerupslægten).
7. Ijemet i Tjepperup omkring Aaret 1890.
8. Maren og Lars Hansen (se Tjepperupslægten).
9. Birkholm.
10. Katrine og Peter Olsen. (Se Svinningslægten 1940.)
11. Langholtegaard fra Aaret 1903.
12. Johannes Christensen med Familie 1940.
13. Henrik Olsen med Familie 1940.
14. Ejler Olsen med Familie 1940.

2.

I Hoveriafgivt svarer Jens Rasmussen aarlig 8 Tdr., er otte Tønder Byg og 20 Rdlr., er Tyve Rigsbankdaler Sølv. — Bygget, som skal være gode og sunde Vare, leveres in natura ved hvert Aars Mortensdag, hvor anvises, dog ikke over 4 Miil fra Hjemmet, eller betales efter Aarets Capitelstaxt inden 14 Dage efter at samme er sat. — De 20 Rdlr. betales i 2de Terminer tilligemed hvert Aars April og Julii Quartals Skatten, hvergang med det halve. — Endvidere forretter Fæsteren aarlig efter Tilsigelse 1 Reise til Kiøbenhavn og 2 Reiser til Holbek med Læs herfra Gaarden af 58 L Vægt, og Retour Læs af 36 L Vægt, saa og indager aarlig i Høsten een Dag Høe og een Dag Sød her til Knabstrup; for een Dags Kiørsel regnes 6 Læs Høe fra Engene, eller 10 Læs Høe eller Sød fra Markerne ved Knabstrup. For ovennævnte Hoverie-Afgivt reserverer jeg mig den i Forordning af 9 Martz 1838 § 3 hiemlede Udpantningsret. For Landgilde-Afgivt er Fæsteren frietagen paa Grund af den forhøiede Indfæstnings-Sum, som betales.

3.

Fæsteren udreder og betaler til rette Forfaldstider og Steder alle paabudne, nu værende eller tilkommende Kongelige Skatter eller Paalæg, samt alle andre af Gaarden med Tilliggende, dens Beboere og Besætning gaande offentlige Byrder, Afgivter og Præstationer, Intet i nogen Henseende undtagen, ogsaa indbegreben Brandcontingent af Gaardens Assurance-Summa. —

4.

Den mellem Fæsteren og hans Fader med mit Samtykke indgangne Aftægts-Contract, forbindes Førstnævnte til punctlig at opfylde i alle Henseender.

5.

Gaardens Jorder paaligger det Fæsteren forsvarlig at dyrke og forbedre ved Vands-Udgravning, Steens Af-samling o. s. v. — De omkring Lodden værende Hegn maa han vel vedligeholde og efter bedste Formaaende forbedre og forøge. Det forbydes at bortføre nogetsomhelst Foder eller Giødning eller brænde samme, ligesom at overlade noget af Gaardens Jorder til Andre. — Hvis Tørv findes paa Lodden, maa Intet deraf skiæres uden efter Herskabets Anvisning, og Intet uden til Gaardens eget Forbrug, som da ei heller senere maa bortføres, hverken for Betaling eller under Navn af Gave eller Laan.

6.

Fæsteren maa ikke uden Herskabets udtrykkelige Tilladelse tage Indsiddere, eller under nogetsomhelst Paaskud tillade nogen, hvem det end maatte være, Op-hold i Gaarden, under Mulct af 5 Rdlr. Sølv til Sog-nets Fattigkasse for hver Gang Overtrædelse skeer.

Iøvrigt haver Jens Rasmussen sig som Fæster sig i alle Maader at rette efter Hans Kongelige Majestæts allernaadigst udgivne Love og Anordninger, vise mig som sit Herskab, eller Enhver som paa nogen Maade træder i mit Sted tilbørlig Agtelse og Lydighed, Alt at efterkomme under dette sit Fæstebrevs Fortabelse uden Lov og Dom foruden yderligere Straf efter Loven.

I Indfæstning betaler Jens Rasmussen foruden Skriverpenge og Fæstets øvrige Bekostning 400 Rdlr., er Fire Hundrede Rigsbankdaler Sedler.

Dette til Bekræftelse under min Haand og Segl. Knabstrup den 27de December 1838.

W. L u n n,
(L. S.)

At jeg haver modtaget ligelydende Original-Fæstebrev tilstaaes herved; ligesom jeg ved denne min Paa-tegning forpligter mig til at holde mig samme paa det allernøieste efterrettelig i alle navnlige Maader.

Datum ut supra

Jens I. R. S. Rasmussen.

Som Vidner:

Søren Larsen.

Martin Hermansen.

Læst inden Merløse og Tudse Herreders Ret, den 24de Januar 1838 og protocoll: Litra K folio 195.

D. T. Lawætz.

Udskriftens Rigtighed bekræftes.

København, den 15. Juli 1938.

I. L. F.

E. B.

Caroline Emilie Andersen

/ Bagge.

22 Aar gammel, den 20. Juni 1839, blev Kirsten gift med den da 30-aarige Jens Rasmussen, der som det fremgaar af ovennævnte Fæstebrev havde overtaget Fæstet paa Krøjerupgaard efter Faderen.

Da Rasmus Larsen 1806 overtog Fæstet paa Krøjerupgaard bestod Markjorden, efter hvad det gamle Bykort fortæller, for en stor Del af Krat og Mosehuller, og der maa have været mange Sten i Marken, idet der inden Sønnens Død 1880 var samlet saa mange Sten af Marken, at der med disse var rejst et 300 Favne langt Stengærde. Og dertil brugt mange Sten til saakaldte Faskindræning. Der gravedes Grøfter, som fyldtes op med Sten, som der kun var et tyndt Jordlag dækket over, saadanne Faskindræninger skal være gennemført i næsten alle Lavninger paa Krøjerupgaards Mark.

Arbejdet med at fjerne Stenene har ikke alene været Lejlighedsarbejde, men naar Karlene kom i Brakmarken at pløje, havde de en Hakke med, og alle Sten, de kunde faa løse med eller uden Hakkens Hjælp, blev straks fjernet, medens der blev sat et Mærke ved alle store Sten, man stødte paa. Over for disse store Sten maatte der saa Stenslæder og Brækstænger i Anvendelse, ja undertiden blev det nødvendigt at bruge Stenkrudt. Naar Stenkrudt skulde anvendes, blev der først med et lille Jernbor boret et Hul i Stenen, heri kom først Stenkrudt, derefter fasttrampet Ler med en Fænghætte igennem, til Fænghætten blev sat en tændt Lunte, og saa gik den af.

Paa de Tider var Malkearbejdet helt overladt til Kvinderne, og naar Køerne om Sommeren laa ude, og det saa traf, at de var i de

yderste Marker, var det ikke helt let for Konen eller Pigerne at bære de tunge Mælkespande i Bæreaaget hjem til Gaarden. Alt Malkearbejde i ældre Tid har været anset for kun at være Kvindearbejde, forstaar man ogsaa deraf, at det helt op imod Nutiden har været meget almindeligt at træffe Gaardmænd, der — skønt opfødt ved Landbruget — aldrig har lært at malke en Ko. Pigerne var alligevel længe i Pladserne dengang, den sidste Pige, Kirsten Rasmussen havde, var i Pladsen i 14 Aar, men fik da ogsaa en Ko i Brudegave.

Foruden det huslige Arbejde og Malkearbejdet maatte Kvinderne ogsaa i de travle Tider hjælpe ved Markarbejdet, saaledes hjalp Kirsten Rasmussen ogsaa i Høsten med at lægge Korn paa Vognene, og fra hende selv fortælles det om, hvor forskellige Folk dengang kunde være over for Arbejdet. Medens hun til den ene Karl maatte sige: »Bi nu lidt, Per«, maatte hun til den anden bruge Vendingen: »Kom nu med Negene, Jørgen«.

Marken paa Krøjerupgaard var paa den Tid inddelt i 11 Skifter: Brak, Rug, Byg, Kløver og Halvbrak, Rug, Byg, Havre, Græs, Græs, Græs.

Kartoflerne blev brugt til at fede Tyre med. Disse blev solgt til Handelsmænd. Flere Hold blev solgt til Handelsmand, der hed Halvorsen, og disse Tyre skulde leveres i Skomagerkroen, ca. 2½ Mil fra Krøjerup ud ad Københavns Landevej. Inden Marchen maatte Tyrene bindes til nogle Popler uden for Gaarden, saa den værste Kaadhed kunde gaa af dem. Dengang maatte alle Kreaturerne gaa, naar de skulde til Marked, og det kunde ske, at der til Marked i Holbæk kom Kreaturer helt nede fra Sorøkanten.

Fra denne Kant kom ogsaa Handelsmænd, hvoriblandt en, der blev kaldt »Døjringeprangeren«. Disse Prangere holdt sammen og var meget drevne i at handle.

Som det fremgaar af foran anførte Fæstebrev, har baade Rasmus Larsen og Jens Rasmussen haft Krøjerupgaard i Fæste for Livstid, og det fremgaar ogsaa af Fæstebrevet, at der helt op til Midten af det 19. Aarhundrede har paahvilet Fæsteren Pligt til at yde et nøje aftalt Hovarbejde for Herremanden. Dette Hovarbejde bortfalder for Krøjerupgaards Vedkommende 1852, da Jens Rasmussen som den første Bonde under Knapstrupgaard køber sin Fæstegaard til Selvejendom paa de i anførte Skøde nævnte Betingelser.

Udskrift

af Skøde- og Pantebogen for Merløse- og Tuse Herreders Jurisdiktion.

Jeg, Willars Knudsen Lunn, Major af Infanteriet og Ejer af Knabstrup Gaard og Gods, gør vitterligt at have skødet og afhændiget, ligesom jeg herved skøder og afhændiger til Gaardfæster Jens Rasmussen, hans Arvinger og enhver, som han i Kraft af og i Overensstemmelse med dette Skøde maatte finde forgodt at overdrage til den ham forhen tilfæstede Gaard samt Husloden, som hørte til Gaarden og de dertil hørende tvende Huse med Haver, som vare bortlejede til Niels Jacobsens Enke og Peder Madsen, hvilken Gaard, beliggende i Krøjerup By, Sdr. Jernløse Sogn, Merløse Herred og Holbæk Amt, under ny Matr. Nr. 5 staar for Hartkorn Ager og Eng 5 Tdr. 7 Skp. 3 Fdk. 2¼ Alb. med Gammelskat 47 Rbd. 80 S. og Husloden under Matr. Nr. 6: 0 Tdr. 3 Skp. 1 Fdk. med Gammelskat 3 Rbd. 1 Mark 12 S. saa og Huset uden Jord under Matr. Nr. 10 af Hartkorn 0 Tdr. 0 Skp. 0 Fdk. 2¼ Alb. uden Gammelskat, begge Husene beliggende i samme By og Sogn, alt i Overensstemmelse med Købekontrakten af 26. Juni 1850, de i samme specificerede Dele og paa de Vilkaar og Forpligtelser, som jeg hidtil selv har ejet samme, og som jeg bestemte i ovenanførte Købekontrakt uden nogen videre Ansvar for mig eller mine Efterkommere indbegrebent den Grænse, som er bestemt i Købekontrakten og som findes paa de medfulgte Kopier af Matrikulskortene over samtlige Dele.

Af Ejendommen saavel fra Fæstets som Købekontraktens Udstedelse har været i Jens Rasmussens Besiddelse erlægger og præsterer han alle Skatter, Afgifter og Naturalpræstationer til det offentlige saa og Tiender til rette Vedkommende samt opfylde alle de en Ejer nu paalagte eller fremtidigen paaliggende Forpligtelser ingen undtagen.

Den paa Gaarden hvilende Hæftelse til Nationalbanken bliver for saa vidt den ikke er indfriet fremdeles at hæfte paa Ejendommen, men den for den indfrie Del erhvervede Aktieret i bemeldte Bank forbliver Jens Rasmussen uvedkommende.

Alle af Købet og sammes Berigtigelse eller i Anledning heraf gaaende Omkostninger udreder Jens Rasmussen alene uden Byrder for mig paa Anfordring og uden nogen som helst Undtagelse.

Da Køberen har tilfredsstillet mig for den akkorde-rede Købesum 3.700 Rbd. Sølvs skriver Tre Tusinde og Syv Hundrede Rigsbankdaler Sølv, dels ved kontant Udbetaling dels ved at udstede en 1. Prioritets Pantobligation, saa skøder og overdrager jeg herved bemeldte Jens Rasmussen til fuldkommen Ejendom den oven for beskrevne Gaard med Huse og Tilliggende, idet jeg indestaar for Vanhjemmel efter Loven.

Dette Skøde, som er udstedt paa stemplet Papir efter Loven af 4. Juli 1850, kan til Ting læses og protokolleres uden mig derom Varsel at give.

Til Bekræftelse under min Haand og Segl.

Dorthealyst, den 17. April 1852.

W. Lunn
(L. S.)

Vi, underskrevne, jeg Lunn som Sælger og jeg Jens Rasmussen som Køber, have oprettet og afsluttet følgende Købekontrakt med hinanden:

Jeg Lunn, Ejer af Knabstrup Gaard og Gods, sælger og afhænder herved til Fæstegaardmand Jens Rasmussen. —

1. Den Gaard i Krøjerup By under Knabstrup Gods, Sdr. Jernløse Sogn, Holbæk Amt, som han i flere Aar har haft i Fæste, med den tilliggende Jordlod, der under Matr. Nr. 5 staar for Hartkorn, Ager og Eng, 5 Tdr. 7 Skpr. 3 Fdk. 2 $\frac{3}{4}$ Alb. med Gammelskat 47 Rbd. og 80 S., endvidere
2. Det Hus med tilliggende Tofte og Jordlod ligeledes i bemeldte Krøjerup, som beboes af Aftægtskone Rasmus Jensens Enke, og som under Matr. Nr. 6 staar for Hartkorn, Ager og Eng 3 Skp. 1 Fdk. med Gammelskat 3 Rdl. 1 Mark og 12 Sk. og endelig
3. Det Hus med Hauge og Tofte i titnævnte Krøjerup, som for Tiden beboes af Husmand Peter Madsen, og som under Matr. Nr. 10 staar for Hartkorn 2 $\frac{1}{4}$ Album uden Gammelskat,

hvilke Ejendomme med alle deres Bygninger, samt med de ved Fæstet overleverede Inventariesager, han herved overtager med alle en Ejers Rettigheder og Forpligtelser i den Stand, hvori de for Tiden findes; og skal som rette Skel anses for samtlige Grundstykker de Grænser, som hidtil have gjældet for samme, og saaledes som det for Øjeblikket med Hegn eller andre Skeltegn udviser; hvilket navnlig gælder om Haugen ved Huset, der er bortlejet til Peter Madsen, hvilken Hauges østre Grænse ender ved den Jens Rasmussen ved Fæstekontrakt overladede østlige Opkørsel til hans Gaard; endvidere overdrages Jens Rasmussen det Stykke Gadejord, som ligger Vest for Peter Madsens Hus, imellem Vejen til Jens Rasmussens Dige indtil den dybe Vandrende, som kommer under Vejen og løber ind i Jens Rasmussens Mark, saaledes at han paatager sig enhver mulig Forpligtelse for Grundens Ejer til at holde Gadekær paa dette Grundstykke, og er Jens Rasmussen i øvrigt fraskrevet al Ret eller Krav paa Jord, som maatte ligge uden for disse Grænser, ligesom jeg fraskriver mig al Forpligtelse til at indestaa for Grænsernes Rigtighed nu eller i Fremtiden, anderledes end saaledes som de af de nuværende Fæstere og Ejere ere og have været tagne i Brug og Besiddelse.

De med Plakat 21. April 1848 paabudne Kopier af Matrikulskortene over samtlige Ejendomme følger Kontrakten. Paa samtlige fornævnte Ejendomme hvile imidlertid følgende Forpligtelser for Køberen, nemlig:

- a. Det under Nr. 2 nævnte Hus med Hauge beholder Rasmus Jensens Enke til fri Beboelse saa længe hun lever og opholder sig der samt forbliver i ugift Stand, imod at hun selv tilbørlig vedligeholder samme.
- b. Den ved samme Hus beliggende Tofte, der er tilfæstet Gaardmand Ole Christian i Krøjerup paa de sædvanlige Fæstevilkår, bliver Køberen uvedkommende, saa længe disse Vilkaar staar ved Magt, hvorimod den aarlige Afgift af 1 Tdr. Byg, der betales efter hvert Aars Kapitelstakst af Ole Christian, for Fremtiden tilfalder Køberen, Jens Rasmussen.
- c. Det under Nr. 3 nævnte Hus er bortlejet til Husmand Peter Madsen overensstemmende med Forordningen 27. Maj 1848 § 4, imod aarlig Afgift 10 Rdl. ifølge Lejekontrakten af 8. December 1840, der

herved overdrages Køberen; denne Afgift tilfalder ligeledes for Fremtiden Jens Rasmussen.

Naar disse Forpligtelser ophører, indtræder først Køberens fuldkomne Ejendomsrettighed.

I Købesum af ovennævnte Ejendomme betaler Køberen, Jens Rasmussen, 3.700 Rbd. Sølv, af hvilke Tre Tusinde Syv Hundrede Rigsbankdaler 1.500 Rdl. udbetales ved nærværende Købekontrakts Udstedelse, 100 Rdl. naar Rasmus Jensens Enke ved Døden afaar og 100 Rdl., naar Gaardmand Ole Christians Fæsterettighed til den ham overdragne Tofte ophører. Resten 2.000 Rdl. forbliver indestaaende imod 1. Prioritets Panteret i samtlige Ejendomme, uopsigelig fra Kreditors Side i 10 siger ti Aar indtil 1860, for hvilken Sum, i Forbindelse med ovennævnte 200 Rdl. Køberen udsteder en lovformelig tinglæst Obligation, hvoraf Renten for de 2000 Rdl. betales med 4 %, 100 Rdl. med 3 % aarlig til hver 11. Juni og December Termin; de øvrige 100 Rdl. forrentes ikke.

Af den disse Ejendomme oprindelig paahvilende Bankhæftelse er indfriet $\frac{1}{6}$, de øvrige $\frac{5}{6}$ godtgøres i Købesummen imod at Køberen herved fraskriver sig den Godtgørelse i Bankrenten, som nu atter herefter gives af Statskassen, ligesom jeg forbeholder mig den ved Bankhæftelsen erhvervede Aktieret i Banken, der bliver Køberen aldeles uvedkommende.

Den Ret til Vej over Gaardens Lod fra Krøjerup By til Knabstrup Hovmark, som jeg hidtil har haft, fraskriver jeg mig herved for al Eftertid.

Alle ved denne Købekontrakt og i sin Tid ved Skødes Udstedelse forbundne Udgifter udreder Køberen Jens Rasmussen alene uden Byrde for mig.

Skulde ulykkelig Hændelse ved Ildbrand eller deslige indtræffe i Mellemtiden fra denne Købekontrakts Afslutning indtil Skødets Udstedelse, da forbliver saadant mig uvedkommende og maa Tabet blive Køberens.

Paa disse Konditioner sælger og afhænder jeg fra mig og mine Arvinger til fornævnte Gaardmand og Sognefoged Jens Rasmussen og hans Arvinger her nævnte Ejendomme med samme Rettigheder og Friheder, Byrder og Forpligtelser, hvormed jeg selv har ejet dem.

Derimod forpligter jeg, Jens Rasmussen, mig til at betale Sælger, Major Lunn, i Købesum for titnævnte 3 Ejendomme 3.700 Rbd., siger Tre Tusinde og Syv Hundrede Rigsbankdaler Sølv, hvoraf 1.500 Rbd. i Dag betales ham af mig, og for Resten To Tusinde og To Hundrede udsteder jeg til Sælgeren en Obligation, hvorved jeg forpligter mig til at udbetale 100 Rdl., naar Rasmus Jensens Enke dør, 100 Rdl. naar Gaardmand Ole Christians Fæsterettighed ophører og 2.000 Rdl. efter 10 Aar eller 1860 til 11. Juni Termin, alt i rede Sølv, samt for øvrigt under de Betingelser, som forud er nævnt.

At vi saaledes have indgaaet denne Købekontrakt bevidne vi herved med vore Hænders Underskrift i Overværelse af 2 Vitterlighedsvidner.

Dorthealyst og Krøjerup, den 20. Juni 1850.

Jens Rasmussen.

W. Lunn.
(L. S.)

Vidner:

Hans Pedersen. Jens Christensen.

Den ved foranstaaende Købekontrakt stipulerede kontante Udbetaling af 1.500 Rbd. er med Fradrag af

45 Rbd. for $\frac{5}{6}$ af Gaardens Bankhæftelse mig i Dag af Sognefoged Jens Rasmussen udbetalt og meddeles saaledes herved for 1.455 Rbd. er Fjorten Hundrede og Halvtredsindstve og Fem Rigsbankdalers Betaling herved min fuldstændige Kvittering.

Datum ut supra.

W. Lunn.

Læst inden Merløse og Tudse Herreders Ret den 23. December 1852 og derefter protokolleret Litra O. Fol. 219.

N. Bang.

Cfr: JJN/IH.

Udskriftens Rigtighed bekræftes:

DOMMERKONTORET I HOLBÆK,
den 25. August 1938.

Helms.

Købesummen var som nævnt i Skødet 3700 Rigsbankdaler, hvoraf 1500 skulde erlægges kontant ved Skødets Overtagelse, og det fortælles, at Jens Rasmussen den 23. December 1852 kørte fra Krøjerupgaard til Dorthealyst, hvor Godsejeren dengang boede, i en lille stiv Vogn med de 1500 Rigsbankdaler i Sølv indsvøbt i en Uldtrøje bag i Vognen. Pengenes Vægt skal have været mere end 40 Pund.

Naar Jens Rasmussen blev den første Selvejrbonde fra Godset Knabstrup, skyldes det maaske i nogen Grad, at han i en Aarrække var i Sogneraadet, for hvilket Godsejeren fra Knabstrup var Formand. I hvert Fald skal det have været ved et Sogneraadsmøde, at Talen om Køb af Krøjerupgaard til Selveje første Gang fandt Sted.

Senere kom Jens Rasmussen til at arbejde som Taksationsmand for Gaarde, der overgik fra Fæste til Selveje. Ved disse Taksationsforretninger kom Jens Rasmussen til at arbejde sammen med Sognefogeden Jens Jensen fra Kvanløse, og dennes Søn kom ofte med Breve til Jens Rasmussen, da der dengang ingen regelmæssig Postforbindelse var.

Foruden de nævnte Tillidshverv var Jens Rasmussen ogsaa fra 1848 til sin Død 1880 betroet Hvervet som Sognefoged for Sønder Jærnløse Sogn.

Disse Tillidshverv gav Anledning til mange Rejser bort fra Hjemmet, gerne en Gang om Ugen til Holbæk. Til disse Rejser benyttede Jens Rasmussen til at begynde med en lille Enspændervogn uden Fjeder af nogen Art. Senere anskaffede han sig som den første paa Egnen en Rejsefjedervogn. Vognen blev lavet af en Smed i Labæk ved Holbæk. Smeden maa dog ikke have været særlig kendt med at lave den Slags Vogne, for da Jens Rasmussens næstældste Søn, Peter, skulde hente den hjem, gik

den i Stykker allerede ude i Holbæk, da han kørte ind i Købmandsgaarden hos gamle Jensens Sønner. Vognen maatte saa tilbage til Smeden, og Peter Jensen maatte tage hjem uden den.

Som Anerkendelse for sine offentlige Arbejder tildeltes Jens Rasmussen 12. April 1873 Dannebrogsmændenes Hæderstegn; han havde da været Sognefoged i 25 Aar.

Major Lunn og Hustrus Diamantbryllup.

Fredag den 5. September 1862 fejrede Godsejeren paa Knabstrupgaard, Major Lunn og Hustru Diamantbryllup, hvilket fik et meget festligt Forløb.

Klokken 9 om Morgenen samledes Godsejersparrets Familie med Jubelparret paa Dorthealyst for at lykønske, og kort efter indfandt sig en Deputation af 4 Bønder, Jens Andersen, Sønder Jærnløse, Jens Madsen, Dramstrup, Søren Madsen, Snevre, samt Jens Rasmussen, Krøjerupgaard, paa Godsets Beboeres Vegne at overrække en Adresse saalydende:

Idet vi beder Dem, højtagnede og elskede Major Lunn, modtage en for Dem paa dette Sted rejste Mindestøtte som et umiskendeligt Bevis paa vor inderlige Taknemmelighed, bringer vi tillige Dem og Deres ærede Frue vor hjerteligste Lykønskning i Anledning af denne Højtidsdag, Deres 60-aarige Bryllupsdag! Vi have saa meget at takke Dem for, saa mange gyrebare Erindringer og Prøver paa Deres Godhed imod os, hvortil vi fornemmerlig regner Deres Beredvillighed frem for mange andre at overdrage os vore Gaarde og Huse til vor Ejendom paa yderst billige Vilkaar. De har, kære Major! Ved Deres retskafne og ædle Tænkemaade og Handlemaade mod os og vore Børn skaffet os et sorgfrit Udkomme, saaledes at vi, naar vi selv vil stræbe fremad og have Gud med os, ville være trygge i vor Stilling.

Modtager derfor, saavel for alle Deres Velgerninger imod os og vore Børn, til sildigste Tider vor uskrømede Tak.

Deputationen indbød derpaa Ægteparret til at overvære Afsløringen af Mindestøtten, en Foræring fra forhenværende og nuværende Fæstere af Knabstrup Gods. Mindestøtten var rejst paa en smuk Plads uden for Gaarden Dorthealyst. Brudeparret førtes igennem en Æresport til Pladsen, hvor der blev hilst paa Giverne med en Sang. Dernæst tog Gmd. Jens Andersen af Sønder Jærnløse Ordet og udtalte med Inderlighed Godsbeboernes Erkendtlighed for den Maade, der stedse havde besjælet Major Lunn som Godsejer baade med Hensyn til hans Fæstere som til den Beredvillighed, hvormed han havde indrømmet Selvejendom.

Mindestenens Inskription

TIL ERINDRING

OM

MAJOR VILLARS KNUDSEN LUNNS
OG HUSTRU HENDRIETTA LUNNS

VELSIGNELSESRIGE GODSBESTYRELSE

REJSTES DENNE STØTTE PAA DERES

DIAMANTBRYLLUPSDAG

DEN 5. SEPTEMBER 1862

AF TAKNEMMELIGE GODSBEEBOERE

Efter Afsløringen blev sunget en Sang, og Majoren takkede med Hjertelighed for den ham beviste Ære og henvendte paa en gribende Maade Takken til Forsynet som Ophav til alt godt og indbød derefter Giverne til Frokost paa Dorthealyst.

Jens Rasmussen døde 2. August 1880 og blev begravet paa Sdr. Jærnløse Kirkegaard Lørdag den 7. August under stor Deltagelse fra saavel Familien som Sognet og Politimyndighedene.

Efter Jens Rasmussens Død overtog den næstyingste af Sønnerne, Kristian Jensen, Ledelsen af Gaarden i Moderens Navn, ligesom han blev Faderens Afløser som Sognefoged. Men da Kristian Jensen April 1885 købte Gaard i Nr. Hvalsø, blev det den yngste Søn, Laurits Jensen, der kom til at lede Gaarden for Moderen, til han selv fik Skøde paa denne.

Kirsten Rasmussen døde Julenat den 24. December 1898 og blev begravet ved Siden af sin Mand paa Sønder Jærnløse Kirkegaard.

Kirsten og Jens Rasmussens Børn og Svigerbørn.

Kirsten og Jens Rasmussen havde 5 Børn, 4 Sønner og 1 Pige.

Brorfældeslægten.

Den ældste af Børnene, Sønnen Niels Ejler, var født 14. April 1840 og opkaldt efter Morfaderen. Niels Ejler Jensen blev 12. Juni 1860

viet i Tølløse Kirke til Pigen Karen Marie Hansen, født 1843, som Datter af Gaardmand Hans Larsen og Hustru i Tjørnede.

Karen Marie og Niels Ejler Jensen fik deres Hjem i Brorfælde i en Fæstegaard under Tølløsegaard. Niels Ejler Jensen blev senere Sognefoged i Kvanløse efter den tidligere nævnte Jens Jensen.

Efter 10 Aars Ægteskab fødte Karen Marie en Datter 1870, Datteren fik Navnet Karen efter sin Mormor, men hun var svagelig og døde ugift 1912.

Niels Ejler Jensen døde Maj 1906, hans Kone døde 18/7 1916, alle tre ligger begravet paa Ugerløse Kirkegaard.

Bakkerupslægten.

Den næstældste af Kirsten og Jens Rasmussens Børn er Datteren Maren Kirstine, der var født 28. Maj 1844 og gift 19. Marts 1869 med Ungkarl Henrik Olsen, født den 2. August 1841 i Østrup, de fik deres Hjem i Bakkerup.

Sejergaardslægten.

Nr. 3 af Børnene var Sønnen Lars Peter Jensen, født 12. August 1848 og viet 19. November 1878 i Kvanløse Kirke til Pigen Karen Hansen, Søster til Niels Ejler Jensens Kone; de blev bosat paa Sejergaarden i Tølløse.

Hvalsøslægten.

Den næste Søn, Lars Kristian Jensen, var født 10. Februar 1855 og viet i Sønder Jærnløse Kirke 10. April 1885 til Pigen Ane Pedersen, født 5. Maj 1858. De blev bosat i Hvalsø.

Krøjerupgaardslægten Nr. 3.

Jens Rasmussens yngste Søn, Lavrits Jensen, som overtog Fædrengaarden. (Se Krøjerupslægten Nr. 3.)

Bakkerupslægten

Maren Kirstine og Henrik Olsen, Bakkerup

DEN næstældste af Kirsten og Jens Rasmussens Børn, Datteren Maren Kirstine, der var født 28. Maj 1844, blev som nævnt 19. Marts 1869 gift med Henrik Olsen fra Østrup, og de kom til at bo i Bakkerup.

Henrik Olsen var født 2. August 1841 i Østrup. Faderen, Gaardfæster Ole Jensen, var født i Juli 1802 paa den Gaard, han ogsaa selv blev Fæster af; han havde 16 Søskende. Ole Jensens Fader, Jens Jensen, var født i Sørslev 1768 og Moderen, Kirsten Jensdatter, var født i Ulkestrup 1764.

Ole Jensen blev som nævnt Fæster af sin Fødegaard, Matrikel Nr. 10 af Østrup By under Løvenborg Gods, men det har aabenbart ikke været helt let for Ole Jensen at overtage Fæstet efter Faderen, idet der skulde betales en Indfæstning paa 350 Rigsdaler, en paa de Tider meget stor Sum Penge, ikke mindst for en af 17 Søskende hos en Fæstebonde. Men Skæbnen kom Ole Jensen til Hjælp i Form af en ung Pige, som han lærte at kende, fordi hans Tvillingbroder, Kursmeden i Ugerløse, havde været Husar sammen med en ung Mand, der var forlovet med en Søster til ovennævnte Pige, der hed Margrethe. Om de to Husarer har ment, at de to unge passede for hinanden, og hvordan de fik Bekendtskabet frem, vides ikke. Men nok er det, Pigerne var fra Kværkeby, og Ole Jensen og Margrethe syntes om hinanden, og Ole Jensen fik med Margrethe en Medgift paa 600 Rigsdaler, hvorefter han kunde overtage Fæstet af Fødegaarden, og de havde endda Penge paa Kistebunden.

Udskrift af Ole Jensens Fæstebrev.

Fjerde Klasse
til Dokumenter efter Stempelpapirs Forordningens
§ 5 litt. e.

Schifter 1839 Falkenskiold.
84 Rigsbankskilling Sølv.

Jeg, Hermann Frederik
Baron af Løvenskiold,
Friherre til Løvenborg,
hans kongelige Majestæts Hofjægermester, gjør vit-
terlig: at have skødt og fæst, ligesom jeg skøder
og bortfæster til Ungkarl Ole Jensen af Østrup
Gaarden Nummer 10, Østrup By, Undløse Sogn,

Løvenborg Gods, hvilken Gaard hans Fader Jens Jensen sidst havde i Fæste, men godvillig til fornævnte sin Søn har afstaaet. Denne Gaard med tilliggende Jordlod af Hartkorn Ager og Eng 6 Tdr. 5 Skp. 1 $\frac{3}{4}$ Alb. og Skovskyld 2 Rigsdaler 1 Mark maa Fæsteren Ole Jensen, bebo, nytte og bruge paa følgende Vilkaar, nemlig:

1. At han af Gaarden og dens Tilliggende til rette Forfaldstider svarer alle kongelige Skatter og offentlige Paalæg, som nu ere eller herefter vorder paabuden at skulle udredes og svares, ingen og intet i nogen Maader undtagen, hvad enten samme paalægges eller er paalagt Gaardens Ejer eller dens Bruger og Besidder, og som Følge heraf udreder han Hartkornsskatten uden at erholde Godtgørelse efter Forordningen af 15. April 1818 § 5. Ligesaa præsterer han ogsaa Kongerejser, Vejarbejder, Kirke-Skole og Fattiges Rejser og andet deslige, ingen i nogen Maader undtagen. Gaardens Bygninger holdes stedse paa Fæsterens Regning forsikrede i Landets almindelige Brandkasse, han betaler den deraf gaaende saavel ordinære som ekstraordinære Brandkontingent og Udgift i Anledning af Om-taksation og andet deslige, saaledes at jeg ingen Udgifter faar i nogen som helst Maade.
2. Gaardens Bygninger, Besætning og Inventarium samt Sæde- og Fødekor, der efter dette Fæstebrev vedhæftede Syns- og Overleveringsforretning er Fæsteren overleveret i god og forsvarlig Stand, vedligeholder han stedse i samme Stand, saaledes at disse altid ved Syn kan findes uden Mangler og ved Fratrædelse eller Dødsfald afleveres alt i god og forsvarlig Stand eller og Fæsteren erstatter det manglende efter de da gældende Priser. Med Gaarden har Fæsteren modtaget en Kakkelovn.
3. Gaardens Jorder skal Fæsteren behandle, gøde og dyrke forsvarlig, saaledes som jeg finder for godt og foreskrive til Jorderne og Fæsterens Nytte og Gavn uden Jordernes Forringelse. Af disse maa han under Fæstets Fortabelse intet bortlaane eller bortleje til anden. Foderet skal af Kreaturerne fortæres ved Gaarden og intet af dette maa sælges, brændes eller bortføres under noget som helst Paaskud, det til den kongelige Tjeneste alene undtagen og ligesaa lidt maa den ved Stedet samlede Gødning føres andre Steder hen end paa Gaardens egne Marker. I Haven skal Fæsteren plante og opelske Frugttræer samt derved saavel som om Gaarden plantede Pile og andre Træer til Læ, alt efter den Anvisning han dermed bliver givet. Hegnene omkring Gaardens Jorder holder Fæsteren bestandigt vedlige og i forsvarlig Stand, ligesom han er pligtig til at opføre manglende Hegn forsaa vidt samme maatte paaligge Gaarden og i øvrigt rette og for-

holde sig efter lovlig oprettede Vedtægter samt det angaaende Hegn og Fred udgangne Anordninger.

4. Fæsteren kører aarlig fra Østrup Skov, Syvendeskov, Ny Vængeskov eller Fledskov til Løvenborg, Holbæk eller andre Steder af lige Vejs Længde 12, siger Tolv Favne Brænde, naar han derom tilsiges og ligeledes præsterer Fæsteren aarlig 2, siger tven- de, kørende Københavnsrejser for en af Hovedgaardene med Læs frem og tilbage, endelig præsterer han de paa Gaarden hvilende Rejser og Arbejder efter Forening af 11. Juni 1787 alt ligemed sin Naboer i alle Maader som hidtil.
5. Udi aarlig Afgift præsterer og leverer Fæsteren Rug 3 Tdr., skriver Tre Tdr., Byg 4, siger Fire Tdr., Havre 4, siger Fire Tdr., og i Penge 14 Rdl., skriver Fjorten Rbd. Sølv. Disse Kornvarer leveres med forsvarlige, gode, dygtige og velrensende Varer i hvert Aars Mortensdag, naar Fæsteren derom tilsagt vorder, og Pengene forfalder samme Tid, alt leveres og betales uden Restance. Saalænge hans Forældre lever, ligesom og hvis en af dem ved Døden skulde afgaa da efter begges Død at regne, fritages Fæsteren for 10, skriver Ti Rdl. af Pengeafgiften, men den efter den længstlevendes Død paafølgende Mortensdag bliver disse 10 Rdl. at betale tilligemed med de øvrige 4 Rdl. Sølv.
6. Fæsteren maa ikke pantsætte eller paa nogen anden Maade behæfte sit Bo, hvilket tilligemed den indavlede Sæd og Kvæg- samt Faarebesætning i alle Maader skal være og forblive til Sikkerhed for kongelige Skatter, det Fæsteren overleverte og hvad mere han have præstere og tilsvare. Han maa ingen Indsiddere tage til Huse eller huse nogen uden min Tilladelse og ej heller maa han befatte sig med Jagt, Fiskeri eller Krohold. Han præsterer Klappjagtsdage tilligemed andre Gaardmænd paa Godset. Fæsteren maa under Mulkt af 5 Rdl. til Sognets Fattigvæsen ingen Hugst eller Tørveskæring foretage paa Gaardens Tilliggende uden min eller Forvalterens Anvisning. Naar en Gaard eller et Hus afbrændes paa Baroniet leverer Fæsteren paa Brandstedet efter Tilsigelse uden Betaling 1 Læs Langhalm af 25 L.pund Vægt, forsvarlig Rughalm. I Anledning af Søgmaal, hvorved Fæsteren har at udrede og præstere, er han underkastet den hurtige Retsforfølgning, som Forordning af 25. Jan. 1828 hjemler. I øvrigt retter Fæsteren sig efter hans kongelige Majestæts allernaadigste Anordninger, er mig som hans Herskab eller den, som paa mine Vegne har noget at befale, hørig og lydlig alt under dette Fæstes Fortabelse.

Paa disse Vilkaar overlades Ole Jensen paa hans og Konens Livstid saalænge hun i Enkestand efter ham forbliver bemeldte Gaard med dens Tilliggende, men opfylder han ikke disse Vilkaar nøjagtige eller paadrager sig Restancer, da er hans Fæste forbrudt.

Indfæstningen er 350 Rdl., skriver Tre Hundrede og Halvtredsenstyve Rdl. Sedler, af hvilke de 300 er betalt. Med denne Gaards Hartkorn er siden Udskiftningen ingen Forandring foregaaet.

I Bekræftelse under min Haand og Segl.

Løvenborg, den 31. Maj 1839.

J. H. Løvenskiold.
(L. S.)

Resten af Indfæstningen 50 Rdl. Sedler betalt den 11. November 1839.

Navn.

For Afgiften ifl. Forordningen af $8\frac{1}{2}$ 1810, som her er betalt med 6 Rd. $88\frac{2}{3}$ Sk. 6 Rdl. Sølv, meddeles herved sekunda Kvittering.

Holbæk Amtstue, den 3. September 1839.

Vegener.

Læst inden Baroniet Løvenborgs Birketingsret Tirsdag den 3. September 1839 og derefter indført i Skøde- og Panteprotokollen Litr. B Fol 239 testerer

Lynge.

Gebyrer:

Tinglæsning	4-00	Mark
Protokollation	1-14	—
Justitsfondsafgift ..	1-24	—
Kopipenge	1-11	—

1 Rdl. 2 Mark 15 Sk.

skriver: En Rigsbankdaler to Mark Femten Skilling.

Iflg. Forordningen af 24. Juni 1840 § 17 gives Paa- tegning om, at gammel Skatten beløber 46 Rdl. og 34 Skilling, og at Gaardens ny Hartkorn er 6 Tdr. 0 Skp. 1 Fdk. $1\frac{3}{4}$ Alb. under Matr. Nr. 4.

Ved Over K. Mødet i Holbæk den 3. April 1852 blev Kendelsen af 7. August 1851, som fastsætter Godtgørelsen for det nu afløste Arbejde til 21 Rbdl., forandret derhen, at den Afgift, som aarlig bliver at svare for nærværende Fæste, ansættes til 22 Rbdl., som erlægges til hvert Aars 11. Marts og Mortensdag, hver Gang med det halve og første Gang til Mortensdag 1852. Arbejdet ophører fra 1. Maj 1852.

Post.

Fortegnelse

over det Hoveri, som Gaardmand Ole Jensen af Østrup By under Løvenborg Gods har at forrette efter Hoveriforeningen af 22. November 1791.

Hegns Vedligeholdelse

af Hegnet er hver Mand ved en Landinspektør tildelt sin Anpart, som findes beskrevet i Originalforretningen Litr. H. Det tilkommer hver af de 12 Bønder i Østrup at vedligeholde:

1 af dobbelte Stengærde 10 Quarter høje	28 $\frac{1}{2}$	Favn
2 af enkelte Stengærde 10 Quarter høje	130 $\frac{1}{2}$	—
3 af enkelte Stengærder med Gjerdsel paa	41 $\frac{7}{12}$	—
4 af Grøvt med fast Gærde paa	75 $\frac{1}{6}$	—

Fornævnte Hegn findes om Østrup Skov, Nyevænge, Syvendeskov og Jukkerup Vænge.

Skovning og Tørveskjær.

Fra Fledskov, Nyrup Skov, Syvende og Nyevænge Skov fremkjøres aarlig af hver Mand 12 Favne, siger tolv Favne, og 2, skriver to, Læs Tørv til Skovbetjenten. Løvenborg, den 31. Maj 1839.

Løvenskiold.

Johan Anthon Lynge,
hans kongelige Majestæts virkelige Justitsraad, Herredsfoged og Skriver i Merløse og Tudse Herreder, samt Birkedommer og Skriver i

Løvenborg, Frydendal og Tølløse Birker. Gjør vitterligt: at Aar 1839 den 5. September om Formiddagen Kl. 10 blev Herredstingsretten sat og holdt i Overværelse af Stokkemændene Christensen, Apoldi, Wisbom og R. Hansen, hvor da

For Retten mødte Sognefogderne Peder Davidsen af Hellestrup og Jens Larsen af Aagerup og fremlagde Udmeldelse af 25. Juli sidstleden og deres ifølge deraf under 30. f. M. afholdte Synsforretning over en Gaard i Østrup under Løvenborg Gods til Overlevering til nye Fæster Ole Jensen, hvilken Forretning de begjærede at afhjemle. Udmeldelsen toges til Følge, hvorimod Forretningen lyder saaledes:

Anno 1839 Fredagen den 30. August indfandt sig i Østrup undertegnede Sognefogder Peder Davidsen af Hellestrup og Jens Larsen af Aagerup i den Gaard, som paa Marken er udflyttet og beboes af Ole Jensen, for overensstemmende med Forordningen af 8. Juni 1787 og efter Meerløse og Tudse Herreders Rets Udmeldelse af 25. f. M. at syne og i Fæste overlevere Gaardens Bygninger med Besætning og Inventarium, Saa- og Fødekor, alt til fornævnte nye Fæster, der ved Forretningen var nærværende og intet imod Udmeldelsen havde at erindre. Paa Baroniet Løvenborgs Vegne var mødt undertegnede Forvalter. Vi befandt da Gaardens Bygninger.

1. Stuehuset i Sønder, bestaaende af 9 Fag og en Rundbygning, bygget af Ege-Under- og Fyrre-Overtømmer, lerklinede Vægge og Straatag paa Lægter, Loft over hele Længen og forsynet med Brædegavl i østre Ende og i den anden sammenbygget med vestre Længde, indrettet 3 Fag til en Stue og Kammer, 3 Fag til Dagligstue, 3 Fag til Køkken, hvori Skorsten, Bagerovn og Kjølle, i Rundbygningen et Kammer med Loft over. Længen er forsynet med de fornødne Vinduer og Døre med behørigt Beslag. Alt fandtes i god Stand uden Mangler. I Stuen er en Kakkellovn af Værdi 5 Rdl. Sølv.
2. Den vestre Længe bestaar af 14 Fag, bygget af Ege-Under- og Fyr-Overtømmer, lerklinede Vægge af Straatag paa Lægter, sammenbygget i søndre og Brædegavl i nordre Ende, indrettet 2 Fag til Stue, 2 Fag til Kammer og Køkken med Skorsten, 1 Fag til Tørvehuus, 1 Fag til Karlekammer, 2 Fag til Huggehuus og 2 Fag til Stald med Hestestalds Indretninger og 2 Fag til Lo, samt 3 Fag til Hestestald med Staldindretninger, Loft over Hus og Kammer, Længen er forsynet med de fornødne Døre med behørigt Beslag, alt fandtes i god Stand uden Mangler.
3. Den nordre Længe bestaaende af 9 Fag, bygget af Ege-Under- og Fyrre-Overtømmer, lerklinede Vægge og Straatag paa Lægter, Brædegavl i begge Ender, indrettet 4 Fag til Fæhuus, 2 Fag til Portrum med beslagen Port for og 3 Fag til Lade, Længden er forsynet med de behørende Døre med Beslag, alt befandtes i god Stand uden Mangler.
4. Den østre Længe bestaaende af 12 Fag, bygget af Ege-Under- og Fyr-Overtømmer, lerklinede Vægge og Straatag paa Lægter, Brædegavl i begge Ender, indrettet 2 Fag til Lo, 3 Fag til Lade, 2½ Fag til Lo og 4½ Fag til Lade, Længen er forsynet med de fornødne Døre med behørigt Beslag, alt fandtes i god Stand og uden Mangler.

Derefter Besætningen og Inventariet saaledes:

1 rød Hest 5 Aar
1 brun do. 6 Aar
1 rød Hoppe 14 Aar
1 do. do. 14 Aar
1 do Hest 3 Aar,
1 do. Hoppe 11 Aar
1 beslagen Vogn med Fjæller, Høstletter, Reeb og
1 do. do. med do. do. do. do. Tilbehør.
1 Jernploug med Dræt og Behør
2 Jernharver
1 Tromle, 1 Rejseseletøj

hvilken Besætning og Inventarium vi skønnede at være tilstrækkelig til Gaardens Drift og Reserve.

Til Saasæd vil medgaa Rug 6 Tdr., Byg 8 Tdr., Havre 8 Tdr., Bælgsæd 3 Tdr. og til Fødekor til August Maanedes Udgang vil maanedlig medgaa Rug 1 Tdr. og Byg 1 Td. 2 Skp., hvilken Saa- og Fødekor forefandtes paa Stedet, og blev Fæsteren overleveret.

Saaledes har vi foretaget denne Forretning, som vi trøste os til at afhjemle samme i Retsdagen den 5. September førstkommende.

Østrup Mark, den 30. August 1839.

Jens Larsen. Peter Davidsen.

Imod Forretningen og dens Afhjemling haves Intet at erindre.

Torst, Ole Jensen,
Forvalter. Fæster.

Fremlagt inden Merløse og Tudse Herreders Ret den 5. September 1839.

Lyng.

Konparenterne bekræftede derpaa med deres corporlige Eed, at de havde foretaget Forretningen efter Samvittighed og bedste skjønnende.

Lyng.

Dets til Bekræftelse under min Haand og mit Embedssegel.

Lyng.

Gebyrer og Justitsfondsafgift 5 M 6 Sk., skriver Fem Mark og Seks Skilling.

Lyng.

UDSKRIVT

af

MERLØSE OG TUDSE HERREDERS JUSTITSPROTOKOL

Aar 1839 d. 5. Juli om Formiddagen Kl. 10 blev Herredstingsretten sat og holdt af den constituerede Herredsfoged Examinatus juris Christensen i Overværelse af Stokkemændene Apoldi, Vadum, P. Hansen og R. Hansen, hvorda efter Begjæring af Forvalter Torst paa Løvenborg blev udmeldt de 2 kyndige og uvillige Mænd, Sognefogderne Peder Davidsen i Hellestrup og Jens Larsen i Aagerup til efter Aftensvarsel, Overværelse af Vedkommende at foretage en Synsforretning over en Gaard i Østrup under Løvenborg Gods, som skal overleveres til Ole Jensen, hvilken Forretning de have at udføre efter Samvittighed og bedste skjønnende

saaledes at de trøste Dem tilsamme inden Retten eedelig at afhjemle.

Christensen.
cst.

Udskriftens Rigtighed bekræftes.

Christensen.
cst.

Fremlagt inden Merløse og Tudse Herreders Ret.
5. September 1839.

Lyngge.

Henrik Olsen kom til at gaa i Undløse Skole hos Lærer Jørgensen og blev konfirmeret Mikeldag 1855 i Søndersted Kirke af Pastor Rørdam.

Denne Pastor Rørdam kom forøvrigt meget i Hjemmet hos Ole Jensen, hvor man var meget glad for Præstefamilien. Henrik Olsen, der blev 86 Aar, vilde gerne de sidste Aar, han levede, fortælle om sine Minder fra den Tid: Hvordan Præstefamilien, der kørte i en lukket Vogn, maatte have de unge Karles Hjælp, naar de skulde ind i Bøndergaardene gennem de lave Portaabninger. Kalechen var nemlig for høj og maatte slaas ned, mens Vognen kørte gennem Portaabningen, og saa igen slaas op, saa Præstefamilien kunde køre standsmæssig op for Døren. Præstens Døtre var ellers meget jævne og vilde gerne være med i de unges Leg. Man fik i øvrigt af Henrik Olsens Fortælling Indtryk af, at der i hans unge Aar havde været en stærk Fællesskabsfølelse mellem de forskellige Hjem i Østrup. Der var dengang 12 Gaarde i Byen, og man skiftedes blandt disse til at samle Byens Gaardmands- og Husmandsfamilier samt Tjenestefolkene, og ikke sjældent gik Dansen lystigt ved disse Sammenkomster.

Henrik Olsen, der var født 1841, skulde have været med i Krigen 1864, men da Faderen var en ældre Mand, 62 Aar, og dertil en svag Mand, blev det bestemt at stille en anden Mand i Henrik Olsens Sted. Dette kunde lade sig gøre dengang, naar man vilde betale for det. Henrik Olsen vilde nok have været afsted, men bøjede sig for Faderens Ønske. Af Søkende havde Henrik Olsen nemlig kun en Søster Kirstine, født 28. Januar 1844, og en Broder Jens Jørgen Olsen, født 18. April 1858, denne var altsaa kun 6 Aar paa den Tid, da Broderen skulde have været i Krig.

Den Mand, der stillede i Henrik Olsens Sted, fik 400 Rigsdaler for det. Han var 9 Aar gammel i Tjenesten, og mod Forventning blev ogsaa denne Aargang indkaldt, saa Henrik Olsen igen maatte til at finde en Stillingsmand for sig, denne Gang blev der stillet en udtjent Hu-

sar, og han fik 600 Rigsdaler. Denne Mand naaede kun til Fyn, før Krigen var sluttet, men han kom alligevel aldrig hjem igen, men faldt dog ikke for Prøjsernes Kugler, men for Brændevinsflasken.

Henrik Olsen var alle Dage en Hjemmets Mand, der fandt Glæde og Tilfredshed i det daglige Arbejde ved Landbruget, men ikke alene Arbejdet med Planter og Dyr, men ogsaa det saakaldte Huggarhusarbejde havde han Haandelag for. Dette skyldtes maaske i nogen Grad, at han som ung havde megen Omgang med en af Naboerne i Østrup, en Mand, der blev kaldt Snedker Lars og var en meget dygtig Haandværker.

Snedker Lars kom vidt omkring i Egnen som Bygningshaandværker og var blandt andet ogsaa med til at bygge nyt Stuehus for Sognefogeden Jens Rasmussen paa Krøjerupgaard. Dette var vist nok den egentlige Aarsag til, at Henrik Olsen traf Jens Rasmussens Datter Maren Kirstine, med hvem han den 19. Marts 1869 holdt Bryllup og satte Bo sammen med i Bakkerup.

Et Brev, som Maren Kirstine har skrevet til sin Lærerinde, gengives her.

Krøjerup, den 28. Marts 1869.

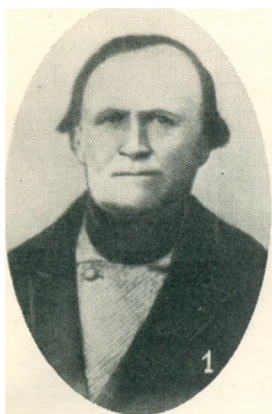
Kære gode Madam Asmussen!

Nu allerførst i mit Brev vil jeg takke Dem saa mange Gange for Deres Brev og for Deres Gratulation og Lykønskning. Der er aldrig nogen, der har glædet mig saa meget som Dem, jeg syntes, De har været ligesom min Moder, for naar jeg tænker paa, hvor meget godt De har lært mig, og hvor kærligt De til alle Tider har modtaget mig, og derfor har jeg heller ikke forglemt Dem endnu. Men De maa undskylde mig, at jeg ikke har været hos Dem de sidste Gange, jeg har været i Byen, for jeg har haft saa mange Ærinder, saa jeg ikke en Gang kunde overkomme det halve, men vil Gud, at jeg kan blive rask i mit nye Hjem, saa skal det ikke vare længe, inden jeg kom til Dem, og saa faar jeg

ØSTRUPSLÆGTENS FAMILIEBILLEDER

1. Gaardfæster Ole Jensen, Østrup, f. 1802.
1. Ole Jensens Hustru, Margrete.
2. Margrete og Ole Jensens 3 Børn, fra venstre Gaardejer Henrik Olsen, Bakkerup, f. 1841, i Midten hans Søster, Kirstine, gift med Gdr. Jens Olsen, Store Merløse, Kirstine, f. 1844. Den tredie paa Billedet, Gdr. Jens Jørgen Olsen, f. 1858, som blev Ejer af Fødegaarden i Østrup, der nu i 1941 ejes af J. J. Olsens Søn, Hans Olsen.
3. Henrik Olsen og Hustru med deres to ældste Børn, Peter Olsen, Langholtegaard, og Henriette Carlsen, (se Henrik Olsens Guldbryllupsbillede).
4. Henrik Olsen og Hustru som gamle.
5. Familien samlet paa Henrik Olsens 80 Aars Fødselsdag 1921.

Østrupslægten

saa meget at fortælle Dem, for De havde vist aldrig tænkt, at jeg var hemmelig forlovet, jeg kan nok huske, hvad De sagde til mig om vor Skolelærer, men De kan tro, at jeg havde andet i Tanke; jeg var lige ved en Gang at fortælle Dem hele min Redelighed, men jeg var bange, at der var nogen, der skulde faa dette at vide. De kan tro, kære Madam, at det er en voldsom Tid for mig nu, for jeg har ikke uden to Dage at være i Krøjerup, paa Tirsdag Morgen skal vi modtage den, men jeg mener, at jeg faar Lov til at blive til Onsdag, for det bliver rædsomt baade for Moder og mig, men jeg faar glæde mig, at det er en skikkelig Mand, jeg faar, og jeg har altid været saa bange for den Ægte-stand, for jeg synes, at Mandfolk er saa ubetænk-somme og saa ligegyldige med, hvad der angaar deres Koner, og jeg som et svagt Menneske skulde faa et saadan ligegyldig og udsvævende Menneske, naa — paa den Maade kan jeg være rolig og glad, og jeg kan ikke takke Gud saa meget, som jeg skulde, for det gode, han har bevist imod mig. Nu ved jeg ikke mere at fortælle Dem i Brevet; men det vil jeg gemme, til vi kommer til at tale sammen.

Det er tungt for Dem med den store Sorg, der har hjemsøgt Deres Hus, men giv Dem Taalmodig-hed, Vorherre gør jo alt paa det bedste. Nu en kær-lig Hilsen til Dem og Deres Mand fra mine Forældre og mig og fra min Mand. Lev vel til vi ses, for nu kommer min Mand ude i Gaarden.

Maren Kirstine Olsen.

Gaarden blev købt for Kr. 28.000, og de unge havde Kr. 20.000. Men Husene var ogsaa daarlige. I Stuehuset med det stampede Ler-gulv huserede Rotterne stærkt. Det fortælles, at den ældste af Maren Kirstine og Henrik Ol-sens Sønner her udførte sine første Jordarbej-der ved om Dagen med en Bordskuffe at køre Jord i Rottehullerne, medens om Natten Rot-terne skød Jorden op af Hullerne. Rotterne var efterhaanden meget nærgaaende, og Maren Kir-stine maatte om Natten have en Kæp i Nær-heden af Sengen, saa hun om nødvendig kunde jage Rotterne fra Drengen. 1874 blev dette Stuehus nedrevet. Gaarden blev ved Ombyg-ningen flyttet saadan, at Østerlængen i den gamle Gaard blev Vesterlængen i den ny.

Fra 1875 og i de følgende 8 Aar blev der hvert Aar merglet et af Gaardens Skifter. I Agermarken var der 7 Skifter og med hver 7 Tdr. Ld., og saa var der en saakaldt Enghave, hvor der var 9 Tdr. Ld.

Merglen kørtes ud paa de saakaldte Mergel-kasser, smaa tohjulede Kærrer, hvor Kassen kunde vippe om Hjulakslen, naar der udløstes en Træprop. 2 Mergelkasser fulde svarede til et Vognlæs. Hvert Skifte fik 2500 Læs af Mer-gelkasserne, og der kunde køres 80 Kassefulde om Dagen.

Til at læsse Merglen havde man i Reglen en Husmand, der fik 2 Øre for hver Mergelkasse, han læssede, det kun give ca. Kr. 1,60 om Da-gen. Husmanden var saa paa Gaardens Kost.

Dette Arbejde i Mergelgravene var ret fare-fuldt, idet der arbejdes paa den Maade, at Mer-gel blev undergravet og derefter med Trækiler fraoven flækket ud i Graven. Ved Gaarden i Bakkerup var en Mergelgrav, der var 8 Al. dyb og 16 Al. bred. Denne Lervæg blev undergravet en Alen ind i Bunden, og der blev derefter i Hjørnerne og paa Midten lavet en Fure af Mer-gelgraven til Gravens Overkant, hvorefter den udgravede Lervæg flækkedes ned ved Hjælp af Trækiler, der var ca. 1 Alen lange. En saadan Lervæg kunde fylde ca. 80 Mergelkasser, hvil-ket var det Antal, en Husmand kunde læsse paa en Dag. Paa Gaarden i Bakkerup brugtes der i Reglen at køre med 3 Mergelkasser med 1 Hest for hver. Det var Arbejde for store Drengene at køre med disse Mergelkasser, hvor der som nævnt kun skulde udløses en Træprop, hvorefter Mergelkassen selv vippede bagover og aflæs-sede sit Indhold, men det kunde ske, at disse Træpropper efter Slid kom til at sidde for løse, saa de udløste sig selv, og saa kunde det ske, naar en saadan Mergelkasse uventet vippede og aflæssede sit Indhold, at det var mere morsomt at være Tilskuer end Kusk og ikke mindst, naar man var kørende Kusk.

Men tung Alvor kunde der ogsaa ligge i Mergelarbejde, det skete undertiden, at en Klump Mergel løsnedes og faldt ned, før Under-gravningen var tilendebragt, og en Gang skete det ogsaa i Mergelgraven hos Henrik Olsen, at en Husmand blev ramt og dræbt af saadan en Klump Mergel, der styrtede ned.

Arbejdet i Mergelgraven var haardt Ar-bejde, og da det var ret farefuldt, laa Dagløn-nen, ca. Kr. 1,60 + Kosten, der kunde tjenes her, ogsaa betydeligt over den almindelige Dag-løn, der var 1 Kr. om Dagen + Kosten.

Lønningerne for Tjenestefolkene var paa den Tid ca. 200 Kr. aarlig for en fuldvoksen Karl, 100 Kr. aarlig for Stordrengen og Stor-pigen, 50 Kr. for Tøsen aarlig og 30 Kr. for den skolepligtige Hyrdedreng, man havde om Som-meren. Alle Lønninger var med fuld Kost og frit Ophold paa Gaarden.

Som Eksempel paa, hvordan Kost og Ar-bejdsforholdene var lagt til Rette paa en Bonde-gaard, fortæller den ældste af Henrik Olsens Sønner fra den Tid, hvor han var Karl hjemme.

Om Kosten fortæller han: Man begyndte med Davren Kl. 6 om Morgenen, hvor hver

BAKKERUPSLÆGTEN TIL 1919

(Se Stamtavle B).

(Maren Kirstine og Henrik Olsens Guldbryllopsbillede).

1. Henrik Olsen, f. i Østrup 1841, d. 1928.
2. Maren Kirstine, f. i Krøjerup 1844, d. 1922.

Maren Kirstine og Henrik Olsens
Børn og Svigerbørn:

3. Katrine, f. i Tjepperup 1871.
4. Peter Olsen, f. i Bakkerup 1871.
5. Henriette, f. i Bakkerup 1873, d. 1937.
6. Lavrits Carlsen, f. i Mørkøv 1866.
7. Katrine, f. i Mørkøv 1879.
8. Kristian Olsen, f. i Bakkerup 1877.

Børnebørn:

9. Torkild Carlsen, f. 1897.
10. Henrik Carlsen, f. 1898.
11. Ingeborg Carlsen, f. 1901.
12. Margrete Carlsen, f. 1909.

13. Lars Henrik Olsen, f. 1905.
14. Martha Olsen, f. 1898.
15. Johannes Christensen (Marthas Forlovede), f. 1896.

16. Ejler V. Olsen, f. 1907.
17. Kirstine Olsen, f. 1904.
18. Jens Henrik Olsen, f. 1905.
19. Christiane Olsen, f. 1907.
20. Frimann Olsen, f. 1909.
21. Ellen Olsen, f. 1914.

22. Henrik Olsens Fødegaard i Østrup.
23. Henrik Olsens Villa i Bakkerup.
24. Maren Kirstines Fødegaard i Krøjerup.
25. Langholtegaard i Svinninge.
26. Tømrer Carlsens Ejendom ved Knabstrup.
27. Henrik Olsens Gaard i Bakkerup, som nu i 1941 ejes af Henrik Olsens Sønesøn, Frimand Olsen.

Mand fik en halv Spegesild til to Rundtenommer Fedtebrød og en Kop Kaffe med en Rundtenom Smørrebrød til. Kl. 8½ fik man Halgemidt, to Rundtenom Fedtebrød med Paalæg og hjemmebrygget Øl til. Kl. 12 Middag som Regel hveranden Dag Mælkemad. Suppe, Kaal eller Ærter hveranden Dag. Kl. 2 efter Middagssøvn fik man Kaffe med et Stykke Kandis til. Kl. 4 Middag, 2 Rundtenommer, 1 med Fedt og 1 med Smør, Rullepølse og Ost som Paalæg. Kl. 7 var det Fyraften, og man fik Aftensmad, der gerne var Levninger fra Middagen samt en Rundtenom Smørrebrød til en Kop The.

Kosten var næsten udelukkende af Gaardens Produkter, der slagtes gerne 2—3 Svin paa ca. 350 Pund, et Par Faar og en Ko om Aaret. Ikke sjældent gav man Fødevarer væk til Husmandsfamilier, vel nok fordi Daglønnen til disse ikke var stor, og at der ingen sociale Forsorgsforanstaltninger var dengang.

Landbrugsarbejdet dengang gav vel nok mere end nu den enkelte Lejlighed til at hævde sin Anseelse ved Kræfter og Udholdenhed, men de mest betroede Arbejder stillede dog i lige saa høj Grad Krav til den enkeltes Haandelag og Arbejdspræcision.

Sæden blev saaet med Haand, og Agerinddelingen var derfor gennemført, saa den passede efter dette. Fem Favne brede Agre passede til at saa i en Omgang, man gik saa med Agerfuren paa højre Haand. I Bakkerup var Agrene 120 Favne lange, og naar Saasæden blev anbragt midtvejs passede det med 2 Skæpper Sæd i Saasækken til en Omgang, og 2 Skæpper Sæd var det, en Mand kunde gaa med, naar han skulde saa Dagen igennem, og naar han skulde fordele Sæden jævnt. Indtil 1890 blev al Sæden og Frøet saaet med Haand paa Gaarden i Bakkerup.

Til Gaarden var ingen Tørvemose, men alligevel skar man i 2 Dage Tørv ude i Knabstrup Mose ved Løvenborg Enge.

I den Tid, Tørveskæringen stod paa, kørte man i Mosen Kl. 4 om Morgenen. Foruden Manden, Karlen og Stordrengen var der som Regel 2 Husmænd med. Det var gerne 2 Husmænd, der hver havde en Jordlod paa 4 Tdr. Ld., hvilket var for lidt at holde Hest paa. Den nødvendige Hestekraft laante de saa paa Gaarden, i dette Tilfælde skulde de saa gøre 20 Dages Arbejde paa Gaarden. Dette Arbejde faldt gerne i Høsten og ved Tørveskæringen.

Den ene af disse Husmænd var i henved 30 Aar Husmand for Henrik Olsen, han hed Lars

Hjulmand, det sidste fordi han havde været Hjulmand paa Knabstrupgaard.

Lars Hjulmand, der havde været Underkorporal, var helt igennem en Ordensmand. Hans lille Landbrug var altid i en mønsterværdig Orden, ogsaa sin egen Person var Lars Hjulmand pertentlig med, og han taalte ikke godt, at hans unge Medhjælpere sprøjtede for meget i Tørvegraven, naar han skulde arbejde sammen med dem.

Men Lars Hjulmand var ogsaa agtet i sit Sogn, og i 6 Aar var han Medlem af Bjærgby-Mørkøv Sogneraad.

Den anden Husmand, der i en Aarrække arbejdede for og laante Heste af Henrik Olsen, hed Hans Peter Vejmand — det sidste fordi hans Fader havde været Vejmand.

Naar den store Kassevogn med Tørveskærerne den første Morgen kom ud i Mosen var Godsejeren fra Knabstrupgaard i Reglen selv derude at maale Tørvejorden ud til de forskellige Gaarde. Godsejeren glædede da gerne Lars Hjulmand — hvem han kendte fra hans Haandværksted paa Gaarden — med at spørge til Hjulmandens Bedrift og Familieforhold.

Ved Tørveskæringen var Arbejdet gerne fordelt saaledes, at Henrik Olsen selv stak Bænken af, Lars Hjulmand skar Tørvene op, Karlen hjalp til i Graven, tog det øverste Jordlag af og smed tilbage i Graven. Stordrengen trillede Tørvene paa en Hjulbør ud til den anden Husmand, der satte Tørvene paa Kant til Tørring.

I den Tid man kørte i Mosen, fik man skaaen Mad med til Frokost og Middag, medens Pigen kom ud med Middagsmaden, i Reglen Pandekager. Maaltiderne blev indtaget i Læ af Vognene, der blev væltet. Man stillede ikke store Fordringer, men havde det des mere gemytligt og skyllede Maden ned med rigeligt af hjemmebrygget Øl.

Det var gerne de ældre, der førte Ordet blandt Tørveskærerne. Lars Hjulmand, der var mere politisk interesseret end de andre, maatte ofte forsvare sine politiske Interesser for de andres godmodige Drillerier, ligesom han ofte maatte høre for, at han som Underkorporal under Krigen 1864 ved en given Lejlighed havde maatte følge Henrik Olsens Stillingsmand ud at gøre sig ren.

Tørvene blev umiddelbart efter Skæringen stillet paa Kant, efter en 14 Dages Tid blev de sat i smaa Stakke og kunde saa, hvis det var nogenlunde med Tørvejr, køres hjem efter en Maanedes Tid.

Naar Tørveskæringen var sluttet, blev Helbrakken pløjet. Den blev pløjet tre Gange før Høst og saa sidste Gang, umiddelbart før Rugen skulde saas, hvilket helst skulde ske inden 6. September.

Gaardens Sædsifte var Rug, Byg, Blandsæd og Roer, Havre med Udlæg, Græs, Græs og Brak, ialt 7 Skifter paa hver 7 Tdr. Ld.

I Høsten arbejdedes der gerne i 3 Hold efter hinanden: Karlen, en Husmand (gerne Lars Hjulmand) og Henrik Olsen brugte Mejered, Pigerne og Drengen tog fra, medens en anden Husmand (gerne Hans Peter Vejmand) og et Par Husmandskoner bandt Sæden i Neg. En Mand regnedes til at kunne meje 1 Td. Ld. pr. Dag. Sæden blev stillet i Travesæt, 60 Neg i hver. Høsten skulde gerne være tilendebragt, saa der kunde holdes Høstgilde Mikkelsdag.

Det større Folkehold og den længere Tid dette Arbejde varede mod nu, gjorde vel nok, at Stemningen blandt Høstarbejderne ved Høstgildet kunde blive særlig hyggelig og fornøjelig, ligesom de gammeldags Danse krævede Sveden frem hos Folkene, der vel ogsaa dengang gik mere i Uldtøj end nu.

Efter Mikkelsdag begyndte Vinterpløjningen, der skulde være tilendebragt inden 1. November.

Om Sommeren havde man en Hyrdedreng til at passe Kreaturerne, og Pigerne malkede buade Sommer og Vinter.

Om Vinteren passede Henrik Olsen Køerne, og Karlens Arbejde bestod i foruden at passe

Kreaturerne at faa Kornet tærsket og saa save og flække Brænde. Paa Gaarden i Bakkerup, der ligger op imod Torbenfeldt Skovene, brugtes meget Brænde.

Sæden blev tærsket paa Maskine, hvor Drivkraften var en Hesteomgang med 3 Heste for. Naar Kærne og Halm efter første Gang gennem Maskinen var blevet skilt, kom Kornet igennem Tærskemaskinen en Gang til for at blive køret, derefter kom det 2 Gange over en haand-dreven Rensemaskine. Halvdelen af Rugen blev tærsket med Plejl, og Halmen herfra anvendtes til Langhalm. Der blev hvert Aar tækket en Tagside, og der var ved Gaarden 10 Tagsider. Foruden at lave Langhalm blev der knyttet Halmbaad til 500 Traver Korn a 20 Neg til næste Aars Høst.

Maren Kirstine og Henrik Olsen drev Gaarden i Bakkerup godt og blev med Aarene økonomisk godt stillet. Henrik Olsen var som før nævnt en Hjemmets Mand, af offentlige Erhverv var han Medlem af Mørkøv Sogneraad i 6 Aar og var med til at oprette Askov Andelsmejeri, i hvis Bestyrelse han sad i en Aarrække. I 1903 afstod de Gaarden i Bakkerup til deres yngste Søn, Ole Kristian Olsen, og byggede sig et Hus paa Hjørnet af deres Mark nær Knabstrup Station. Her fik de Lov at opleve deres Guldbryllup den 19. Marts 1919, som fejredes inde paa deres gamle Gaard ved en større Festlighed med Slægt og Venner. Maren Kirstine levede 4 Aar efter Guldbrylluppet og døde 1922. Henrik Olsen døde 86 Aar gammel 1928. De ligger begge begravet paa Mørkøv Kirkegaard.

Knabstrupslægten

Meddelt af Tømrerm. L. Carlsen, Frederiksberg (Se Stamtavle B)

- Nr. 1. Louise Henriette Kirstine Carlsen (født Olsen), f. 22/6 1873, d. 26/5 1938, blev den 8. Maj 1896 gift med
- Nr. 2. Niels Laurits Carlsen, f. 27/7 1866. Han drev i 27 Aar Tømrer- og Snedkerforretning samt Savskæreri og Maskinsnedkeri ved Knabstrup St. og leverede i nogle Aar Elektricitet til Byen, byggede Hotellet og opførte omtrent alle Huse ved Stationen under dens Opvækst, flere nye Bøndergaarde og mange større Arbejder for Omegnens Herregaarde og byggede Fodfolkskasernen i Holbæk. Solgte 1918 Forretningen og flyttede til København. I Ægteskabet var 4 Børn.
- Nr. 3. Thorkild Johannes Carlsen, født 23/5 1897, der efter at have taget Realeksamen fra Jyderup Realskole kom 2 Aar i Smedelære og derefter 2 Aar paa Elektroteknisk Skole i København og er nu Elektroteknisk Skole i København og er nu Elektroteknisk Skole paa Maskinfabrikken »Titan«, København. Gift d. 3/12 1926 med
- Nr. 4. Ella Sørensen (Datter af Fabrikant Sørensen), født 11/11 1904. I Ægteskabet er 2 Børn.
- Nr. 5. Villy Carlsen, født 14/12 1929.
- Nr. 6. Ejner Carlsen, født 11/8 1934.
- Nr. 7. Henrik Nicolaj Carlsen, født 20/4 1898. Tog Realeksamen fra Jyderup Realskole. Kom derefter i Købmandslære i Stenlille, har efter endt Læretid været 2 Aar paa Købmandsskole i København, tog derefter Vejer og Maalereksamen, fik saa Ansættelse paa De Danske Spritfabrikker i Aalborg. Gift den 11/12 1925 med
- Nr. 8. Gudrun Carlsen, født 23/3 1902 (Datter af Forstander Carlsen, K.). I Ægteskabet var et Barn, Henrik Carlsen, død 7/7 1927.
- Nr. 9. Arne Carlsen, født 3/4 1927.
- Nr. 10. Ingeborg Kirstine Carlsen, født d. 9/3 1901. Kom efter Realeksamen 4 Aar i Clara Wævers Broderiforretning i København og har senere i flere Aar haft egen Forretning i København.
- Nr. 11. Ida Elisabeth Margrethe Carlsen, født d. 6/10 1909, kom i 10 Aars Alderen til København og fik sin Skoleundervisning her. Har senere gennemgaaet 1 Aar paa Husholdningsskole m. m. og har senere haft forskellige Pladser.

Knabstrupslægten

Bakkerupslægten Nr. 2

Meddelt af Ole Kristian Olsen

Maren Kirstine og Henrik Olsens yngste Søn, Ole Kristian Olsen, født den 28. Oktober 1877, overtog Fødegården efter min Far 1. Maj 1903 for en Købesum af 48.000 Kr. samt en aarlig Aftægt til mine Forældre af forskellige Naturalier, regnet til 300 Kr. Vi fik mange fornøjelige Samtaler, naar Far daglig kom ind efter Mælk eller andet. Far var en sjælden glad og tilfreds Mand. Den 28. April 1903 holdt jeg Bryllup med fhv. Musiker Ole Jensens ældste Datter, Kirsten Kathrine, født i Mørkøv d. 14. Juli 1879. Vi blev viiede i Mørkøv Kirke. Derefter var der en lille Familiefest i min Kones Hjem, som da var i Bakkerup.

Den 1. Febr. 1904 fik vi en Datter, som fik sin Farmors Navn, Kirstine. Hun blev gift med Martin Flyvholm. Kirstine blev kun 24 Aar, hun døde efter at have født sit første Barn den 31. December 1927. Hun fik Lungebetændelse og døde 12. Januar 1928. Hendes lille Jørgen døde 13. Marts 1929. Begge to ligger paa Familiegravpladsen paa Mørkøv Kirkegaard.

Den 23. September 1905 fødtes vor ældste Søn, Jens Henrik. Han blev opkaldt efter sin Farfar og en Morbroder. Han blev gift med en Datter af Martin Johansen, Vestbirk. De fik et Landsted i Tvingstrup ved Horsens. Jens Henriks Hustru, Karen, var født den 12. April 1909. Hun fødte en lille Søn, Gunnar, den 21. December 1930. Sidst i Januar 1931 fik Karen »Sovesyge« og døde paa Horsens Sygehus den 4. Februar 1931. Den 30. April 1935 giftede Jens Henrik sig anden Gang, med sin Nabos (Rasmussen, Tvingstrupgaard) yngste Datter, Ingeborg, født den 23. August 1909. Hun er en god Stedmoder for Gunnar. Der er to Børn i dette Ægteskab: Bente, født den 23. Januar 1938, og Erik, født den 4. Oktober 1939.

Den 22. Marts 1907 fik vi en Datter, der fik sin Mormors Navn, Kristiane. Hun blev gift med sin Søsters efterladte Mand, Martin Flyvholm, født paa Venø den 9. December 1904. De har 7 Piger: Kirstine, født 6. April 1929, Laila, født 20. September 1930, Gerda, født 23. Februar 1932, Ellen, født 14. Oktober 1933, Grethe, født 27. Oktober 1935, Ruth, født 1. September 1937, Inger, født 26. August 1939, og Peter Kristian Flyvholm, 26. November 1941.

Den 18. December 1908 fik vi en Søn, som fik Navnet Frimann efter en Kammerat fra Møn. Frimann overtog sin Fødegård 1. November 1935. Blev 2. November samme Aar gift med Gdr. Hans Jensens yngste Datter, Astrid, født 10. Februar 1909. Vi havde Sommeren før bygget et Hus ved Siden af mine Forældres Hus, som efter deres Død var solgt. Frimann og Astrid har tre Børn: Tvillingeparret Henrik og Annelise, født 5. September 1936, og Ole, født 27. Januar 1939.

Den 20. December 1913 fik vi en lille Søn, som kort efter pludselig døde.

Den 12. Maj 1915 fik vi en Datter, Ellen, som nu er Lærerinde i Sandby Forskole.

Vi har mange gode og lyse Minder at se tilbage paa — ogsaa en Del tunge Alvorsdage. Megen Sygdom med flere Sygehusophold havde min Kone og jeg. Det længste havde jeg i Aaret 1923. Jeg laa paa Diakonissestiftelsen fra 17. Februar til 19. September af »Spansk Syge«, der medførte en Forgiftning i Blodet. Det samlede sig i højre Knæ, som maatte gøres stift. Tillige fik jeg »Sukkersyge«. Derfor passer det os saa godt nu at gaa og passe vort lille Hjem. Vi kan med god Grund sige: Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lovet.

BAKKERUPLÆGT NR. 2

1. Ole Kristian Olsen, f. 1877.
2. Kirsten Katrine Olsen, f. Jensen, 1879.
3. Kirstine Flyvholm, f. Olsen, 1904.
4. Jørgen Flyvholm, f. 1929.
5. Jens Henrik Olsen, f. 1905.
6. Ingeborg Olsen, f. Rasmussen, 1908. (Se Bakkerupsl. Nr. 2.)
7. Kristiane Flyvholm, f. Olsen, 1907.
8. Martin Flyvholm, f. 1904.

9. Kirstine Flyvholm, f. 1929.
10. Laila Flyvholm, f. 1930.
11. Gerda Flyvholm, f. 1932.
12. Ellen Flyvholm, f. 1933.
13. Grethe Flyvholm, f. 1935.
14. Ruth Flyvholm, f. 1936.
15. Inger Flyvholm, f. 1938.
16. Frimann Olsen, f. 1908.
17. Astrid Olsen, f. Jensen, 1909.
17. Henrik Frimann Olsen, f. 1936.
18. Annelise Frimann Olsen, 1936.
20. Ole Frimann Olsen, f. 1939.
21. Ellen Olsen, f. 1915.

Svinningseslægten

(Se Stamtavle A)

Maren Kirstine og Henrik Olsen fik 3 Børn, 2 Sønner og 1 Datter.

Den ældste af Sønnerne, Jens Peter, blev født 20. August 1871, Datteren, Henriette, født den 22. Juni 1873, og den yngste Søn, Ole Kristian Olsen, er født 28. Oktober 1877.

Jens Peter Olsen blev 14. Januar 1896 viet i Grandløse Kirke til Pigen Inger Katrine Hansen, født den 16. April 1871 som Datter af Lars Hansen og Hustru, Maren Kirstine, i Tjeppe-rup. De to unges Mødre var altsaa Kusiner og havde samme Fornavne.

Katrine og Peter Olsen blev bosat paa Langholtegaarden i Svinninge. Gaarden var købt, da den tidligere Ejer ikke havde kunnet klare Decemberterminen, umiddelbart før Julen 1895. Til Gaarden hørte der 79 Tdr. Ld., deraf 14 Tdr. Ld. Eng ude paa den saakaldte Svinninge Vejle, en Del af den udtørrede Lammefjord.

I Hjemmet paa Langholtegaarden blev der den 2. Januar 1898 født en Pige, der blev opkaldt efter begge sine Bedstemødre og fik Navnet Martha Kirstine.

Martha Kirstine blev 24. Maj 1921 viet i Korskirken i Vallekilde til Sønderjyden Johs. Christensen, født 18. November 1896 i Visby ved Tønder. Han var med i Verdenskrigen, men kom til Danmark i Sommeren 1917.

Martha og Johannes Christensen blev bosat paa Langholtegaard, og i deres Ægteskab er der 7 Børn, 2 Dreng og 5 Piger: Folke, f. 18/1 1923, Frode f. 26/8 1924, Gudrun f. 1/3 1926,

Thyra, f. 13/7 1928, Solveig, f. 15/10 1930, Agnethe, f. 12/2 1933, og Edith, f. 20/6 1937.

Efter Datteren fødtes i Hjemmet hos Katrine og Peter Olsen Tvillingdrengene den 29/7 1900. Drengene fik Navnene Henry og Kaj, men døde kort efter.

Det næste af Børnene er født 20/4 1905 paa Morfaderens 70 Aarsdag. Han fik Navnet Lars Henrik, hvorved begge Bedsteforældre var opkaldt. Han blev 8. Maj 1928 viet i Faaborg Kirke til Pigen Mary Sørine Sørensen, f. 6/12 1903 i Faaborg ved Varde. Hendes Fader, Søren Sørensen, var død, men Moderen, Ane Sørensen, ledede selv Gaardens Drift efter Mandens Død.

Mary og Henrik Olsen blev bosat paa en nyopført Gaard, der fik tildelt Halvdelen af Langholtegaardens Jord.

De har 2 Børn: Pigen Ingrid Bjerre, f. 25/2 1931, og Drengen Peter Bjerre, f. 16/1 1934.

Den yngste af Katrine og Peter Olsens Sønner er født 12. September 1907 og fik Navnene Ejler Valdemar. Det første efter Tipoldefaderen i Røjerup.

Han blev Landbrugskandidat Foraaret 1932 og blev gift 14. Juni 1935 med Pigen Christine Lorensen, født 22/3 1907 i Dybbøl By som Datter af Frederikke og Chresten Lorensen, nu Snøbæk.

Christine og Ejler Olsen har 2 Børn, en Pige, Ragnhild, født 14. September 1936, og en Dreng, født 20. December 1938. Drengen er døbt Arne.

Sejergaardslægten

Meddelt af Th. Jensen, Baarse. (Se Stamtavle B)

I Efteraaret 1878 købte Sognefoged Jens Rasmussen af Krøjerup »Sejergaard« ved Tølløse ved Auktion af Forpagter Jordys Arvinger, til sin 3die ældste Søn, Lars Peter Jensen, min Fader, født 12. August 1848 i Krøjerup.

Han havde — saa vidt jeg ved — ikke været borte fra Hjemmet, naar undtages $\frac{3}{4}$ Aars Ophold paa Tune Højskole, de sidste 4 Maaneder hjalp han til i Stald og Mejeri.

Det er mig fortalt, at Gaarden kostede 45.000 Kr., aldeles uden Inventar og Husgeraad, endog en Artikel som Stængetræer blev solgt.

Den 19. November s. A. blev mine Forældre viet i Kvanløse Kirke, min Moder, hvis Navn var Karen Hansen, født $1\frac{1}{2}$ 1858, var den yngste af en Søkendeflok paa 5 Piger, den ældste Karen Marie, var ca. 18 Aar i Forvejen blevet gift med min Faders ældste Broder, Niels Ejlert, den senere Sognefoged for Kvanløse Sogn, og min Moder havde opholdt sig der nogle Aar før sit Bryllup.

Vi er 3 Søkende, ingen døde Børn i Ægteskabet.

Jeg er født $1\frac{1}{10}$ 1883, min Søster Gerda er født $1\frac{1}{4}$ 1888, og min Broder Ejlert, som nu har Gaarden hjemme, er født $\frac{3}{1}$ 1893.

Aar 1888 omkring den 1. August solgte mine Forældre Gaarden til Forpagter Niels Knudsen af Brorfælde eller rettere til nævntes Datter og Svigersøn, Jørgen Skov Hansen, den nye Ejer tiltraadte med det samme. Jeg var dengang 5 Aar gammel, men kan dog dunkelt huske enkelte Ting, som forekom, blandt andet at jeg sad mellem Fader og Moder, da vi flyttede, idet en Sofa blev brugt som Agestol. Flytningen foregik forøvrigt i faste Vogne, og vi kom til at bo i gamle Tølløse By i den saakaldte gamle Skovridergaard lige over for Kirken — senere har den i mange Aar været Lægebolig.

Det var hele Tiden Mening, at mine Forældre vilde købe anden Ejendom, og der blev set paa mange, men ingen faldt i deres Smag, enten var Priserne for høje, Bygninger og Besætninger for daarlige eller Prioritetsforholdene uantagelige, i hvert Tilfælde var Tiden gaaet hen til November Maaned. Saa en Morgen, Fa-

der stod og striglede Heste (der var hele Tiden Køretøj), kom N. Knudsen ind til ham i Stalden og spurgte, om han vilde købe »Sejergaard« tilbage igen. Henvendelsen resulterede i, at Gaarden købtes tilbage, vistnok for 10.000 Kr. mindre end vor Handel den 1. August.

Den 28. Juli 1911 blev jeg gift med Gaardfæster Ole Hansens Datter Martha, og overtog Gaarden her i Baarse. Den var Fæstegaard under Godset »Engelholm«. Det var ordnet saaledes, at jeg skulde fortsætte paa min Svigerfars Fæste, svare ham en aarlig Aftægt i Penge og give ham Ophold. Kort efter vort Bryllup blev han imidlertid syg af Blindtarmsbetændelse, og efter Operation døde han paa Næstved Sygehus den 18. September. Gaarden var dermed fæstet ledig, og da Godset ønskede at afhænde den, blev den solgt til ren Ejendom til Overtagelse 1. April 1912, for en Købesum af 45.000 Kr. Her er 74 Tdr. Land, 8 Tdr. 3 Skp. 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. Hartkorn stærk leret Jord, beliggende tæt op til København—Vordingborg Landevej. Bygningerne har været nedbrændt 13. Maj 1899, er opbygget af min Svigerfar for smaa Penge, Godsejeren havde den for lavt assureret, men for at faa Lov til at bestemme dens Indretning maatte Svigerfar selv skyde Penge til Byggeriet.

Min Hustru er født 29. Juni 1890, hendes Moder døde 3 Aar senere af Tuberkulose, en yngre Søster til min Hustru døde omtrent samtidig med sin Moder.

Vort ældste Barn, en Søn, Knud Ole, født den $\frac{6}{11}$ 1912, døde den $\frac{1}{11}$ 1928 og blev begravet paa sin 16-aarige Fødselsdag.

Desuden 4 Piger:

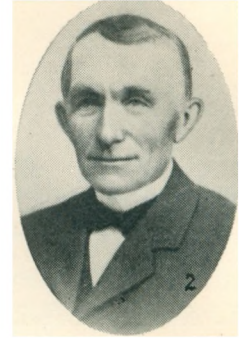
Karen Lise, født den 24. Oktober 1916,

Else, født den 18. November 1918,

Grethe, født den 2. Februar 1925, og

Inger, født d. 1. Januar 1929, død 8 Dage senere.

(Familiebillederne næste Side.)

SEJERGAARDSLÆGTEN

(Se Stamtavle B).

2. Peter Jensen, Sejergaard, f. 1848, d. (se Krøjerupsl.)	8. Mogens Jensen, f. 1924.
1. Karen Jensen, Hustru, f. 1858, d. (se Krøjerupsl.)	9. Poul Jensen, f. 1917.
3. Th. Jensen, Østerledgaard, f. 1883, d. (se Sejergaard)	10. Volmer Olsen, gift med Sigrig Jensen 1939.
7. Martha Jensen, f. Hansen, f. 1890.	11. Sigrig Olsen, f. Jensen, f. 1916.
4. Else Jensen, f. 1918.	12. Frits Jensen, f. 1918.
5. Lise Jensen, f. 1916, gift 1939 med Landmand Erik Svendsen.	14. Ejler Jensen, Sejergaard, f. 1892.
6. Grethe Jensen, f. 1925.	13. Henriette Jensen, f. Frederiksen, f. 1883.
	15. Edna Jensen, f. 1922.

BRORFÆLDESLÆGTEN

(Se Krøjerupslægten).

- 17. Sognefoged Niels Ejler Jensen, f. 1840, d. 1906.
- 16. Karen Marie, Hustru, f. 1842, d. 1916.
- 18. Karen Jensen, Datter, f. 1870, d. 1912.

Hvalsøslægten

Meddelt af Peter Jensen, Nr. Hvalsø (Se Stamtavle B)

Lars Christian Jensen fødtes i Krøjerup den 10. Februar 1855 som Søn af Sognefoged Jens Rasmussen og Hustru. Sin Skoleuddannelse fik han i Krøjerup af Lærer Chr. With. Han blev konfirmeret i Søstrup Kirke Foraaret 1869. Sine første Ungdomsaar tilbragte han hjemme og deltog da i Arbejdet med Lyst og Energi. I Sommeren 1877 aftjente han sin Værnepligt ved Fæstningsartilleriet paa »Trekroner«. Hjemkommen fra Militærtjeneste kom han 1. November s. A. i Tjeneste som Landsvend hos Gdr. Peter Mortensen i Snevre, der foruden sit Landbrug drev en ret betydelig Virksomhed som Hønskræmmer og Høker, hans Arbejde der bestod for en stor Del i, at han kørte rundt i Omegnen og foretog Indkøb for sin Husbond. Denne Gerning gav ham Anledning til at lære at bedømme baade Mennesker og Dyr, hvilket ofte kom ham til Gode senere i Livet. Da Faderen i 1880 døde, overtog Sønnen Bestyringen af Gaarden for sin Moder, han overtog samtidig Hvervet som Sognefoged i Sønder Jærnløse Sogn efter sin Fader. Han forblev i denne Stilling indtil 1. April 1885, da han overtog en Gaard i Nr. Hvalsø, Mtr. Nr. 1 a. Denne Gaard havde tidligere tilhørt hans Morbroder, Niels Ejler Nielsen, men var paa dette Tidspunkt overdraget dennes Datter, Stine, og hendes Mand, Lars Nielsen. Gaarden blev overtaget, som den stod. Der paahvilede Arvefæsteafgift til Københavns Universitet med 9 Tdr. Rug, Byg og Havre. Købesummen var 60.000 Kr. Halvdelen blev udbetalt.

Den 10. April samme Aar holdt han i Sønder Jærnløse Kirke Bryllup med sin Forlovede, Ane Margrethe Petersen, født den 5. Maj 1858 som Datter af førnævnte Peter Mortensen og Hustru Ellen, født Jensen. Hun havde ogsaa gaaet i Krøjerup Skole og i hele sin Ungdom været i sit Hjem, hvor der var særdeles meget at gøre. Efter Moderens Død bestyrede hun Hjemmet for sin Fader.

Den 18. Januar 1889 fødtes deres første Barn, en Dreng, der i Daaben blev kaldt Jens Peter, og den 15. Maj 1894 fødtes atter en Dreng, Christian Johannes. 1896, den 30. Sep-

tember, købtes Nabogaarden, Mtr. Nr. 2, af Gdr. »Unge Peter Andersen«.

Gaarden var meget gammel af Bygninger og overtoges ogsaa, som den stod. Der paahvilede en Arvefæsteafgift paa 36 Tdr. Byg til Baroniet Zeuthen i Tølløse. Købesummen var 30.000 Kr. 19.000 Kr. udbetaltes. Begge Gaarde blev drevet under et, dog saaledes at Skifteinddelingen forblev uforandret indtil 1920, da den yngste Søn den 5. November holdt Bryllup med Karen Thomassen fra St. Karleby og overtog Fødehjemmet i Forpagtning. Samtidig flyttede Forældrene med den ældste Søn ind paa den gamle Gaard, der i Aarene 1919—23 blev fuldstændig nyopført. I Sommeren 23 byggedes til lige et Hus paa denne Gaards Grund, i hvilket Forældrene tog Bopæl ved den ældste Søns Giftermaal, der fandt Sted den 22. November 1923 med en Kusine fra »Sejergaard«, Gerda Jensen, født den 17. April 1888. Den 13. Februar 1924 udstedtes Skøde til den ældste Søn paa Mtr. Nr. 2 og samme Dag udstedtes Skøde til den yngste Søn paa Matr. Nr. 1 a.

Fader døde den 13. Januar 1925, ca. 70 Aar gammel, og blev begravet paa Hvalsø Kirkegaard.

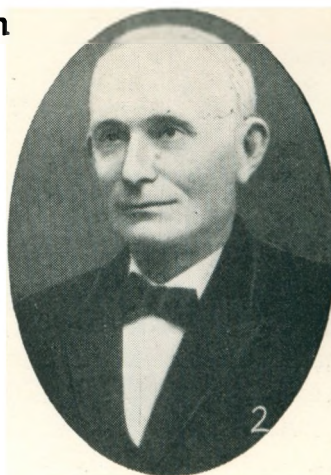
HVALSØSLÆGTEN

(Se Stamtavle B).

2. Kristian Jensen, N. Hvalsø, f. 1855, d. 1925, se Krøjerup.
1. Ane Jensen, Hustru, f. 1858.
6. J. Peter Jensen, N. Hvalsø, f. 1889.
3. Gerda Jensen, Hustru, f. 1888, d. 1940, se Sejergaard.
4. Jørgen Christian Jensen, f. 1926.
5. Immanuel Valdemar Jensen, f. 1927.
7. Lars Peter Jensen, f. 1928.
8. Chr. Johannes Jensen, f. 1894.
11. Karen Marie Jensen, f. 1894.
9. Anna Doris Jensen, f. 1922.
10. Paul Søren Jensen, f. 1926.
12. Ane Margrethe Jensen, f. 1923.
13. Henry Chr. Jensen, f. 1924.

(Billede næste Side.)

Hvalsøslægten

Tjepperupslægten

Meddelt af Peter Olsen (Se Stamtavle A)

Mine Svigerforældre, Gaardejer Lars Hansen og Hustru, Maren Kirstine, Tjepperup, fortalt af Peter Olsen, Langholtegaard. (Se Slægtsbillede).

Lars Hansen er født i Trællerup ved Roskilde Fjord den 20. April 1835. Han var Søn af Gdr. Hans Hansen og Hustru, Kirsten. Paa fædrene Side nedstammede Lars Hansen fra de Hollændere, som Christian den 2.s nederlandske Dronning Isabella fik indført her til Danmark fra Aarene 1515 til 1521. Det var 200 Gartnerfamilier, som fik Øen Amager for at dyrke Havesager til det kgl. Køkken. Navnet Kurt, som findes i Slægten, skal stamme fra den Tid. Lars Hansen havde 4 Brødre og 2 Søstre, de 3 af Brødrene blev Gaardmænd; de 2 Brødre og Søstrene gik over til andet Erhverv. Dette var ogsaa Tilfældet med Lars Hansen, idet han efter sin Konfirmation kom i Mølleri paa Strandmøllen ved Roskilde. Siden kom han som Svend paa Vintre Møllerne — det var tre Vandmøller, som kaldtes Vintre Møller — og var her fra Maj 1859 til December 1863, blev saa indkaldt som Soldat i Krigen 1864, var med ved den danske Hærs Tilbagetog fra Dannevirke til Dybbøl. Paa dette Tilbagetog, som skete en streng Vinternat 1864, blev Lars Hansen syg og blev indlagt paa Sønderborg Sygehus og maatte blive her, til Krigen var forbi.

Da han kom hjem fra Krigen, fortsatte han ved Mølleri paa Strandmøllen ved Roskilde fra Nov. 1864 til Maj 1865, hvorefter han kom tilbage til Andersen, Vintre Mølle, og var der, til han i Aaret 1867 blev gift med Maren Kirstine, Datter af Gdr. Jens Kristoffersen og Hustru, Ane, der boede i Sonnerup. (Se Slægtsbilledet).

Jens Kristoffersen og Ane havde 8 Børn, hvoraf Lars Hansens Hustru var det femte i Rækken.

Jens Kristoffersen var en meget dygtig og oplyst Landmand. Han fik flere Gange Præmie for sit Landbrug, blandt andet Landhusholdningens store Sølvbæger for veldrevet Landbrug. Han sørgede ogsaa for, at hans Børn fik en god Opdragelse baade i Skole og til praktisk

Arbejde. Lars Hansen og Hustru købte 1867 Gaarden i Tjepperup for nogle og tyve Tusinde Kroner. Gaarden var meget forfalden, Bygningerne var gamle og Marken i daarlig Drift. Men det lykkedes for Lars Hansen at faa Gaarden bygget om og Marken i nogenlunde Drift. Lars Hansen blev aldrig nogen første Klasses Landmand; han havde været ved Mølleri, og det havde hans Interesse. Alligevel lykkedes det for Lars Hansen og hans dygtige Hustru at faa et godt og lykkeligt Hjem for sig selv og deres 6 Børn. Gaarden i Tjepperup ligger i en af Danmarks kønneste Egne. Jorden gik lige ned til Dragerup Skov, og midt over Marken og igennem Skoven løb en Sfi til det herlige Bramsnæs Vig, hvor der om Sommeren er den dejligste Badestrand.

Man skulde heller ikke besøge Lars Hansen og være der ret længe, førend der blev tilbudt en Tur med Familien til Skoven og Stranden. Lars Hansen var ikke stærk af Naturen, og flere Gange var han alvorlig syg, sit ene Øje mistede han Synet paa grundet paa Stær. Af offentlige Hverv var Lars Hansen Medlem af Åsmindrup-Grandløse Sogneraad i en 6-aarig Periode. Lars Hansen og Hustru fik Lov at leve sammen i 37 Aar. Lars Hansen døde først, men havde et Aars Tid før sin Død overdraget Gaarden til sin yngste Søn, Hans Hansen. Lars Hansens Hustru overlevede ham i 3 Aar og døde 1907. De ligger begravet paa Grandløse Kirkegaard.

Maren og Lars Hansens Børn.

Den ældste, en Datter, Marie, f. den $2\frac{3}{4}$ 1868, gift 1896 med Vognmand Jørgen Pedersen, København; dette Ægteskab varede kun 2 Aar, da Jørgen Pedersen døde af en ondartet Halssygdom. Han efterlod Marie og deres lille Pige, Jenny. Marie maatte saa ene opdrage sin Pige, og dette lykkedes ogsaa for hende ved utrolig Flid og Sparsommelighed. De bor nu sammen i København og har det godt.

Den næstældste, en Søn, Jens, f. den $\frac{6}{8}$ 1869, en meget lovende ung Mand, men døde 21 Aar gammel af spansk Syge.

Den tredie, Katrine, f. 16/4 1871, gift 1896 med Gaardejer Peter Olsen, Langholtegaard; her var 3 Børn. (Se Slægtsbillede).

Nr. 4, Hansigne, f. d. 28/2 1873, gift 1903 med Gaardforpagter Peter Jensen, Skovmosegaard, Undløse. Dette Ægteskab varede i 27 Aar, da Peter Jensen pludselig døde af en ondartet Difteritis, som hans Hjerte ikke kunde holde til. Peter Jensen var en dygtig og oplyst Landmand og var i 8 Aar Formand for Undløse-Søndersted Sogneraad. I dette Ægteskab var 2 Børn.

Den femte, Hans, f. 3/8 1875, gift 1904 med Anna Petersen fra Kvanløse. I dette Ægteskab er 2 Børn. Hans er nu Sognefoged og har Fødegården i Tjepperup.

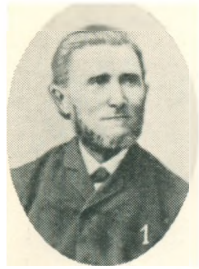
Den sidste, Ane, f. d. 21/12 1878, gift 1904

med Gaardejer Gustav Jensen, Døjringe. I dette Ægteskab er en Søn.

TJEPPELUPSLÆGTEN

(Se Stamtavle A).

1. Lars Hansen, Tjepperup, f. Trøllerup 1835, d. 1904.
2. Maren Hansen, Hustru, f. i Sonnerup 1838, d. 1907.
3. Lars Hansen som Soldat i Krigen 1864.
4. Jørgen Petersen, Vognmand, København, gift med
5. Marie, Lars Hansens ældste Datter, f. 1868.
6. Jenny, Marie og Jørgen Petersens Datter, f. 1897.
7. Katrine og Peter Olsen, Langholtegaard, Svinninge. Bakkerupslægten.
8. Hansine og Peter Jensen, Skovmosegaard, Undløse. Begge f. 1873.
9. Sognefoged Hans Hansen, Tjepperup, med Familie, Hans Hansen er f. 1875 og Ejer af Fødegården i Tjepperup. ...
10. Gdr. Gustav Jensen, Døjringe, med Familie, hans Hustru, Ane, f. i Tjepperup 1878.
11. Gaarden i Tjepperup.

Krøjerupgaardslægten Nr. 3

Marie og Laurits Jensen

Meddelt af Peter Olsen (Se Stamtavle A)

Den yngste af Kirsten og Jens Rasmussens Sønner, Laurits Jensen, som er født den 29. Juli 1860 og har faaet sin Skoleundervisning i Krøjerup Skole hos den bekendte Lærer With, som var indvandret fra Sønderjylland, da dette blev afstaaet til Tyskland i 1864. Lærer With var en meget dygtig Lærer, hans stærke Fædrelandsfølelse og hans gode Kristendomsundervisning gjorde et stærkt Indtryk paa hans Elever. Og Laurits Jensen har altid været meget taknemlig for sin Skolegang i Krøjerup Skole.

Efter sin Konfirmation arbejdede Laurits Jensen hjemme paa Gaarden, til han i 1882—83 aftjente sin Værnepligt som Gardist, hvilket varede halvandet Aar, en Tid, Laurits Jensen ogsaa gerne mindedes.

Efter Soldatertiden kom han hjem til Krøjerupgaard igen og blev Bestyrer for sin Moder af Gaarden, til han i 1886 selv blev Ejer af sin Fædrenegaard. Den 29. Juni 1896 giftede Laurits Jensen sig med Marie, en Datter af Morten Pedersen, Kagerup. Marie og Laurits Jensen drev saa Krøjerupgaard, til de 1934 afstod den til deres Søn, Ejler Jensen, som er fjerde Slægtled i samme Familie, der har haft Krøjerupgaard. Laurits Jensen var en meget dygtig Landmand, selv om han aldrig havde faaet nogen teoretisk Uddannelse, han har aldrig været paa Høj- eller Landbrugsskole, men alligevel forstod han ved Hjælp af kraftig Fodring at faa en højtydende Kobesætning, og ved stort Brug af Kunstgødning fik han gode Afgrøder frem paa den ellers noget magre Jord.

Laurits Jensen nyopførte hele Gaarden, saa det var en første Klasses Gaard, Marie og Laurits Jensen kunde overdrage deres Søn.

Efter at have overdraget Gaarden til deres Søn, bosatte Marie og Laurits Jensen sig ved Knabstrup Station. Her boede de kun faa Aar, til Laurits Jensen mistede sin Kone, Marie blev syg og døde 1936 og ligger begravet paa Sdr. Jærnløse Kirkegaard.

Marie og Laurits Jensen havde 2 Børn. En Datter, Gerda, er gift den 16. November 1923

med Karl Andersen og er bosat paa Gaarden Minislyst ved Ugerløse, og Sønnen, Ejler, gift med en Datter af Gdr. Hans Kristensen og Hustru, Skippinge, er nu Ejer af sin Fædrenegaard, men bor i Skippinge som Forpagter af sin Kones Fødehjem.

MARIE OG LAURITS JENSEN - KRØJERUP-SLÆGTEN NR. 3

(Se Stamtavle B.)

1. Laurits Jensen, f. 1860.
2. Marie Jensen, f. Petersen, 1873, d. 1936.
3. Gerda Andersen, f. Jensen, 1898.
4. Carl Andersen, f. 1895.
5. Asger Andersen, f. 1928.
6. Lisa Andersen, f. 1929.
7. Ejler Jensen, f. 1900.
8. Marie Jensen, f. Christensen, 1898.
9. Frede Jensen, f. 1927.
10. Edel Jensen, f. 1930.
10. Ebba Jensen, f. 1930.
11. „Ny Krøjerupgaard“.
12. „Minnislyst“.

Krøjerupslægten Nr. 3

Svinningeslægten

Se Stamtavle A og B

45 Aars Virksomhed i Svinninge fra 1895 til 1940

Den 22 $\frac{1}{2}$ 1895 købte vi Langholtegaard i Svinninge, en Gaard, som var meget forfaldet, naar undtages Stuehuset, der var tækket med Skifer. Taget paa Laden var Spaan, paa de andre Længer Halm. Naar undtages Stuehuset, maatte hele Gaarden tækkes om, først med Tjærepap, senere med Cementsten. Efter Om-tækningen stod Gaarden os i 80,000 Kr. Besætningen bestod af 23 Køer, som alle faldt for Tuberkulinprøven. Der var 5 brugelige Arbejdsheste. Høsten var solgt, og Svin var der ingen af. Der var 78 Tdr. Land med 10 Tdr. Hartkorn. Marken i nogenlunde Drift. I de første 10 Aar var vort Aarsbudget i Gennemsnit 10,000 Kr. aarlig.

En Slagterigris kostede i disse Aar 50 Kr., en Udsætterko 150 Kr., en god Kælveko mellem 2—300 Kr., en Hest 500 Kr., 1 Pund Smør 1 Kr. Det første, vi gik i Gang med, var at faa en bedre Kobesætning. Dette skete ved Tillæg af gode Kviekalve, som indkøbtes fra Aggersvold. Der købtes 16 Kalve det første Aar og 10 Stk. i de efterfølgende Aar, til vi kunde bruge af egen Avl. Og Besætningen blev holdt fri for Tuberkulose. Dette har holdt sig til i Dag, 45 Aar efter Købet af Langholtegaard. Til disse Kvier skulde der skaffes en god Tyr. Vi gik i Gang med at danne den første Tyreholdsforening i Svinninge. Der blev købt en 5 Aars Ryslingetyr af Jørgen Christiansen, Birkelund ved Ringe, som kostede 700 Kr. kontant, det var en Tyr med høj Fedtprocent. Den blev opstaldet paa Langholtegaard og brugt til hele Besætningen mod at fodre den. Den holdt i 2 Aar, og der faldt flere gode Kvier efter den. Saa købtes der en 2 Aars »Bare-Brøndstrup«-Tyr, som stod paa Fløjen ved Odense-Dyrskuets. Det var en køn mørkerød Tyr, den bedste Foreningen har haft. Den kostede 1000 Kr. kontant og en Del paa Vilkaar. Den gav et godt Afkom, men holdt kun i 2 Aar, saa blev den ufrugtbar og maatte sælges. Saa fik vi en »Max Brændekilde«, ældre Tyr, men dens Afkom blev for smaata. Derefter købtes der en stor Tjustrup-

tyr paa 5 Aar, den vejede 2200 Pd., men denne blev uvan. Der faldt nogle store gode Køer efter den. Det var den sidste Foreningstyr, der var opstaldet paa Langholtegaard. Senere købte vi selv Tyre, en hos Carl Hansen, Syvendekøb, og til Afløsning af denne en af L. P. Hansen, Bjærgby, og senere en af Jens Jensen, Langevang, efter en Stamtyr »Kristoffer Aagaard«.

I alle disse Aar blev Køerne kaaret og mærket i to Klasser, I. og II. Kalvene i I. Klasse skulde tilbydes Foreningens Medlemmer, de vi ikke selv havde Brug for. Kaaringen foretoges af Bestyrelsen og Landboforeningens Konsulent.

Holbæk Amts Landboforening havde faaet ansat sin første Konsulent i 1898, Landbrugs-kandidat M. Kristensen, der boede ved Katrine-dal, midt i vor Kreds. Det var ogsaa derfor, han forsøgte at kontrollere Køernes Mælkeydelse, men det kunde han ikke overkomme. Vi gik saa i Gang med at faa dannet en Kontrolforening, som fik Navnet »Svinninge & Omegns Kontrolforening«. Det var omkring Aarhundredskiftet. Der var ikke mange, som havde Forstaaelse af, hvad Kontrolarbejdet var værd, 3—4 Stykker i hver By.

Foreningen kom ogsaa til at strække over Kundby, Sandby og Vallekilde-Hørve. Vor første Kontrolassistent var Laurits Madsen, Vejleby. De første Medlemmer af Kontrolforeningen i Svinninge var Kr. Nielsen, Bøgebjerg, Søren Peter Jensen, L. Dannegaard, Henrik Jensen, Nordgaard, Fr. Petersen, Gudmanstrup, og Peter Olsen, Langholtegaard. Da det ogsaa har stor Betydning, hvordan Køerne bliver malket, blev der afholdt et Malkekursus. Det var en kendt jysk Dyrslæge Heglund, der sammen med Landboforeningernes Konsulenter fik afholdt disse Malkekursus. Et saadant Kursus havde vi ogsaa paa Langholtegaard, hvor der først undervistes i praktisk Malkning i Stalden, og saa samledes man inde i Stuerne, hvor Konsulenten havde Teori med Deltagerne, og til Slut gav Husmoderen Kaffe til hele Selskabet. I de Tider var det Pigerne, der malkede, men eftersom

Køerne nu gav mere Mælk, og det blev stren- gere at malke, maatte Karlene ogsaa til at del- tage i Malkearbejdet. Alt dette, jeg her har for- talt, regnes nu i 1940 for almindeligt Kvægavls- arbejde, men den Gang var det nyt. Landmæn- dene havde til Aarene omkring 1870—80 haft deres Hovedindtægt ved Salg af Korn. Amerika leverede nu Majs, som kunde købes her i Lan- det for 4 Kr. Td. Dette tvang dansk Landbrug til at producere forædlede Produkter i Form af Smør, Æg og Flæsk, som kunde afsættes til de store Industrilande, England og Tyskland. Tak- ket være Grundtvig, som gennem vore Høj- og Landbrugsskoler havde faaet oplyst en Landbo- stand, som kunde tage denne store Opgave op, ved Hjælp af Andelstanken. (Læs Andelsbladene fra 9., 16. og 23. Oktober 1941 fra Mødet paa Andelsskolen fra 1.—4. Oktober 1941.)

Og vi unge Landmænd, som begyndte at drive Landbrug i Slutningen af forrige Aarhun- drede, var blevet klar over, at en god Kvæg- besætning var Grundlaget for, at et Gaardbrug kunde give sine Brugere et ordentligt Udkomme. Det var ogsaa i disse Aar, vore Andelsmejerier og -Slagterier blev startet, og Oprettelse af Kvægavls- og Kontrolforeninger fandt Sted.

Kommunalt Arbejde.

I Januar 1900 blev jeg valgt ind i Hjembæk- Svinninge Sogneraad af de højst beskattede Vælgere. Valgene til Sogneraadet foregik paa den Maade, at $\frac{1}{5}$ af samtlige Vælgere, som be- talte mest Skat, valgte 5 af de 9 Medlemmer, Sogneraadet bestod af, og 4 Medlemmer blev valgt af samtlige Vælgere. Valget gjaldt for 6 Aar, hvert 3die Aar var der Valg, hvor den ene Halvdel var paa Valg. Sognebudgettet for de 6 Aar, jeg sad i Sogneraadet, beløb sig i Gennem- snit til 20.000 Kr. aarlig, saa det var ikke store Sager, vi havde at regere med. (Til Sammen- ligning var Budgettet for Hjembæk-Svinninge Kommune i 1940: 260.000 Kr.)

Af større Sager, vi behandlede i de 6 Aar, var Bygning af en Fællesskole for Hjembæk. Der var før den Tid Skole baade i Stokkebjerg og Hjembæk. Vi valgte en Plads paa Gdr. Niels Nielsens Mark, hvor Skolen kom til at ligge meget smukt med en mægtig Udsigt til alle Sider og Fald til alle Sider, saa Børnene kunde færdes frit og godt paa Legepladsen. Skolen kostede 17.000 Kr. at bygge. Jeg var valgt af Sogneraadet til at have Opsyn med Svinninge Skole og Jordlod paa 3 Tdr. Land og hvert Aar, Mortensdag, at opkræve Degnetrave, en

Afgift, der var paalignet al Landbrugsejendom, og som udgjorde en Del af Lærerens Løn. I min Tid blev den gamle Lærer Marius Ougaard an- sat som Førstelærer i Svinninge og Mogens Kri- stiansen som Førstelærer i Hjembæk. Af andre større Ting var Udstykningen af Stokkebjerg Fattiggaard. Denne Gaard har altid været Kom- munen et dyrt Foretagende, uden at gavne de Mennesker, som efter Omstændighederne skulde have deres Hjem her. Vi udstykkede 35 Tdr. af de 70 Tdr. Land, som hørte til Gaarden, til 5 Husmandssteder. Det halve af Stuehuset blev lavet om til Alderdomshjem, men de gamle fra Svinninge har aldrig været glade for at komme paa Stokkebjerg Alderdomshjem. Jeg tror ellers, de blev behandlet godt, men Fattiggaardsnavnet kunde ikke glemmes. 1937 blev Stokkebjerg Fattiggaard solgt, og der blev bygget et Hjem til de gamle i Hjembæk By. I 1906 var jeg fær- dig med mit Sogneraadsmandat og blev optaget af andre Sager, nemlig inden for Andelsforenin- ger, som altid har interesseret mig stærkt. Jeg syntes, vi ved Hjælp af Andelstanken har faaet udrettet store Ting til Landbrugets Fremme i de 45 Aar, som jeg nu har faaet Lov at være med i Arbejdet.

Omkring 1908 blev jeg Formand for »Bro- kilde« Mejeri og var det i 13 Aar. Jeg har al- tid holdt paa, at et Mejeri skulde være udrustet med de bedste Maskiner for at være konkur- rencedygtigt. Der har altid staaet en Kappel- strid mellem vore dygtige Mejeribestyrere om at ligge i Toppen med Smørret. De danske Mejeribestyrere har ogsaa hævet det danske Smør til det bedste paa Verdensmarkedet. Jeg blev senere Formand for Holbæk Amts Mejeri- forening, ogsaa i 13 Aar. Jeg var med i Ar- bejdet for at faa bygget Forsøgsmejeriet ved Hillerød. Dette har betydet meget for dansk Mejeribrug, som her kan faa foretaget Forsøg med alle de nye Ting, som kommer frem inden for Mejeribrug, at ikke hvert enkelt Mejeri selv skulde forsøge sig frem. Arbejdet i H. A. M. varede fra 1913 til 1926. Det var under Ver- denskrigen, og Mejerierne havde deres egen Sø- krigsforsikring inden for Fællesledelsen sam- men med Slagterierne. Dette gav en Del Ar- bejde inden for Lokalforeningerne. Alle Meje- rier maatte være med, enten det var Andels- mejerier eller private Mejerier. Vi havde op til 90 Mejerier med her i Amtet at føre Kontrol med. Paa denne Krigsforsikring tjente Meje- rierne 3 Mill. Kr., som blev brugt til at opar- bejde et stort Mælkesalg til Tyskland i Form af kondenseret Mælk, men dette Foretagende

mislykkedes paa Grund af det store Prisfald, som kom efter Krigens Slutning og gav et Underskud i Løbet af 3 Aar paa 14 Mill. Kr. Det var den gamle Andelsbank, der havde finansieret Foretagendet, og den havde ikke sikret sig tilstrækkeligt. Dette blev Aarsagen til, at den gamle Andelsbank maatte likvidere.

Af andre større Andelsforetagender var jeg med i 1917 at oprette Svinninge & Omegns Brugsforening (se under Brugsforening).

I 1913 fik vi oprettet et lille Elektricitetsværk for Svinninge By, hvor Langholtegaard sammen med sine nærmeste Naboer kom med. Det drev vi i 2 Aar, saa kom det store Elektricitetsværk til Svinninge, og vi solgte det lille Værk til det store Elektricitetsværk og kom med ind under meget bedre Forhold med Hensyn til Forsyning med elektrisk Kraft.

Et andet større Foretagende, som vi prøvede at faa til Svinninge, var en Sukkerfabrik i Tilslutning til Gørlev. 1912 var nedsat et Udvalg, som bestod af Købmand V. Petersen, Svinninge, Clausen, Stubberupholm, L. Clausen, Sørslev, Mikkelsen, Dortheasminde, Mørkøv, og Peter Olsen, Langholtegaard, samt Hovedmanden for det hele, Lawaetz, Kalundborg Ladegaard. Det var tysk Kapital, der finansierede Gørlev-Fabrikken, og det var ogsaa den, der skulde finansiere Svinninge-Fabrikken. Vi havde faaet tegnet 4000 Tønder Land og faaet sat Roebaner af, og vi havde en Del Arealer paa Haanden, hvor Fabrikken skulde ligge, men som vi havde det hele færdigt, kom Verdenskrigen i 1914 og slog det i Stykker.

Et andet Foretagende, som jeg har interesseret mig for, er Svinninge Forsamlingshus, som i 1896 kun bestod af det, vi kalder den store Sal. Ved en Gymnastikopvisning, hvor $\frac{1}{3}$ af Salen blev brugt til Beværtning og $\frac{1}{3}$ til Tilskuerne, blev der ikke megen Plads til Gymnasterne. I Forsamlingshusets Love var det vedtaget, at der ikke maatte serveres stærke Drikke. Der var ingen Vært, og naar Folk skulde have noget at skylle Maden ned med, medbragte de selv de vaade Varer, og det var ikke Afholdsdrik. Saa det var ikke altid, det gik saa pænt til, at vi kunde være tjent med at lade vore unge komme i Forsamlingshuset. Det var i disse Aar, der blev taget et Arbejde op for at faa afskaffet Spiritus'en. Her i Svinninge var ogsaa en Afholdsforening, det var nærmest Arbejds-mænd, der stod i Spidsen for den. De havde faaet bygget et Afholdshjem oppe mellem Real-skolen og Købmand Mortensen. De holdt ikke

af at bruge Forsamlingshuset, da de, der førte an her, ikke vilde undvære Spiritus'en. Afholdsfolkene havde Afholdsbevilling, men de kunde ikke magte de økonomiske Forpligtelser, de havde paataget sig. Vi var derfor nogle Stykker, som traadte til og hjalp dem over Vanskelighederne. Jeg vil lige nævne disse 4 Mænd: Købmand V. Petersen, Lærer M. Ougaard, Gdr. Henrik Jensen og Peter Olsen, Langholtegaard.

Men det kneb med at faa Folk op i den Ende af Byen, der var ingen Bebyggelse dengang. Vi blev saa enige om at sælge Afholdshjemmet og flytte Afholdsbevillingen op i Forsamlingshuset. Vi havde samtidig arbejdet med Forsamlingshuset og faaet tegnet en Del nye Aktier mellem Folk, som var blevet ked af at se paa det Drikkeri, der foregik i Forsamlingshuset. De nye Aktier blev brugt til at udvide Huset med en Lejlighed til en Familie, som kunde være Værtsfolk med Afholdsbevilling, saa nu blev der mere Orden i Huset, og vi kunde sende vore unge derind. Der har været gjort Forsøg paa, at private Folk skulde have Lov at tage Spiritus med ved festlige Lejligheder. Her vil jeg gerne sige til jer unge, som nu kommer i Forsamlingshuset: Gaa aldrig med til det, for saa har vi de gamle Forhold igen, og det kan vi ikke være bekendt, og det er ogsaa ulovligt iflg. Afholdsbevillingen.

Et andet Aktieselskab, som bestod af Henrik Jensen, M. Ougaard, P. Nielsen, Holmegaard, og Peter Olsen, var Svinninges »Arbejde Adler«. Det var Henrik Jensen, der var Leder her. Han havde oprettet Foreningen »Arbejde Adler«, hvor man vilde prøve at faa fat paa nogle af de Mænd, som dengang vandrede om paa Landevejene og tiggede sig Føden til, og som logerede i Stalde og Lader, hvor de kunde slippe ind. Til dette Formaal var det saa, at Akts. »Arbejde Adler« købte det Hus i Svinninge, som nu ejes af Vald. Svendsen, og fik det indrettet, saa disse farende Svende kunde faa Nattelogi og Mad og udføre Arbejde for dette. Tanken var at lære dem at bestille noget for de Goder, de fik. Vi havde op til 250 Gæster aarlig. Men saa kom de nye Sociallove, som forlangte af den Slags Folk, at hvis de vilde have Understøttelse, skulde de melde sig hver Dag i det Sogn, hvor de hørte hjemme. Det var ogsaa Meningen med Loven, at Tiggeriet skulde høre op, og saa blev vort Arbejdsherberge overflødigt. »Arbejde Adler«-Foreningen blev ophævet, og Aktieselskabet solgte Herberget til Værten, Vald. Svendsen, som ogsaa for Tiden er Ejer af Huset. Det var hans Kone, der havde Arbejdet med de farende Svende, og det var hun

god til. Hun kunde paa en god Maade faa dem til at opføre sig ordentligt.

Jeg har her givet en kort Oversigt over den Udvikling, min Kone og jeg har været med i i de 45 Aar, der er gaaet, siden vi kom til Svinninge, og som vi med Glæde ser tilbage paa.. — Vi fylder begge 70 Aar i Aar, 1941. Saa vil vi først takke Vorherre for det hele. For uden hans Hjælp havde Gerningen nok ikke lykkedes saa godt for os, som den er. Vi har aldrig haft større Modgang, end jeg tror, vi har haft godt af. Vi har været raske. Alvorlige Sygdomme har vi til i Dag været forskaanet for. Min Kone, som om nogle faa Dage fylder 70 Aar, har ene haft Hovedrengøring i vor Lejlighed, og er rask og følger stærkt med i, hvad der foregaar ude i Verden i disse urolige Aar. Og vi glæder os over vore Børn og Børne-

børn, som vi har 12 af. De gør alle deres bedste for at glæde os Gamle, de har lært at bestille noget, og det giver dem Mod paa Livet.

Vi Gamle tror, at det bedste, vi kan give vore Børn, er at lære dem at arbejde fra Barndommen af, saa de, naar de bliver ældre, kan lære at klare sig selv og være glad for den Gerning, de bliver sat til.

Disse Optegnelser, jeg her har skrevet, om hvad vi gamle har udrettet, vil vi saa tilegne vore Børnebørn og haabe, at de kan finde lidt i dem, som de kan faa Brug for frem i Tiden. Arbejdsomhed, Nøjsomhed og Kristendom har været vor Ledetraad igennem Tiden, og den vilde vi gerne give i Arv til vore Efterkommere.

„Birkholm, den 16. April 1941.

Katrine og Peter Olsen.

Minder fra Augustdagene og det første Aar under Verdenskrigen

Af Gaardejer Johs. Christensen, Langholtegaard, Svinninge

Holbæk Amtstidende i August 1939.

I.

Den historiske Indledning til Verdenskrigen var vel nærmest Uroen mellem Serbien og Ungarn, begrundet i Ungarns Agrarpolitik, der ikke vilde tillade den billige Indførsel af serbiske Landbrugsvarer. Hertil kom Panslavismens Underhaandspropaganda, dens terroristiske Fremgangsmaade, som især tog Fart, efter at Østrig indlemmede Bosnien og Herzegovina. Saa kom den ubetænksomme Monarkrejsse til de indlemmede Omraader, Mordet i Serajevo og Østrigs igen for ubetænksomme Ultimatum og umulige Krav til Serbien. Saa var da Gnisten sat til Krudttønden, og den tændtes kun alt for godt. Selv om mange Kræfter i sidste Øjeblik forsøgte at standse det hele, blev det dog ikke muligt. Nervøsiteten greb om sig, og nu gjaldt det blot om at komme først.

Søndag den 26. Juli 1914 afholdtes et Sommermøde i Visby Forsamlingshus, hvor Gaardejer N. J. Gothardsen, Nørmark, og Gaardejer H. Jepsen Christensen, Høgsbro, skulde tale. Mange var samlede til dette Møde, men en dyster Stemning greb os alle, da N. J. Gothardsen ved Mødets Begyndelse gav Meddelelse om Østrigs Ultimatum til Serbien, som han frygtede vilde blive til en Verdensbrand ifølge de mange Alliancer. Desværre fik han Ret, og det blev den sidste Sammenkomst i Visby Forsamlingshus for lange Tider. Der gik nu nogle spændte og uheldsvangre Dage (den sorte Uge), og Rygterne begyndte at svirre.

Jeg tjente hos Christian Danielsen, Vestergaard i Gerup. Han havde Aaret i Forvejen overtaget den ret store Gaard og var en ung, rask Mand, der havde været Gardist. Sidst i Ugen kom Indkaldelsesordren. Han var vist nok den første i Byen, der drog af Sted ud i det uvisse, men snart regnede det med Indkaldelsesordrer over hele Byen og Sognet. Dag og Nat maatte de unge Mænd af Sted. Flere blev afhentet midt om Natten. Grædende og sørgende Husmødre mødte man alle Vegne i Dagene derefter; de gik sammen for at trøste hverandre med, at det hele nok snart var forbi. Dagene gik, vilde Rygter om Brøndforgiftning, Spioneri, Krigsret og meget andet kom i Omløb, og snart begyndte Arrestationerne, et Udslag af Tyskernes vel tilrettelagte Planer, men ogsaa Nervøsitet. Hjemmetyskerne var store paa det i de Dage, og Danskerne maatte gaa stille med Dørene, saa der ikke blev nogen Grund til Mistanke. Alle disse Fængslinger af gode danske Mænd og Kvinder faldt dog meget for-

skelligt i Amterne og Sognene, eftersom de lokale Myndigheder var indstillede.

Fra Visby Sogn blev der kun afhentet én, og det var Produkthandler Møller, der mange Aar før var

- Nr. 1. *Alfred Christensen*: Indkaldt som Garderrekruit til Potsdam Novbr. 1914. Overflyttet til Artilleriet 1915. Var ved Fronterne i Rusland, Italien og Frankrig.
- Nr. 2. *Thorvald Christensen*: Indkaldt som Rekrut ved Infanteriregimentet 84 i Slesvig Decbr. 1914. Efter endt Uddannelse i Foraaret 1915 til Fronten i Frankrig. Blev efter kort Tid syg. Opholdt sig paa Lazaretter og Rekonvalescenthjem i Tyskland en Tid. Kom igen til Fronten i Frankrig Efteraaret 1916.
- Nr. 3. *Johannes Christensen*: Indkaldt som Rekrut ved Infanteriregiment 84 (Ersats) i Husum 2/11 1915, 19 Aar. Uddannedes videre i Lockstedter Lager og Rendsborg. Kom til Fronten i Frankrig i Juli 1916. Var med i de haarde Kampe ved Verdun, særlig omkring Donaumontfortet, hvorved Divisionen blev helt oprevet. Kom derfra til Præsteskoven ud for Fæstningen Toul og senere til Fronten i Champagne.
- Nr. 4. *Martinus Christensen*: Boede i Hamborg ved Krigens Udbrud. Havde været aktiv Soldat ved 1. Garder Regiment i Potsdam. Blev indkaldt August 1914. Var ved Fronterne i Rusland, Frankrig og Belgien. Fik Jernkorset og forfremmedes til Officer-Stedfortræder.
- Nr. 5. *Mathias Gotthardsen*: (Svoger) Daler, Sønderjylland. Havde været aktiv Soldat (Jæger). Blev indkaldt i August 1914 og var afkommanderet til Øen Sild under hele Krigen.
- Nr. 6. *Jacob Madsen*: (Svoger) Indkaldt som Infanterirekrut i Sønderborg Okt. 1914. Kom til Fronten i Belgien og var bl. a. med i Kampene ved Yser, hvor Terrænet blev sat under Vand, saa de maatte kæmpe i Vand til op paa Livet.
- Nr. 7. *Johannes Christensen*: Fra en Lejr i Argonnensskoven bag ved Fronten. Barakkerne er bygget ind i Skovbrynet i Skjul for Flyverne. Soldaterne modtager Dagsbefaling. Min Barak ligger oppe i Hjørnet til venstre.
- Nr. 8. En Artillerilejr i Forlængelse af Infanterilejren (Bl. 7) i Argonnensskoven.

flygtet fra Berlin nordpaa som forfulgt Socialist. Han havde da slaet sig ned i Visby og giftet sig med en dansk Pige. Hans Sympati havde altid været hos Danskerne, fordi han hadede Junkervældet og Prøjseriet, og Undertrykkelsen, som Danskerne var udsat for, kunde han ikke lide. Ved mange Lejligheder havde han drillet de hjemmetske Førere og talt Danskernes Sag; nu skulde han altsaa undgælde for hele Sognet.

I øvrigt afgang Danskernes Behandling under Krigen meget af de stedlige Myndigheders personlige Indstilling. I Visby var vi i saa Henseende heldig.

Men snart rullede Lavinen, og Krigen gik sin Gang. — Tabslistene begyndte at fremkomme i Aviserne, nærmere og nærmere kom de faldnes Navne, først til Nordslesvig og saa pludselig en Dag fandtes i Tabslisten, der blev længere og længere for hver Dag, det første Navn fra Sognet. Alle blev opskræmte; men Tyskerne gik stærkt frem, skrev min Husbond hjem — snart vilde de være i Paris, og Krigen vilde saa rimeligvis snart være forbi. Men det gik jo anderledes.

Tyskerne havde forregnet sig som saa ofte før og siden. Russernes hurtige Fremrykning i Øst, der bevirkede, at Tyskerne maatte opgive deres oprindelige Plan: først at slaa Frankrig og siden Rusland, saa de kunde trække Forstærkninger fra Vestfronten til Østfronten, nu kom de til at udkæmpe to store Slag paa en Gang, nemlig ved Tannenberget i Øst, hvor de sejrede, og Marneslaget i Vest, hvor de led et stort Nederlag.

Tyskerne, der havde kilet sig frem til i Nærheden af Paris, blev pludselig klemte og angrebet fra tre Sider og slaet paa Flugt. Tabslisterne svulmede op i Spaltevis efter disse to mægtige Slag, og snart lød her og snart der: Savnet, saaret, falden. Tabslisternes Offentliggørelse blev nu stærk indskrænket efter højere Ordre, men Nervøsiteten havde for Alvor grebet os derhjemme, og Posthuset var belejret hver Dag, der kunde ventes Breve.

II.

Masser af frivillige havde meldt sig til Fannerne de første Uger, men snart kom alligevel Afholdelsen af ny Session for dem, som var blevet kasseret eller oversat til næste Aar. Vi var seks Brødre. Den ældste havde været aktiv Soldat ved Jægerregimentet i Ratzeburg, men døde 1911. Den næste var senere Landstingsmand H. Jepsen Christensen; han blev dog aldrig Soldat paa Grund af svagt Hjerte. Den tredje havde ligget aktiv Soldat ved første Garderegiment i Potsdam i 2 Aar og maatte gøre Krigen med i over 4 lange Aar. Hans Helbred har heller ikke været godt siden. De næste to Brødre var oversatte fra Sessionen 1914 til 15, men maatte nu møde og blev selvfølgelig erklæret for duelige (soldatenfähig), og inden Jul blev de indkaldt, den ene til Slesvig som Infanterist, den anden til Potsdam som Gardist, og et Par Maaneder efter var de paa Vej til Fronten.

Jeg som den yngste og kun 17 Aar ved Krigens Begyndelse kom paa Session i 1915 og blev indkaldt den 2. November 1915 til Husum som Infanterist. Her fik jeg en ret god Uddannelse, senere fortsat

i Rendsborg og Lockstedter Lager — en stor Øvelseslejr nede i Holsten.

Desuden var to af mine Svogre allerede blevet indkaldt i August og Oktober 1914. Det blev en trist Jul 1914. Fem af mine nærmeste parørende var allerede draget hjemmefra, det var uvist, om vi saa dem mere, og jeg vidste, at det var kun et Tidsspørgsmaal for mig ogsaa — saa var Far og Mor og min yngste Søster, hvis Kæreste havde været med i svære Kampe i Belgien, ene tilbage derhjemme.

Min Forældre var mellem 60 og 70 Aar, og min Moder ikke rask, saa min Søster fik nok at gøre med at hjælpe til inde og ude, holde Modet oppe hos Far og Mor og hjælpe Mor med at skrive Breve og sende Smaapakker til os derude; der maatte nemlig kun sendes Etpundspakker. Samtidig gik hun selv med dobbelt Ængstelse i Sind og Tanke. Ja, ikke blot de sønderjyske Husmødre og de gamle, som maatte træde til mange Steder igen, men ogsaa de sønderjyske Piger maatte bære deres Andel af Krigens Byrder og Følger baade i legemlig og sjælelig Forstand.

Det blev som sagt en trist Jul 1914. Alt saa endeløst og haabløst ud, kun et Mirakel kunde standse Krigen nu, og dog, alting har her paa Jorden en Udvikling og en Afslutning, det har Krigen ogsaa. Det varer kun til Kræfterne er udtømte, selv om alting for Menigmand en Overgang kan se trøstesløst og forvirret ud.

Tysklands Flaade lukkes inde, Blokaden begynder, og allerede i Løbet af den første Vinter begyndte Rationeringen. Nu varer Krigen ikke længe, blev der straks sagt. Tyskland udsultes og nedbrydes moralsk indefra, og Hæren kan ingen Vegne komme. Vi følte det som et Lyspunkt. Men Tiden gik, og jeg maatte hjælpe til alle Vegne. Min Søsters Mand var indkaldt, det kneb med at faa Hjælp til at passe Bedriften, hun havde seks smaa Børn, og kun en gammel Mand paa 70 Aar til at passe og fodre Kreaturerne. Marken maatte saa passes i Ny og Næ, som der kunde faas lidt Hjælp dertil. Vore Naboer derhjemme var unge Mænd, som alle var indkaldte. Det kneb ogsaa her.

Naar man saa selv gik og ventede paa Indkaldelse og i Spænding om, hvordan det gik de kære derude, ja, saa var det hele saa underligt, selv om man endnu havde Ungdommens Mod, lyse Livssyn og Fremtidens forjættede Haab i Behold. Snart kom der Bud om den ene, saa om den anden af lidt ældre Kammerater og bekendte, som var saaret eller faldet. Mindegudstjenesterne begyndte, det blev til 27 i alt i det lille Visby Sogn. Ogsaa min unge, raske og dygtige Husbond, jeg tjente hos ved Krigens Udbrud, blev til sidst saa nedbrudt under Krigens baade legemlige og sjælelige Anstrengelser, saa han døde af Sygdom i Belgien.

Ja, Tiden gik trods alt. Allerede i Oktober 1914 havde Tyskland passeret en kritisk Situation, nemlig Ammunitionsmangel, som de dog fandt Udvej for. Nu skred Rationaliseringen stærkt frem paa alle Omraader, men Høsten blev naaet.

Tyskland, der altid havde betragtet Landbruget som Samfundsskibets Køl, havde de sidste Aar før Krigen gjort meget for at styrke Landbrugserhver-

vet. De vidste godt dengang, og gør det ogsaa i Dag, hvor deres Svaghed under en eventuel Krig findes. Derfor, skal Tyskland vinde en Krig, maa det ske hurtigt. Høsten blev dog bjerget nogenlunde med den Hjælp, der var til Stede, og russiske og franske Krigsfanger begyndte ogsaa at vise sig her og der til Hjælp paa Gaardene. Franskmændene blev dog snart trukket tilbage igen, da de ikke kunde styre og passe paa dem under de friere Forhold.

Saa kunde Tyskland holde ud en Tid endnu, efter at Høsten var bjerget. Hæren og Hærledelsen var jo god, vidste vi, i Forhold til Ruslands, og England skulde først have uddannet en Hær, før der kunde ske noget afgørende paa Vestfronten.

Hen paa Efteraaret 1915 begyndte en Mund- og Klovesygeepidemi; det var ikke morsomt under disse Forhold, men vi havde jo ikke saa mange Køer i Sønderjylland dengang. En Dag kom vores gamle Nabo glædestraalende over til os, hans Søstersøn, som ellers havde overtaget Gaarden, var naturligvis indkaldt, men han kom glad over til os og mente, at nu skulde der sluttes Fred, da der ringedes med

alle Kirkeklokker. Det betød desværre ikke Fred, men kun, at Tyskerne havde gjort et større Fremskridt. Vor gamle Nabo oplevede ikke Fredsklokkerne; han døde kort efter.

En Dag var de fleste af Familien samlet derhjemme. To af mine Brødre var kommet hjem paa Orlov, og jeg ventede Indkaldelsen, hvad Dag det skulde være. Spørgsmaalet var aktuelt; skulde vi alle tre gaa over Grænsen til Danmark, til Friheden, til Lykkelandet, Moderlandet, vore Længslers Eventyrland, og derved bjerger Livet og aflaste Hjemmets Bekymringer og Sjæleangst, eller skulde vi gaa mod Syd, ind under de svære Kaar, hvor Krigens grufulde Spil ventede os?

Ingen vidste, hvad det hele vilde ende med, og saa blev da Beslutningen taget i vore unge Sind for Sønderjyllands Fremtid, for Danmarks og for vor egen Samvittigheds Skyld. Dagen efter rejste mine Brødre til deres Afdelinger. Kort Tid efter laa Indkaldelsens Ordre paa Bordet til mig en Dag, jeg kom hjem fra Marken, og saa droges jeg ogsaa ind i Krigens Ragnarok.

Fra Krigsskuepladsen ved Verdun 1916

Af Gaardejer Johs. Christensen, Langholtegaard, Svinninge

Skrevet paa Vallekilde Højskole 1918

Sønderjyden, Gaardejer Johs. Christensen, Langholtegaard, Svinninge, har allerede fortalt om Stemninger og Oplevelser ved Krigsudbruddet 1914. Den 2. November 1915 blev han selv indkaldt og efter endt Uddannelse sendt til Frankrig i Forsommeren 1916. Han tilhørte 7. Komp.s 2. Batl., Aktivregiment 84, der hørte til Kronprinsens Armé. Han fortæller:

I.

Først laa vi nogle Uger i et Rekrutdepot i Argonnerskoven bag ved den berygtede Højde 304, hvor vort Regiment da var sat ind. Saa blev Regimentet flyttet over Nordøst for Verdun og laa nu i Stilling ved Fleury mellem Verdun og Douaumontfortet. Depotet blev ført til en By, der hedder Alondrell, hvorfra jeg saa med nogle gode sønderjyske Kammerater blev sendt ud til Regimentet nogle Dage efter.

Vi naaede det en Søndag, da det lige var trukket ud af Ildlinien for at hvile sig et Par Dage. Onsdag Nat blev jeg udtaget til at skulle med ud at skanse i Reservestillingen, men vi naaede kun halvvejs, saa maatte vi vende om paa Grund af en kraftig Spærreild, der hindrede os i at vinde frem.

Torsdag Nat skulde saa hele Kompagniet i Stilling. Den Nat blev frygtelig. Da oplevede jeg den første rigtige Ilddaab, hvor det formelig gik frem over døde og jamrende Kroppe, gennem vandfyldte Granathuller, op og ned ad Bjerge, medens Shrapnells og Granater hylede i Luften.

Saadan asede vi fremad i tre Timer med vor 5 Dages Forplejning paa Ryggen og alt, hvad der hører til en Frontsoldats Udrustning.

Omkring ved 12-Tiden naaede vi en Jernbanedæmning, der skulde den Gruppe blive, hvortil jeg hørte. Vi fandt et Hul, hvor der førte en Trappe et Stykke ned, og smed os, dødtrætte, som vi var. Da vi igen vaagnede efter en ublid Slummer, var det blevet lyst udenfor, og nu skulde vi saa op og se, hvor vi egentlig befandt os.

Det var just ikke noget hyggeligt Syn, denne Jernbanedæmning frembød. Her laa et Ben, der laa en Arm, hist laa en halvfortæret Franskmands Lig, Livremmen med Patrontaskerne fulde af Patroner og Haandgranater hang endnu om Kroppen. Der stod Benraden af en Tysker op imod en Træstamme. Pikkelhuen sad endnu paa Hovedet.

Vi halede Tornystrene frem og vilde have os en lille Hjertestyrkning, men i samme Øjeblik sagde det Bum-Bum ovre hos Franskmændene og hurtigere, end vi kunde vende os, røg Splinter, Sten-

brokker og Jernstumper om Ørene paa os. Underofficeren mumlede noget om, at de ikke engang kunde lade os have Madro, og samlede saa ganske forsigtigt sit Frokostbord sammen og listede ned i Hullet med det. Vi var naturligvis ikke længe om at luske bagefter. Nu tog det ogsaa rigtig for Alvor fat med Skydningen, og snart raslede Stenbrokker og alt muligt ned gennem Aabningen til os.

Om Dagen havde vi intet at bestille, men om Natten maatte vi ud for at slæbe Materiale frem til forreste Linie, og det skulde besørges, om saa Elementerne rasede nok saa frygteligt. Saa maatte vi ogsaa bære haardt saarede tilbage til Douaumontfortet.

Naar Nattens Gerning var endt, søgte vi tilbage til Hullet for at sove og hvile lidt. Der blev ikke talt ret meget. Vi led ogsaa forfærdeligt af Tørst, da vi ikke havde noget at drikke, og Tørsten sved værst, naar vi lukkede Munden op. Enhver søgte at faa sine Tanker saa langt bort fra Virkeligheden som muligt . . .

Tiden gik, og de fleste af os slap heldigt tilbage igen, men maaske kun for at blive derude næste Gang. Slemt havde vi forestillet os det, men det, vi havde set, overgik alt, hvad et Menneske kan forestille sig og favne i sin Fantasi . . .

Jeg skal fortælle om en anden Begivenhed ude fra forreste Linie. Vort Kompagniafsnit var lige foran Fleury. Byen var ganske forsvundet fra Jordens Overflade. Der laa kun nogle Jernbaneskiner, Murstensbrokker, døde Mennesker og Dyrekroppe om imellem hverandre. Der var kun 30 m mellem Franskmændene og os. Vor Stilling bestod af Granathuller, som var forbundet med hverandre nogle Steder, andre Steder ikke. Forbindelsesgrøfterne var højest en Meter dybe. Paa begge Sider af Grøfterne stod Granathullerne fulde af Vand, og somme-tider brød Vandet igennem Dæmningen og fossede ind i Grøften til os. Saa maatte vi staa i Vand til om Natten, før kunde vi ikke røre os og faa det bortledet. Saadan stod vi i 5 Døgn af Gangen og æltede i Vand og Ler under aaben Himmel, medens Granater, Shrapnells og Miner hylede over vore Hoveder.

Jeg husker en Aften i Alarmtiden, da der med ét brød et frygteligt Spektakel løs. Det var, som om al Helvedes Yngel var sluppet løs paa en Gang. Jord og Himmel stod i ét af Ild og Røg. Tusinder af Geværer knitrede, Haandgranater eksploderede uaf-ladeligt, Miner, Shrapnells og Granater hylede og hamrede. Hundreder af flimrende Lyskugler steg til Vejrs i alle mulige Farver. Vi stod alle med opplantede Geværer, Fingeren paa Aftrækkeren og Haandgranaterne foran os.

Saadan stod vi Mand ved Mand og stirrede ud i Mørket, beredt paa det frygteligste, hvad Øjeblik det skulde være.

Officererne løb frem og tilbage og saa efter, om alle var paa Plads og alt var i Orden. — Jeg husker kun en Stemme, en Feltwebel, der brølede mig ind i Øret: Nur ganz ruhig, keine Aufregung und für allen Dingen nicht schiessen, befor er kommt, aber danne auf ihn mit Gebrüll: — Blot ganske rolig, ingen Ophidselser, og for alt i Verden skyd ikke, før han kommer, men saa paa ham med et Brøl!

Saadan stod vi i den yderste Spænding en lille Time under Elementernes Rasen. Saa stilnede det efterhaanden noget af, og vi slap alligevel for det værste den Aften. Vi fik at vide bagefter, at det var et Haandgranat-Angreb, som Franskmændene havde prøvet paa begge Sider af os for saa at have afskaaret os, hvis det var lykkedes dem at trænge frem. Men denne Gang blev de slaaet tilbage.

Det var i Grunden kun en lille lokal Episode, som hørte til Dagens Orden derude. De kunde blusse op, hvad Øjeblik det skulde være. Der gik maaske et Hundrede Menneskeliv tabt, men andet kom der sjælden ud af det, og Begivenheden kom ind under Meldingen: Intet nyt fra Vestfronten . . .

Kort efter at Larmen var stilnet af, hørte vi et vældigt Brag ved Siden af os, blandet med flere Menneskers Dødsrallen og Jamren. Saa gik det hviskende fra Mand til Mand: 3 døde og 4 saarede. Det var en Haandgranat, som havde ligget i Bunden af Grøften, og som en ved at grave var kommet til at støde imod.

En anden Begivenhed, der skete sidste Gang, jeg var i Stilling ved Verdun:

Den 21. og 22. Oktober laa vi tilbage i Ro, men vi lagde Mærke til, at Kanonaden tog til i Heftighed fra Time til Time, og Antallet af saarede, der kom tilbage, voksede uhyggeligt. Vi kunde regne ud, at der maatte være noget særligt galt paa Færde forude.

Den 22. om Natten marcherede vi afsted ud i Stillingen, ud i det frygtelige, som var i fuld Gang derude. Vort Maal var Douaumont-Fortet den Nat, men vi naaede kun til Brioul-Slugten, som ligger 1½ km foran Fortet. Der fik vi Besked om, at Fortet var omtrent sammenskudt. En Gysen gennemfor os alle, for vi vidste, hvad det havde at betyde.

En Underofficer, der var hjemme fra min Naboby, og som var i Fortet under Beskydningen, har fortalt mig, hvad han oplevede. Han havde været med fra Krigens Begyndelse, men dette overgik alt grufuldt, han havde oplevet. Blot en af de mange uhyggelige Tildragelser, som udspandt sig under Beskydningen — der gik som en Sitren igennem ham, da han fortalte mig den. Han havde været Vidne til, at omkring 70 saarede langsomt kvaltes til døde af Gas, som Franskmændene beskød Fortet med. De stod der uden Gasmasker til de saarede og maatte se paa, hvordan en efter en døde under forfærdelige Lidelser. Til sidst maatte Tyskerne opgive Fortet og paany overlade det til Franskmændene.

Henimod Aften Dagen efter, at vi var ankommet, lød med ét Stormsignaler. Franskmændene var

da trængt helt frem mellem Douaumont-Fortet og Slugten, hvor vi laa. Altsaa kun ganske kort Tid, og de vilde være over os! Det var taaget Vejr, og Forbindelsen havde været afbrudt forud, saa af den Grund kom det hele saa overraskende. Men paa mindre end 5 Minutter var alle kampberedte, og nu hed det fremad, op over Toppen af Bjerget og saa ned over Franskmændene, som stadig arbejdede sig frem nede i Dalen, snart i raske, men korte Spring, snart krybende fra det ene Granathul til det andet. Resultatet blev, at Modstanderne bed sig fast i hinanden dernede.

Da det blev mørkt, gravede vi os ned. Linierne gik naturligtvis ud og ind, og mange var ikke klar over, om det var Venner eller Fjender, han laa ved Siden af, saa der forefaldt mange uhyggelige Scener den Nat. Officererne fik os dog trukket lidt ud af hinanden i Nattens Løb, og vi laa derefter i Kampstilling paa dette Sted i tre Dage — Dage, i hvilke der skete meget, som jeg aldrig kan glemme.

II.

En Eftermiddag skulde jeg paa Patrouille sammen med to Mand, en god Ven hjemmefra og en gift Mand fra Hannover. Da vi havde vor Udrustning i Orden, sprang vi op af Hullet, Hannover-Manden først; men knapt var han naaet fem Skridt frem, hvor der netop stod fire Mænd og raadslog bag noget Træværk, saa kom der en Granat sendende og slog lige ned ved Siden af dem.

Jord, Sten og alt muligt regnede ned over os, og i første Øjeblik var ingen af os klar over, hvorledes vi var sluppet, men da vi atter løftede Hovederne — vi var naturligtvis kastet næsegrus til Jorden — mødte Øjnene et frygteligt Syn. Manden, der skulde med os paa Patrouille, laa med den ene Arm revet af, en anden, ogsaa af vor Gruppe, laa med Hovedet skilt fra Kroppen, som var halvt tildækket med Jord, en tredje jamrede sig frygteligt af et haardt Saar i Ryggen, og alt og alle var oversprøjtet med Blod.

Vi fik de saarede samlet ind og nødforbundet, men nu gjaldt det om at faa dem tilbage, da de ellers snart vilde forbløde.

Det var næsten utænkeligt, at nogen kunde slippe levende tilbage gennem den forfærdelige Spærreild, som Franskmændene belagde Terrænet med — og saa tilmed mens det endnu var lyst.

Der var imidlertid ikke lang Tid til at betænke sig i, hvis der skulde hjælpes. De saarede klagede sig meget, og Hannover-Manden sørgede stadig over sin Kone og sine 3 smaa Børn og en gammel Fader, som nu snart vilde miste deres Forsørger . . .

Da var der noget inde i os, der hviskede: Hvis du nu selv laa der, hvad saa? Uden videre Betænkning sprang vi til, og sammen med endnu en Sønderjyde, som senere faldt, og én fra Mandens Fødeegn, fik vi den saarede lagt paa en brøstfældig Baare, som vi hittede, og med et »Gud i Vold« sprang vi op af Grøften og skridtede frem over aaben Mark, udsat for Franskmændenes Forgodtbefindende — om de vilde skyde os ned eller ej. Hvad der skete paa denne Tur var hjerteskrærende, men trods alt lykkedes det os dog at redde hans Liv. Et halvt Aars Tid efter fik vi Brev fra ham, at han nu var hjemme

og havde det godt med Undtagelse af, at han manglede den ene Arm.

Den 29. Oktober blev Divisionen afløst ved Verdun, men da var der ogsaa kun 3000 Mand tilbage af ca. 13.000.

Vi kom nu ned at ligge ud for Fæstningen Toul. Der laa vi i forreste Linie 25—30 Dage ad Gangen. Saa kom vi tilbage i 12 Dage, og derefter gik det atter ud. Det var en meget stærkt udbygget Stilling, men Vagttjenesten var streng, da Linien kun var tyndt besat. Forplejningen var ogsaa meget daarlig. Af 100 Mand mistede vi dog sjældent mere end 10, hver Gang vi var i Stilling.

En Morgen stod jeg paa Vagt fra 4 til 6. Det var Paaskemorgen. Der hørtes ikke meget Skydning, og Vejret var vidunderlig smukt og klart, kun en ganske svag Luftning drog fra Nord til Syd. Jeg stod henfalden i Tanker om de kære derhjemme og med Blikket rettet ud over det franske Landskab, som begyndte at hæve sig ud af Natens bortdragende Mørke. Derovre — 40 Meter fremme — stod Franskmændene paa Post, maaske hensunkne i de samme Tanker som jeg. Hvor længe skal dog dette Myrderi vare ved? Hvor længe skal de hjerteløse Tyranner lege med Menneskers Liv og Skæbne? Nu oprinder den tredie Paaskemorgen under Menneskers Rasen mod hverandre. Mon dog ikke snart Gud vil byde Stop, saa vi atter maa opleve en rigtig Paaskemorgen, hvor Fredens Klokker igen kimer ud over Land og By

Mens Tankerne saadan krydsede, snart herhen, snart derhen, saa jeg med ét til venstre en hvid Taage stige op fra den tyske Skyttegrav og trække over mod Franskmændene.

Et Øjeblik, saa lød der Raab, og Alarmtrommerne rørtes heftigt derovre. Som et Lyn steg 40 til 60 Lyskugler til Vejrs, og som én havde rykket i en Snor, saa dundrede i samme nu en 20—30 Kanoner løs.

Hvad var der sket, og hvad skete videre?

Tyskerne havde benyttet det herlige Vejr og den gunstige Brise til at aabne for deres Gasbeholdere, og bagefter — ja, saa laa der saa og saa mange unge, haabefulde og livsmodige Franskmænd og vaandede sig i Dødens Kvaler. For en halv Time siden anede de intet, og nu var de ikke mere . . .

En Times Tid dundrede Kanonerne, saa stilledede de af. Solen hævede sig op over Jordoverfladen i Øst og sendte sine Straaler ind over Slagmarken. Den uvisse og uhyggelige, lange Nat var atter gaaet og med den Mørket, som skjulte alle onde Foretagender og grufulde Hemmeligheder. Ved Dagens Lys kunde Farerne ikke saadan overraske os, og det giver altid en vis Koldblodighed og Tryghedsfølelse.

Anden Paaskedag om Aftenen blev vi afløst i denne Stilling og kom nu til Champagne, hvor Franskmændene havde begyndt en stor Offensiv. De havde formaaet ved List at narre Tyskerne og gennembrudt deres Linie. Nu gjaldt det om at faa dem standset og drevet tilbage igen hurtigst muligt.

Den 26. April 1917 laa vi i en stor Lade, ikke langt fra den franske Linie. Franskmændene var da omtrent kastet tilbage, kun et Sted holdt de sig fast endnu, og der skulde vor Bataillon ud og

trænge dem tilbage den kommende Nat. Vi havde vel ligget der i tre Dage med Stormoppakning paa snørret og Livremmen med alt Tilbehør om Livet. Det var os ikke tilladt i mindste Maade at frigøre os fra nogle af Delene, da det hvert Øjeblik kunde gaa løs.

Kl. 1 om Middagen begyndte Franskmændene pludselig at beskyde Byen. Den første Granat traf lige ved Siden af Laden, saa det knagede i alle Sammenføjninger. Den smadrede en Feldwebel og en Løjtnant, som stod lige uden for Laden.

Nu blev der naturligvis et vældigt Røre — alle stormede ud i det fri, for hvis denne første Granat var gaaet tre Skridt længere, havde den ødelagt to Kompagnier, som i dette Øjeblik opholdt sig i Laden.

Da nu Franskmændene fra deres Lænkeballoner saa, hvilket Røre der blev i Byen, lod de Kanonerne rigtig brage løs og anrettede frygtelige Scener.

Trods alt endte denne Eftermiddag glædeligt for mig. Min gode Ven havde nemlig været hjemme paa Orlov og var lige kommet tilbage den Dag. Han kom nu hen til mig under Forvirringen og fortalte, at han skulde overtage min Plads i Rækken den Nat, for nu maatte jeg rejse hjem paa Orlov. Jeg blev baade glad og ked af det i Førstningen. Vi vidste jo alle, hvad der forestod den Nat, og at det for manges Vedkommende var den sidste Dag, de levede her paa Jorden. Nu kom han lige derhjemme fra, alt stod endnu klart for ham, og saa stod han lige med ét paa Skillevejen mellem Liv og Død. Blot jeg endda havde vidst, hvorledes det vilde gaa ham i denne Nat.

Men omsider maatte vi jo skilles — han maatte fremad og ud i det rædselsfulde, jeg tilbage og hjemad til mine kære.

Den første Aften naade jeg tilbage til en By, der hedder Briennes, der var Skriverstuen, hvor jeg skulde have min Orlovsseddel. Da vi kom dertil — vi var fem Mand i Følge — kunde jeg ikke drage videre den Nat med de andre, da min Orlovsseddel ikke var i Orden endnu, paa Grund af at jeg var Sønderjyde. Det var en Skuffelse, og jeg gruede næsten for, at der laa noget bag ved, som var værre. Heldigvis var den Tanke ubegrundet, men jeg maatte dog blive der i tre Dage, før jeg fik Lov til at rejse, og i disse Dage oplevede jeg adskilligt. Den første Dag kom en Kompagnimelding om, at Angrebet endnu ikke var blevet til noget, men forestod. De havde dog allerede haft store Tab — og deriblandt var min kære Ven, Hans Lindholm. Straks de var kommet derud, var han blevet haardt saaret i Hovedet. Tænk, hvordan jeg blev til Mode, da jeg tillige hørte, at den Underofficer, som ogsaa var derhjemme fra, og som jeg omtalte fra Douaumont-Fortet, var blevet dødeligt saaret i Underlivet. Ja, det var triste Budskaber at rejse hjem med.

Den næste Dag maatte jeg med til Begravelse af den Feldwebel og Løjtnant, som faldt uden for Laden. De kom ned i en Fællesgrav ved Siden af 20 andre unge Mænd, tildækket med et Tæppe eller blot Hjelmen trukket ned over Ansigtet. Saa sagde Feltpræsten et Par Ord, og derefter blev Graven kastet til . . .

Dagen efter Begravelsen fik jeg saa endelig Lov at rejse. Først maatte jeg gaa 25 km for at naa den

første Jernbanestation, og den første Nat holdt Toget stille det meste af Natten, da franske Flyvere smed Bomber ned baade foran og bagved os, men heldigvis opdagede de ikke Toget. Den næste Dag gik det bedre. Vi kørte over Sedan, derfra til Metz og saa ind over Dittenhofen til Trier. Paa Bane-gaarden her havde Flyverne været den foregaaende Nat. Der laa Jernbaneskiner og splintrede Gods-

banevogne imellem hinanden. Fra Trier kørte vi til Køl'n, en smuk og dejlig Tur, derefter tværs ind over Hannover og Bremen til Hamburg. Jeg naaede hjem efter tres Timers Rejse Kl. 12 om Natten. Natten før var min Broder kommet hjem, ogsaa paa Orlov fra Vestfronten, saa der var stor Glæde over at have to Drengesunde og uskadede i Hjemmet igen.

Hvorfor...?

Et Indlæg i en Forhandling paa Askov Folkehøjskole Vinteren 1920—21.

For bedre at forstaa Hovedpunkterne i det efterfølgende, nemlig hvorfor Sønderjyderne kunde gaa med i Verdenskrigen til at begynde med, og hvorfor saa mange i Slutningen af Krigen søgte mod Nord, da maa jeg have Lov til at bruge en meget kortfattet Indledning, særlig af Hensyn til det første Punkt.

I Aarene omkring 1890 spores en Ændring i Nationalitetskampen i Sønderjylland. Efter 1871 var man nemlig blevet klar over, at der nu maatte arbejdes paa langt Sigt, om Maalet engang skulde naas, og det bevirkede da, at Udvandringen standsede, og de unge Mænd blev hjemme og gennemgik Soldatertjenesten i den tyske Trøje. Da saa efterhaanden Tyskerne blev mere og mere uforkammede med deres Undertagelseslove og Aandstyranni, fremvoksede omsider den Slægt under Trængslernes Kaar, der var i Stand til at slaa Bom for Tyskhedens videre Fremtrængen. Det er dette, som mærkes stærkt allerede omkring 1890'erne. Da er det i Grunden, at de bærende og førende Kræfter i Sønderjylland finder hverandre, slutter sig sammen, danner landsomspændende Sammenslutninger og efterhaanden et Lokalforeningsnet ud over hele Landet, med hver sit Forsamlingshus som Arnested for Næring og Livsmod i Kampen. De unge drager paa kongerigske Højskoler, kommer hjem og fremelsker snart en levende Ungdomsbewægelse. Saadan staar det hele da i meget kort Tid harmonisk organiseret og stærkt rustet i Kampen for Bevarelsen af de nationale Værdier. En Mængde Førere staar frem. Kampen bølger stærkere end nogensinde før og kulminerer i Heflighed ved Aarhundredskiftet. Men Danskernes Modstand holdt og blev bare stærkere og stærkere. Tyskerne blev rasende, lavede flere og flere moralske Overgreb, men det gav bare altid Bagslag, og efterhaan-

den kneb det mere og mere med at klare sig for Danskerne, der nu ret snart ikke blot værgede for sig, men ogsaa angreb hist og her med frimodig og ubrydelig Energi. Saadan havde da i forholvis kort Tid Billedet med de nationale Problemer i Sønderjylland ændret sig til Gunst for Danskerne — trods Tyskernes ydre Fordele. Der var kommet Kampiver, Begejstring og Liv i Danskernes Rækker, som trodsede al Tyskernes Vold, glimrende Pomp og Pragt.

Mens hele Situationen havde udviklet sig saadan, kom pludselig og uventet de store Vendsbegivenheder i 1914. Sønderjyderne kom nu til at staa over for det værste, der kunde indtræffe. Nu forlangtes af Aandstyrannerne deres Liv, og en Ting til, som var lige saa svært, de skulde kæmpe mod deres Venner. Altsaa gaa i Kamp paa Liv og Død med Fjenden mod Venner. Man skulde synes, det var umuligt — og dog betænkte ingen sig i 1914.

Hvad var saa Grunden? Jeg har ligesom lidt svært ved at faa mig selv til at besvare Spørgsmaalet over for danske Landsmænd, og dog føler jeg desværre Grund til at sige og betone det endnu en Gang. Tænk nu paa, hvordan Sønderjyderne netop paa det Tidspunkt, da Krigen kom, havde opnaaet saa store Resultater i Kampen for deres Sag, hvordan de netop nu begyndte at spore Fremgang og Opmuntringer næsten over hele Linien. Troen og Modet paa Fremtiden var stærkere end nogensinde før. Tænk nu, om de med et skulde opgive det hele, rejse fra Hus og Hjem og Fædrenejord og lade Tyskerne, de forhadte Fjender, trampe hensynsløst ind over det altsammen, med deres jernbeslaaede Støvler stampe i Gruset og skamskænde vore dyrebareste Minder. Nej, det var

umuligt. »Kæmp for alt, hvad du har kært! Dø, om saa det gælder! Da er Livet ej saa svært, Døden ikke heller!«

Hvad lever og kæmper vi for her i Verden? For det vi har kært og ikke andet. Kommer vi bort fra dette, da bliver Livet meningsløst og uudholdeligt for os. Endnu en afgørende Ting var der for os; det var, at vort elskede Fædreland ikke skulde komme i en ulykkelig Stilling for vor Skyld. Ja, for alt dette, der betingede vor Livs Indhold af Rigdom og Lykke, adlød vi det haarde Bud og drog med Fjenden i Felten.

Med Hensyn til Pligtfølelse som preussisk Statsborger, da tror jeg ikke, der var mange Sønderjyder, der vilde gaa i Døden for den.

Saa kastedes da Sønderjyllands Kraft og Mod ud i Krigens Rædsel og Gru, og snart fulgte de helt unge, Haabet, efter. Tilbage blev kun de, der i Vemodssange, gode og styrkende Breve kunde tolke deres dybe Længsel efter os og en lysere Fremtid, som kunde sørge og bede:

Den Gang, I drog bort, blev her knugende trangt,
saa trangt, saa vi knapt kunde aande,
den Gang, I drog bort, da forstummed' al Sang,
den blev kvalt i vor navnløse Vaande.

Vi spurgte om Raad i den lange Nat,
da hørte vi Svaret, en Ordets Skat:
Vi kan bede jer hjem.

Ja, frem gik det da, fremad, bare fremad gennem Belgien og dybt ind i Frankrig; ingen fik Tid til at tænke. Saa kom det voldsomme Tilbageslag og den Dag, da de maatte grave sig ned i Jorden, fra Vogeserne til Belgiens Kyster og i Øst fra Østersøen til Karpaterbjergene. Der stod de saa Nætter og Dage, Uger og Maaneder og Aar; nu blev der Tid til at tænke, mens de stod paa Vagt i de lange Natte-timer, og mange Tanker steg da op i Sindet. Hvordan er du kommen her? Hvad fører det videre til? Kan du ogsaa blive ved at være med til alt dette? Ja, hvordan er du kommen her? Hvad har du været med til at trampe henover — Folkeminder, Samfundsgoder, Forældres, Søkendes og elskendes Samværslykke, aah nej, det er ikke til at holde ud at tænke paa al den Gru og Rædsel, vi Sønderjyder er blevet meddelagtige i, og dog, det gaar stadig videre, Jernhælen tramper nu hen over Frankrig og ødelægger alt, hvad herligt et Land kan eje, og spreder i Stedet for Jammer, Gru og Død omkring sig. O, Herre i Himlene, hvordan skal dog vi, der er Sønner af et Folk, som kun vil Freden, holde ud til alt dette? Er det ikke muligt, at vi snart kan blive befriet

for at være med at øve denne Gru, og for Fars og Mors Skyld, der gaar derhjemme i Angst og Spænding og ældes fra Dag til Dag, og for alle mine kæres Skyld? Men der randt Aar med Taareflod og Hjerteblood, og kun stadig vildere blev Raseriet.

Saa endelig blev det klarere for hver Dag: nu gaar Tyskland sin Skæbne med raske Skridt i Møde, og med det samme stod det da klart for os, een efter een, at nu var det meningsløst for os at være med længere, hvis vi kunde slippe fri, for det var jo kun at sætte Livet hensynsløst paa Spil og modarbejde vore inderligste Ønsker. Det kunde ikke forsvares over for ham, der gav os Livet, for vore kære og for os selv, og da særlig vi unge, der hverken havde Hustru eller Børn, Hus eller Hjem at tage Hensyn til. Saa modnedes da den Tanke til klar Bevidsthed i os, at naar vi kom hjem, saa rejste vi ikke herved mere. Endelig kom saa Dagen, da Hjemreisen blev til Virkelighed. Det blev haardt, usigeligt svært at hviske en Løgn til Far og Mor som Farvel og saa snige sig fra Barndomshjemmet, Fødeegnén, det elskede Sønderjylland, mod Nord gennem Vagtpostkæden; dog, det maatte gøres for at kunne vende tilbage igen; der skulde ikke flyde mere uskyldigt og unyttigt Blod end haardt nødvendigt. Sønderjylland kunde haardt trænge til dem, der kunde reddes, naar Dagen engang kom. Saadan gik det da til, at saa mange unge Sønderjyder kom over Grænsen de sidste Par Aar under Krigen, men ingen i Begyndelsen, og vi maa vist sige: Gud ske Lov, at det gik saadan.

Vi blev godt modtagne, da vi kom herover; vi trængte ogsaa til det, for det kneb mange Gange med at frigøre sig for de oprivende Sjælsindtryk derudefra og faa Tankerne vendt mod det for os saa smaalige dagligdags, som det næsten alt forekom os til at begynde med. Der var jo ogsaa Brødre og Venner med derude endnu; vi vidste, hvor de led; det gjorde stundom saa ondt. Saa gik vi da med stille Hjertebæven, naar Dønningerne derudefra endnu stundom kunde lyde betænkelige, og saa længtes vi hjem til vort lidende, grædende og bedende, endnu länkebundne Hjemland. Endelig faldt da Skæbnens tunge Lod. Tyskland maatte bøje sig og vaande sig i Kvide. Saa behøvede vi da ikke at give Tid og taale mere. »Alt længe fyldt til Randen er Urettens Maal. Snart Natten vil bortskride, og Morgenen skal gry, og gamle Danmarks Rige det fødes skal paany.« Ja, saadan nynnede vi i de bevægede Dage, mens Hjertet var fyldt af Fryd og Smerte.

Dagene gik, Tiden gled hen, og alting blev saa underligt; endnu skulde vi opleve noget, vi aldrig havde skænket en Tanke, nemlig da endelig den Dag, der fik Navn af Genforeningsdag, oprandt; saa blev den i dobbelt Forstand for mange en af de vemodigste Dage, vi havde oplevet — kun gennem Taarer kunde vort Øje tindre. — Hvorfor? Jo, for kun »Nordslesvig frelstes fra Voldsmandens Gru, Sydslesvigs Danske de maa kæmpe endnu«. Det er svært for mig at afgøre, hvad der paa Genforeningsdagen var størst for mig, enten Glæden eller Sorgen. Aldrig vil den komme til at staa for mig som en rigtig Festdag med Glans og Jubel, hvad jeg altid havde ventet og troet før. Dog skal den ej heller have Lov at kaste Tvivl paa Fremtidsspørgsmaalet. Kendsgerningerne maa nu ses i Øjnene, den nye Grænse er fastlagt, men nu gælder det saa om at bevare,

styrke og udvikle Danskheden Syd for Grænsen, saadan at det ikke lykkes Tyskerne at overvinde den, og saa i Triumf føre hele Kulturkampen mod Nord over paa den anden Side af Grænsen igen. Det gælder nu om stadig at være vaagen og holde Øje med Udviklingens Gang dernede, og ikke sove hen med den Forestilling, at nu er Grænsespørgsmaalet mod Syd ude af Verden. Nej, netop den alt for store Hang til dette har ført til de skæbnesvangre Ulykker for os. Vel er Sydvesttyskland maaske ved at forlade Preusseraanden, men det er det virkelige Preussen, vi har til Nabo, og der nytter det ikke at fable om Forandringer, der betyder noget, for der er ingen, og netop der, hvor Preusseraanden trives i Renkultur, har vi den til Nabo. Derfor paa Vagt og glem ej dine Landsmænd i Nød, thi da glemmer du dig selv og dit Lands Fremtid.

Stamtavle A

Sonnerupslægten.

Stamfader	1. Slægtled	2. Slægtled	3. Slægtled	4. Slægtled	5. Slægtled	
<p>Rasmus Larsen, Krøjerupgaard. f. Foraaret 1773, d. 7/3 1849</p> <p>Maren Larsen, født Olsen. f. 1785, d. 1830.</p>	<p>Ane Christoffersen, Sonnerup. f. 20/7 1807, d.</p> <p>gift med Jens Krestoffer- sen af Sonnerup.</p>	<p>Poulina Iversen, Rye. f. 18/7 1827, d.</p>	<p>Ane Elise Jensigne Auguste- sen, København. f. 22/8 1862, d.</p>	<p>Ingeborg Rimpe, København. f. 18/7 1888.</p>	<p>Tove Rimpe. f. 9/3 1922.</p>	
				<p>Edith. f. 2/4 1890, d. 12/8 1932.</p>		
				<p>Henrik Iversen, Rye. f. 9/11 1866, d. 26/12 1935.</p>		
			<p>Birthe Marie Pedersen, Igelsø.</p>	<p>Juliane Nielsen, Kidsørup.</p>	<p>Martin Nielsen, Kidsørup. Niels-Peter Nielsen, Højer. Vilhelm A.... Nielsen, Høng.</p>	
				<p>Hanne Olsen, Brændholt. Jensigne Mogensen, Igelsø.</p>		
			<p>Trine Jensen, Sonnerup. f. 16/5 1833, d. 17/3 1907.</p> <p>Kristian Jensen, Saaby. f. 8/3 1835, d.</p>	<p>Jens Jørgen Jensen, Kr. Saaby Laura Jensen, Saaby Peter Jensen, " Christoffer Jensen, " Sofie Jensen, " Hans Jensen, "</p>		
			<p>Maren Kirstine Hansen, Tjepperup. f. 4/12 1838, d. 23/10 1907.</p>	<p>Birthe Marie Petersen, København. f. 23/4 1868.</p> <p>Jens Christoffer Hansen. f. 6/6 1869, d. 21/2 1890.</p>	<p>Jenny Margrethe Petersen, København. f. 24/3 1898, d. 14/4 1942.</p>	
				<p>Inger Kathrine Olsen, Langholtegaard. f. 16/4 1871.</p>	<p>Martha Kirstine Christensen, Langholtegaard. f. 2/1 1898.</p> <p>(Henry Olsen). f. 28/7 1900, d. 28/3 1901)</p> <p>(Kaj Olsen). f. 28/7 1900, d. 18/8 1900)</p>	<p>Folke Christensen, f. 18/1 1923 Frøde Christensen, f. 26/8 1924 Gudrun Kathrine Christensen, f. 1/3 1926 Thyra Marie Christensen, f. 13/7 1928 Solveig Christensen, f. 15/10 1930 Agneth Christensen, f. 12/2 1933 Edith Christensen, f. 20/6 1937</p>
					<p>Lars Henrik Olsen, Birkholm. f. 20/4 1905.</p>	<p>Ingrid Bjerre Olsen, f. 25/2 1931 Peter Bjerre Olsen, f. 16/1 1934 Erling Bjerre Olsen, f. 20/12 1941</p>
					<p>Ejler Valdemar Olsen, Herning. f. 12/9 1907.</p>	<p>Ragnhild Olsen, f. 14/9 1936 Arne Olsen f. 20/12 1938</p>
				<p>Hansigne Kirstine Jensen, Undløse. f. 28/2 1873.</p>	<p>Karen Kirstine Jørgensen, f. 7/8 1904. Slagelse. Laurits Jensen, Kr. Stillinge. f. 30/10 1910.</p>	
				<p>Hans Christian Hansen, Tjepperup. d. 3/8 1875.</p>	<p>Laura Kirstine Hansen, f. 8/7 1905. Ester Martha Hansen, f. 16/9 1908.</p>	
		<p>Ane Jørgine Jensen, Døjringe. f. 21/12 1878.</p>	<p>Lars Poul Jensen, Døjringe. f. 28/12 1905.</p>			
	<p>Bodil Nielsen, Hyllinge. f. 6/8 1940.</p>	<p>Niels Frandsen Nielsen, Hvidemosegaard, Hyllinge. f. 31/3 1878.</p>	<p>Poula. Aaga Nielsen. Chresten Nielsen.</p>			
		<p>Jens Christoffer Nielsen, Hyllinge. f. 16/8 1884.</p>	<p>Johanne Nielsen. Chresten Nielsen. Jørgen Nielsen.</p>			
	<p>Lars Jensen, Sonnerup. f. 7/7 1843, d. 1905</p>	<p>Christine Andersen, f. 13/2 1875. København. Jens Christoffer Jensen, f. 4/5 1878. København. Marie Pedersen, f. 22/12 1880. d. 1926.</p>				

Stamtavle B

Krøjerupslægten

Stamfader	1. Slægtled	2. Slægtled	3. Slægtled	4. Slægtled	5. Slægtled	
<p>Rasmus Larsen, Krøjerup. f. Foraaret 1773, d. 7/9 1849</p> <p>Maren Larsen, født Olsen. f. 1785, d. 1836.</p>	<p>Jens Rasmussen, Krøjerupgaard. f. 18/4 1909, d.</p>	<p>Niels Jensen, Brorfælde.</p>	<p>Karen Jensen.</p>			
		<p>Maren Kirstine Olsen, Bakkerup. f. 28/5 1844.</p>	<p>Jens Peter Olsen, Langholtegaard, gift med Inger Katrine Olsen. (Se Afsnit A, 3. Slægtled.) f. 20/8 1871</p>	<p>Henriette Louise Christine Carlsen, (Knabstrup) København. f. 22/8 1873, d. 26/5 1938.</p>	<p>Thorikild Carlsen, København. f. 23/5 1897. Henrik Carlsen, København. f. 20/4 1898, d. 1927. Ingeborg Carlsen, København. f. 9/3 1901. Margrethe Carlsen, København. f. 6/10 1909.</p>	<p>Villy Carlsen, f. 14/12 1929 Ejnar Carlsen, f. 11/8 1934 Ane Carlsen, f. 3/4 1927</p>
			<p>Ole Kristian Olsen, Bakkerup. f. 28/10 1877.</p>	<p>Kirstine Flyvholm, Tuse. f. 1/2 1904, d. 13/1 1928</p>	<p>Jørgen Flyvholm f. 31/12 1927</p>	
			<p>Jens Henrik Olsen, Tvingstrup. f. 23/9 1905.</p>		<p>Gunner Olsen f. 21/12 1930 Bente Olsen f. 23/1 1937 Erik Olsen f. 5/10 1939</p>	
			<p>Christiane Flyvholm, Tandstet. f. 22/3 1907.</p>		<p>Kirstine Flyvholm f. 6/4 1929 Laila Flyvholm f. 20/9 1930 Gerda Flyvholm f. 1932 Ellen Flyvholm f. 14/10 1933 Grethe Flyvholm f. 27/10 1935 Ruth Flyvholm f. 1/9 1936 Inger Flyvholm f. 26/8 1938 Peter Kristian Flyvholm f. 26/11 1941</p>	
			<p>Frimann Olsen, Bakkerup. f. 18/12 1908.</p>		<p>Henrik Frimann Olsen f. 6/9 1936 Annelise Frimann Olsen f. 6/9 1936 Ole Frimann Olsen f. 27/1 1939 Jens Frimann Olsen f. 9/12 1941</p>	
			<p>Ellen Olsen. f. 12/5 1915.</p>			
		<p>Peter Jensen, Sejergaard. f. 1848.</p>	<p>Theodor Jensen, Baarse. f. 1883.</p>	<p>Lise Jensen f. 1916 Eles Jensen, f. 1918 Grethe Jensen f. 1925</p>		
			<p>Gerda Jensen, Hvalsø. f. 1888 Ejlert Jensen, Sejergaard. f. 1892.</p>	<p>(Gift med Peter Jensen, Hvalsø. Børn: Se denne.) Sigrid Olsen (Jensen) f. 1916 Poul Jensen f. 1917 Frits Jensen f. 1918 Edna Jensen f. 1922 Mogens Jensen f. 1924</p>		
		<p>Kristian Jensen, Hvalsø. f. 1855.</p>	<p>Peter Jensen, Hvalsø. f. 1889.</p>	<p>Jørgen Christian Jensen f. 1926 Emanuel Valdemar Jensen f. 1927 Lars Peter Jensen f. 1928</p>		
	<p>Johannes Jensen, Hvalsø. f. 1894.</p>	<p>Anna Doris Jensen f. 1922 Ane Margrethe Jensen f. 1923 Henry Chr. Jensen f. 1924 Paul Søren Jensen f. 1926</p>				
<p>Laurits Jensen, Krøjerupgaard. f. 1880.</p>	<p>Gerda Jensen, Mineslyst. f. 1898. Ejlert Jensen, Skippinge. f. 1900.</p>	<p>Asger Andersen f. 1928 Lise Andersen f. 1929</p> <p>Frode Jensen f. 1927 Edel Jensen f. 1930 Ebba Jensen f. 1930</p>				

Stamtavle C

Østrupslægten

Stamfader	1. Slægtled	2. Slægtled	3. Slægtled	4. Slægtled	5. Slægtled
<p>Gaardfæster Jens Jensen, f. 1768 i Særslev (Holbæk Amt) og Hustru, Kirsten Jønsdatter, f. i Ulkestrup 1764. — De havde fæstet Matr. Nr. 10, Østrup By, Undløse Sogn, fra Aaret 1800 til 1839, hvor Fæstet overdroges til deres Søn, Ole Jensen, som havde det til sin Død 1874. Ole Jensens Hustru, Margrothe, havde Fæstet til 1883. I disse Aar købte hun Gaarden for 20.000 Kroner fra Løvenborg Gods, og hun byggede en ny Gaard og overdrog den til sin Søn, J. J. Olsen, i 1883, som ejede den til sin Død 1932. Hvorefter J. J. Olsens Søn, Hans Olsen, nu er Ejer af sin Fædrenegaard.</p>	<p>Ole Jensen, født 1802, og Hustru Margrothe, født i Kværkeby ved Ringsted. Her var 3 Børn.</p>	<p>(Se Bakkerupslægt). Henrik Olsen, født 1841.</p>	<p>(Se Svinninge Slægt). Jens P. Olsen, f. 1871.</p>	(Se Stamtavle A og B)	(Se Stamtavle A og B)
		<p>Kirstine Jensen, f. 1843, gift med Gaardejer Jens Olsen, St. Merløse ved Ringsted.</p>	<p>(Se Knabstrup Slægt). Henriette Carlsen, f. 1873</p>	(Se Stamtavle B)	(Se Stamtavle B)
		<p>Anna Hansen, f. Jensen, f. 11. Sept. 1867 Ole Jensen, f. 4. Marts 1869 Hans Peter Jensen, f. 3. Febr. 1872 Anne Margrothe Kristine Snack, f. Jensen, f. 1. Okt. 1874 Johanne Marie Hansen f. Jensen, f. 1. Okt. 1879 Niels Christian Jensen f. 1. Septbr. 1884</p>	<p>(Se Bakkerupslægten Nr. 2) Kristian Olsen, f. 1877.</p>	(Se Stamtavle B)	(Se Stamtavle B)
<p>Jens J. Olsen, f. 1858, gift med Maren fra Snekkerup ved Ringsted. — Var Ejer af Fødegaarden til sin Død 1932</p>	<p>Anna Nielsen, f. Olsen, f. 1887 Ole Olsen, f. 1888. Hans Olsen, f. 1894. (Ejer af Fødegd. fra 1932).</p>	Børn " " " " " "	Børn " "		